Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
L serija

2024/1252

2024 5 3

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES) 2024/1252

2024 m. balandžio 11 d.

kuriuo nustatoma saugaus ir tvaraus ypatingos svarbos žaliavų tiekimo užtikrinimo sistema ir kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1724 ir (ES) 2019/1020

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 114 straipsnį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ([1]),

laikydamiesi įprastos teisėkūros procedūros ([2]),

kadangi:

(1) galimybės naudoti žaliavas yra labai svarbios Sąjungos ekonomikai ir vidaus rinkos veikimui. Yra tam tikrų neenergetinių, ne žemės ūkio žaliavų, kurios dėl savo didelės ekonominės svarbos ir didelės tiekimo rizikos, kurią dažnai lemia didelė pasiūlos keliose trečiosiose valstybėse koncentracija, yra laikomos ypatingos svarbos. Dėl svarbaus daugelio tokių ypatingos svarbos žaliavų vaidmens įgyvendinant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir atsižvelgiant į tai, kad jos naudojamos gynybos ir kosmoso srityse, šių žaliavų paklausa ateinančiais dešimtmečiais gali proporcingai didėti. Kartu didėjant geopolitinei įtampai ir konkurencijai dėl išteklių didėja tiekimo sutrikimų rizika. Be to, jeigu padidėjusi ypatingos svarbos žaliavų paklausa nebus tinkamai valdoma, ji gali turėti neigiamą poveikį aplinkai ir socialinį poveikį;

(2) atsižvelgiant į ypatingos svarbos žaliavų vertės grandinių sudėtingumą ir tarpvalstybinį pobūdį, nesuderintos nacionalinės priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti saugų ir tvarų ypatingos svarbos žaliavų tiekimą, gali pakenkti vidaus rinkos veikimui. Ypatingos svarbos žaliavos dažnai išgaunamos konkrečiose šalyse ar regionuose, priklausomai nuo atitinkamų atsargų geografinio pasiskirstymo, gabenamos tolesniam apdorojimui kitur ir vėliau parduodamos vidaus rinkoje atitinkamiems gaminiams gaminti. Apdorojimo etape ypatingos svarbos žaliavos vidaus rinkoje dažnai importuojamos ir eksportuojamos kelis kartus prieš jas panaudojant galutiniam tikslui. Panašiai atitinkami gaminiai jų gyvavimo ciklo pabaigoje, siekiant panaudoti ypatingos svarbos žaliavas, gali būti perdirbami kitoje valstybėje ar regione nei ten, kur surenkamos atliekos, ir tikėtina, kad susidariusios antrinės medžiagos bus reeksportuotos tolesniam apdorojimui ir naudojimui. Be to, ypatingos svarbos žaliavų reikia daugelio pramonės vertės grandinių pradžioje ir jos dažnai yra nepakeičiami ištekliai įvairiuose strateginiuose sektoriuose, be kita ko, atsinaujinančiųjų išteklių energijos, skaitmeninės pramonės, aviacijos ir kosmoso bei gynybos sektoriuose. Todėl jos atlieka esminį vaidmenį remiant ekonominę veiklą vidaus rinkoje, o tiekimo sutrikimai gali turėti rimtą tarpvalstybinį poveikį valstybėse narėse;

(3) atsižvelgiant į tai, dėl nekoordinuotų valstybių narių veiksmų gali būti iškraipyta konkurencija ir suskaidyta vidaus rinka, pavyzdžiui, taikant rinkos dalyviams skirtingą reguliavimą, sudarant nevienodas galimybes stebėti tiekimo riziką, teikiant skirtingo lygio paramą nacionaliniams projektams arba sukuriant kliūtis tarpvalstybinei valstybių narių prekybai ypatingos svarbos žaliavomis ar susijusiomis prekėmis, taip sukuriant kliūtis tinkamam vidaus rinkos

([1]) OL C 349, 2023 9 29, p. 142.
([2]) 2023 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2024 m. kovo 18 d. Tarybos sprendimas.

veikimui. Be to, atskirų valstybių narių veiksmų galėtų nepakakti, kad būtų veiksmingai užkirstas kelias ypatingos svarbos žaliavų tiekimo sutrikimams, arba jie galėtų būti mažiau veiksmingi siekiant to tikslo;

(4) todėl, siekiant užtikrinti vidaus rinkos veikimą, turėtų būti sukurta bendra Sąjungos sistema, kuria būtų užtikrinta galimybė saugiai ir tvariai tiekti ypatingos svarbos žaliavas bei užtikrinamas Sąjungos ekonominis atsparumas ir atviras strateginis savarankiškumas;

(5) pirma, toje sistemoje turėtų būti apibrėžtos žaliavos, kurios laikomos strateginėmis ir ypatingos svarbos, ir turėtų būti stiprinamas tų žaliavų tiekimo grandinių atsparumas Sąjungoje, be kita ko, nustatant ir remiant tam tikrų žaliavų projektus ir pripažįstant juos strateginiais projektais (toliau – strateginiai projektai), bei dedant pastangas skatinti technologinę pažangą ir efektyvų išteklių naudojimą, kad būtų sulėtintas numatomas ypatingos svarbos žaliavų sunaudojimo Sąjungoje didėjimas. Antra, būtina numatyti priemones, kuriomis būtų stiprinamas Sąjungos gebėjimas stebėti ir mažinti esamą ir būsimą tiekimo riziką. Trečia, į šią sistemą turėtų būti įtrauktos priemonės, kuriomis siekiama didinti Sąjungoje suvartojamų ypatingos svarbos žaliavų žiediškumą ir tvarumą;

(6) siekiant užtikrinti, kad šiame reglamente nustatytos priemonės būtų susijusios su svarbiausiomis žaliavomis, turėtų būti sudaryti strateginių ir ypatingos svarbos žaliavų sąrašai. Tie sąrašai turėtų būti grindžiami aiškiomis metodikomis, apie kurių taikymą Komisija turėtų informuoti atvirai ir skaidriai. Tie sąrašai taip pat turėtų būti naudojami siekiant nukreipti ir suderinti valstybių narių pastangas įgyvendinti šio reglamento tikslus. Į strateginių žaliavų sąrašą turėtų būti įtraukiamos vidaus rinkos veikimui itin strategiškai svarbios žaliavos, atsižvelgiant į jų naudojimą strateginėse technologijose, kuriomis grindžiama žalioji ir skaitmeninė pertvarka, arba gynybos ar aviacijos ir kosmoso srityse, kurioms būdingas potencialiai didelis atotrūkis tarp pasaulinės pasiūlos ir prognozuojamos paklausos ir kuriose padidinti gamybą yra palyginti sunku, pavyzdžiui, dėl ilgo pasirengimo naujiems projektams, kuriais siekiama padidinti tiekimo pajėgumus. Siekiant atsižvelgti į galimus technologinius ir ekonominius pasikeitimus, strateginių žaliavų sąrašas turėtų būti periodiškai peržiūrimas ir prireikus atnaujinamas. Siekiant užtikrinti, kad pastangos didinti Sąjungos pajėgumus vertės grandinėje, stiprinti Sąjungos galimybes stebėti ir mažinti tiekimo riziką ir užtikrinti įvairesnį tiekimą būtų sutelkiamos į žaliavas, kurioms jų labiausiai reikia, tam tikros atitinkamos priemonės turėtų būti taikomos tik strateginių žaliavų sąrašui. Valstybėms narėms neturėtų būti trukdoma sudaryti papildomus sąrašus, pagrįstus konkrečiais nacionaliniais poreikiais, ir imtis atitinkamų priemonių nacionaliniu lygmeniu;

(7) į ypatingos svarbos žaliavų sąrašą turėtų būti įtraukiamos visos strateginės žaliavos ir visos kitos visai Sąjungos ekonomikai itin svarbios žaliavos, kurių tiekimo sutrikimų, galinčių iškraipyti konkurenciją ir suskaidyti vidaus rinką, rizika yra didelė. Be strateginių technologijų, ateityje didelė tiekimo rizika galėtų kilti ir kitiems sektoriams. Siekdama atsižvelgti į galimus technologinius ir ekonominius pasikeitimus, Komisija, tęsdama dabartinę praktiką, turėtų periodiškai atlikti vertinimą, remdamasi įvairių žaliavų gamybos, prekybos, naudojimo, perdirbimo ir pakeitimo duomenimis, ir atnaujinti strateginių ir ypatingos svarbos žaliavų sąrašus, kurie turi atspindėti su tomis žaliavomis susijusios ekonominės svarbos ir tiekimo rizikos pokyčius vidaus rinkoje. Į ypatingos svarbos žaliavų sąrašą turėtų būti įtraukiamos tos žaliavos, kurių ekonominė svarba ir tiekimo rizika pasiekia arba viršija nustatytas ribas, neklasifikuojant atitinkamų žaliavų pagal svarbą. Tas vertinimas turėtų būti grindžiamas paskutinių turimų penkerių metų laikotarpio duomenų vidurkiu. Šiame reglamente nustatytos priemonės, susijusios su bendru kontaktiniu punktu, planavimu, žvalgyba, stebėsena, žiediškumu ir tvarumu, turėtų būti taikomos visų ypatingos svarbos žaliavų atvejais;

(8) strateginių ir ypatingos svarbos žaliavų sąrašuose turėtų būti naudojami standartiniai išvardytų žaliavų pavadinimai. Strateginių žaliavų sąrašo pavadinimuose, kai tinkama, turėtų būti nurodoma, iki kokio lygmens žaliava turi būti rafinuota, kad ją būtų galima naudoti strateginėms technologijoms gaminti. Nuorodos į strategines ir ypatingos svarbos žaliavas turėtų būti suprantamos kaip nuorodos į visą tų žaliavų vertės grandinę, įskaitant neapdorotas žaliavas ir bet kokios apdorojimo būsenos žaliavas siekiant, kai taikytina, nurodyto lygmens. Reikėtų išskirtinai patikslinti aliuminio vertės grandinę, nurodant ne tik aliuminį, bet ir boksitą, jo svarbiausią rūdą, ir aliuminio oksidą, jo tarpinę perdirbimo formą. Strateginės ir ypatingos svarbos žaliavos daugeliu atvejų yra išgaunamos, apdorojamos arba perdirbamos kaip kitų pagrindinių gavybos, apdorojimo ir perdirbimo procesų šalutiniai produktai. Todėl žaliavų šalutinių produktų pobūdis neturėtų daryti poveikio jų įtraukimui į sąrašą arba į atitinkamų šio reglamento nuostatų taikymo sritį;

(9) siekiant remti užduočių, susijusių su strateginių projektų rengimu ir jų finansavimu, žvalgybos programomis, stebėsenos pajėgumais ar strateginėmis atsargomis, įgyvendinimą ir teikti Komisijai tinkamas rekomendacijas, turėtų būti įsteigta Europos ypatingos svarbos žaliavų taryba (toliau – Žaliavų taryba). Žaliavų tarybą turėtų sudaryti valstybių narių ir Komisijos atstovai, o kitos šalys, visų pirma Europos Parlamentas, joje galėtų dalyvauti stebėtojų teisėmis. Siekdama įgyti reikiamų ekspertinių žinių, reikalingų tam tikroms užduotims įgyvendinti, Žaliavų taryba turėtų įsteigti nuolatinius finansavimo, visuomenės pritarimo, žvalgybos, stebėsenos ir strateginių išteklių pogrupius taip pat žiediškumo, efektyvaus išteklių naudojimo ir pakeitimo kitomis medžiagomis pogrupį, kurie turėtų veikti kaip tinklas, suburdami atitinkamas nacionalines institucijas ir, prireikus, konsultuodamiesi su pramonės atstovais, akademine bendruomene, pilietine visuomene ir kitomis atitinkamomis suinteresuotosiomis šalimis. Žaliavų tarybos rekomendacijos ir nuomonės turėtų būti neprivalomos, o tai, kad tokių rekomendacijų ar nuomonių nėra, neturėtų trukdyti Komisijai vykdyti savo užduočių pagal šį reglamentą;

(10) būtina patvirtinti tinkamas priemones, kuriomis būtų nustatytas bendras požiūris į Sąjungos strateginius projektus, kuriuos įgyvendinant vykdoma strateginių žaliavų gavyba, apdorojimas ar perdirbimas arba kuriais prisidedama prie atitinkamų pakaitinių medžiagų gamybos. Tie strateginiai projektai kartu su valstybių narių pastangomis turėtų padėti didinti pajėgumus, kuriais būtų užtikrinamas saugus strateginių žaliavų tiekimas. Kitomis priemonėmis, visų pirma susijusiomis su žvalgyba arba žiediškumu, taip pat siekiama stiprinti įvairius vertės grandinės etapus;

(11) siekdamos sumažinti Sąjungos didėjančią tiekimo sutrikimų, galinčių iškraipyti konkurenciją ir suskaidyti vidaus rinką, riziką, Komisija ir valstybės narės turėtų stiprinti įvairius strateginių žaliavų vertės grandinės etapų pajėgumus, kad padėtų pasiekti rodiklius, susijusius su Sąjungos pajėgumais ir tiekimo įvairinimu. Tokie rodikliai turėtų padėti nukreipti pastangas stiprinti Sąjungos pajėgumus visais strateginių žaliavų vertės grandinės etapais, įskaitant gavybą, apdorojimą ir perdirbimą, ir didinti strateginių žaliavų išorės pasiūlos įvairinimą. Turėtų būti siekiama padidinti kiekvienos strateginės žaliavos pajėgumus kiekviename vertės grandinės etape, kartu stengiantis pasiekti bendrus strateginių žaliavų gavybos, apdorojimo ir perdirbimo pajėgumų rodiklius Sąjungos lygmeniu. Pirma, Sąjunga turėtų didinti strateginių žaliavų nuosavų geologinių išteklių naudojimą ir stiprinti pajėgumus, kurių reikia norint išgauti medžiagas, reikalingas bent 10 % Sąjungoje sunaudojamų strateginių žaliavų kiekio pagaminti. Atsižvelgiant į tai, kad gavybos pajėgumai labai priklauso nuo prieinamų Sąjungos geologinių išteklių, to rodiklio pasiekimas priklauso nuo tokio prieinamumo. Antra, siekdama sukurti visą vertės grandinę ir išvengti bet kokių kliūčių tarpiniuose etapuose, taip pat turėtų būti padidinti Sąjungos apdorojimo pajėgumai ir Sąjunga turėtų sugebėti pagaminti bent 40 % metinio Sąjungoje sunaudojamo strateginių žaliavų kiekio. Trečia, manoma, kad ateinančiais dešimtmečiais vis didesnę Sąjungoje sunaudojamų strateginių žaliavų dalį gali sudaryti antrinės žaliavos, o dėl to padidėtų tiek Sąjungos žaliavų tiekimo saugumas, tiek tvarumas. Todėl naudojant Sąjungos perdirbimo pajėgumus turėtų būti galima pagaminti bent 25 % metinio Sąjungoje sunaudojamo strateginių žaliavų kiekio ir Sąjungoje turėtų būti galima perdirbti vis didesnius kiekvienos strateginės žaliavos kiekius iš atliekų. Atliekų srautams ir strateginėms žaliavoms, apie kuriuos turima pakankamai informacijos, kad būtų galima įvertinti Sąjungos perdirbimo pajėgumus kaip tuose atliekų srautuose esančių strateginių žaliavų dalį, turėtų būti nustatytas papildomas atliekomis grindžiamas rodiklis. Papildomos pastangos didinti išteklių naudojimo efektyvumą pasitelkiant mokslinius tyrimus ir inovacijas, pakaitalus, informuotumo didinimą ir kitas atitinkamas priemones taip pat padės pasiekti tuos rodiklius. Tie rodikliai susiję su laikotarpiu iki 2030 m., atsižvelgiant į Sąjungos klimato ir energetikos sričių tikslus, nustatytus Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2021/1119 ([3]), ir juos pagrindžiančius Europos Parlamento ir Tarybos sprendime (ES) 2022/2481 ([4]) nustatytus skaitmeninius tikslus. Be to, kuriant kokybiškas darbo vietas, kai ugdomi įgūdžiai ir suteikiama galimybė pereiti iš vienos darbo vietos į kitą, bus mažinama sektorių darbo rinkoje kylanti rizika ir padedama užtikrinti Sąjungos konkurencingumą. Komisija ir valstybės narės taip pat turėtų skatinti technologinę pažangą ir efektyvų išteklių naudojimą, kad numatomas ypatingos svarbos žaliavų sunaudojimo Sąjungoje didėjimas neviršytų tinkamų orientacinių prognozių. Rengiant įgyvendinimo priemones pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/125/EB ([5]), Komisija turėtų apsvarstyti galimą ekologinio projektavimo reikalavimų indėlį siekiant šiame reglamente nustatytų Sąjungos prioritetų;

([3]) 2021 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1119, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralumo pasiekimo sistema ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 401/2009 ir (ES) 2018/1999 (Europos klimato teisės aktas) (OL L 243, 2021 7 9, p. 1).

([4]) 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES) 2022/2481, kuriuo nustatoma 2030 m. Skaitmeninio dešimtmečio politikos programa (OL L 323, 2022 12 19, p. 4).

([5]) 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/125/EB, nustatanti ekologinio projektavimo reikalavimų su energija susijusiems gaminiams nustatymo sistemą (OL L 285, 2009 10 31, p. 10).

(12) kalbant apie kai kurias žaliavas, Sąjunga beveik visiškai priklauso nuo tiekimo iš vienos valstybės. Dėl tokios priklausomybės kyla didelė tiekimo sutrikimų, galinčių iškraipyti konkurenciją ir suskaidyti vidaus rinką, rizika. Siekiant apriboti tokią galimą riziką ir padidinti Sąjungos ekonominį atsparumą, turėtų būti stengiamasi užtikrinti, kad ne vėliau kaip 2030 m. iš vienos trečiosios valstybės Sąjungai būtų tiekiama ne daugiau kaip 65 % bet kokių neapdorotų strateginių žaliavų ir bet kokios apdorojimo būsenos strateginių žaliavų, tačiau ypatingą dėmesį reikėtų skirti valstybėms, su kuriomis Sąjunga yra sudariusi strateginę partnerystę (toliau – strateginė partnerystė), laisvosios prekybos susitarimus arba vykdo kitų formų bendradarbiavimą žaliavų srityje, nes jos užtikrina geresnę apsaugą nuo tokios tiekimo rizikos;

(13) siekdama užtikrinti, kad rodikliai būtų pasiekiami laiku, Komisija, padedama Žaliavų tarybos, turėtų stebėti pažangą, padarytą siekiant šių rodiklių ir mažinant paklausą, ir apie ją pranešti. Jeigu pažanga, padaryta siekiant rodiklių ir mažinant paklausą, apie kurią pranešama, iš esmės yra nepakankama, Komisija turėtų įvertinti papildomų priemonių taikymo galimybes ir šių priemonių proporcingumą. Jeigu pažanga, susijusi tik su viena strategine neperdirbta žaliava ar nedidele strateginių neperdirbtų žaliavų grupe, būtų nepakankama, papildomų Sąjungos pastangų imtis iš esmės nereikėtų;

(14) Komisija, padedama Žaliavų tarybos, turėtų nustatyti projektus Sąjungoje, kuriuos įgyvendinant ketinama pradėti arba išplėsti strateginių žaliavų gavybą, apdorojimą ar perdirbimą arba medžiagų, kurios gali pakeisti strategines žaliavas strateginėse technologijose, gamybą ir naudojimo masto didinimą, siekiant pripažinti tokius projektus strateginiais projektais. Teikiant veiksmingą paramą strateginiams projektams galima pagerinti galutinės grandies sektorių galimybes gauti strateginių žaliavų, taip pat sukurti ekonominių galimybių visoje vertės grandinėje, be kita ko, ir mažų ir vidutinių įmonių (toliau – MVĮ), ir prisidėti prie darbo vietų kūrimo. Todėl, siekiant užtikrinti strateginių projektų plėtojimą visoje Sąjungoje, tokiems projektams turėtų būti taikomos paprastesnės ir iš anksto žinomos leidimų išdavimo procedūros ir teikiama parama siekiant gauti finansavimą. Tokios priemonės taip pat galėtų skatinti tobulinti kitas leidimų išdavimo procedūras ir galimybes gauti finansavimą projektams, susijusiems su ypatingos svarbos ar kitomis žaliavomis. Siekiant sutelkti paramą ir užtikrinti jos pridėtinę vertę, prieš skiriant tokią paramą, projektai turėtų būti vertinami pagal tam tikrus kriterijus. Tokia parama taip pat turėtų būti skiriama žaliavų projektams, kuriuose strateginės žaliavos yra šalutinis produktas, be kita ko, iš juodųjų metalų laužo, jei jie atitinka visus atitinkamus kriterijus. Kad projektai būtų pripažinti strateginiais Sąjungos projektais, jais turėtų būti stiprinamas Sąjungos strateginių žaliavų tiekimo saugumas. Projektai taip pat turėtų būti pakankamai techniškai įgyvendinami, įskaitant numatomą strateginių žaliavų arba pakaitinių medžiagų kiekį, dėl kurio padidėtų Sąjungos pajėgumai, išskyrus mokslinių tyrimų tikslais pagamintas medžiagas; turėtų būti įgyvendinami tvariai tiek aplinkos, tiek socialiniu požiūriu; ir taip pat turėtų būti naudingi tarpvalstybiniu mastu, t. y. ir už atitinkamos valstybės narės ribų, įskaitant šalutinį poveikį tolesnėms vertės grandinės grandims. Jeigu Komisija įvertina, kad tie kriterijai buvo įvykdyti, ji turėtų paskelbti pripažinimą strateginiu projektu priimdama sprendimą. Kadangi greitas pripažinimas yra labai svarbus siekiant veiksmingai remti Sąjungos tiekimo saugumą, vertinimo procesas turėtų likti racionalus ir ne pernelyg sudėtingas;

(15) vertinant, ar projektas trečiojoje valstybėje arba užjūrio šalyje ar teritorijoje (toliau – UŠT) prisideda prie Sąjungos tiekimo saugumo, visų pirma reikėtų atsižvelgti į UŠT statusą pagal Sąjungos teisę. UŠT gali padėti Sąjungai užtikrinti saugų ir tvarų strateginių ir ypatingos svarbos žaliavų tiekimą, visų pirma pagal strateginių partneryščių sistemą;

(16) Komisija, remiama Žaliavų tarybos, turėtų nustatyti strateginius projektus trečiosiose valstybėse ar UŠT, kuriose ketinama pradėti arba išplėsti strateginių žaliavų gavybą, apdorojimą ar perdirbimą arba medžiagų, kurios gali pakeisti strategines žaliavas strateginėse technologijose, gamybą. Siekiant užtikrinti, kad tokie strateginiai projektai būtų veiksmingai įgyvendinami, turėtų būti sudaromos geresnės galimybės jiems gauti finansavimą, pavyzdžiui, pasinaudojant investicijų rizikos mažinimo mechanizmais. Siekiant užtikrinti projektų pridėtinę vertę, jie turėtų būti vertinami pagal tam tikrus kriterijus. Kaip ir Sąjungos strateginių projektų atveju, strateginiais projektais trečiosiose valstybėse turėtų būti stiprinamas Sąjungos strateginių žaliavų tiekimo saugumas, o jų techninės įgyvendinimo galimybės turi būti pakankamos. Tiek Sąjungoje vykdomi strateginiai projektai, tiek trečiosiose valstybėse ar UŠT vykdomi strateginiai projektai turėtų atitikti tokį patį socialinio ir aplinkos tvarumo lygį. Tam, kad besiformuojančiose rinkose ar besivystančiose šalyse įgyvendinamas projektas taptų strateginiu projektu, jis turėtų būti abipusiškai naudingas ir Sąjungai, ir susijusiai trečiajai valstybei, ir toje valstybėje turi būti sukuriama pridėtinė vertė, atsižvelgiant ir į jo suderinamumą su Sąjungos prekybos politika. Tokia vertė gali būti sukuriama, kai projektas yra naudingas daugiau nei viename vertės grandinės etape, taip pat tuomet, kad įgyvendinant projektą sukuriama platesnio masto ekonominė ir socialinė nauda, be kita ko, sukuriant tarptautinius standartus atitinkančias darbo vietas. Jeigu Komisija įvertina, kad tie kriterijai buvo įvykdyti, ji turėtų paskelbti sprendimą dėl projekto pripažinimo strateginiu;

(17) siekiant užtikrinti, kad didesnė ypatingos svarbos žaliavų gamyba būtų tvari, nauji ypatingos svarbos žaliavų projektai turėtų būti planuojami ir įgyvendinami tvariai, atsižvelgiant į visus tvarumo aspektus, nurodytus 2021 m. rugsėjo 11 d. Komisijos komunikate „ES tvarių žaliavų principai“, įskaitant aplinkos apsaugos užtikrinimą, socialiniu požiūriu neigiamo poveikio prevenciją ir mažinimą vykdant socialiai tvarią veiklą, kurią vykdant gerbiamos žmogaus teisės, kaip antai moterų teisės, ir skaidrų verslą. Projektais taip pat turėtų būti užtikrinamas sąžiningas bendradarbiavimas ir išsamios bei nešališkos konsultacijos su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, kaip antai vietos bendruomenėmis ir čiabuvių tautomis. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas pagarbai žmogaus teisėms tais atvejais, kai projektas susijęs su galimu perkėlimu. Siekiant, kad projektų rengėjai galėtų aiškiai ir veiksmingai laikytis šio kriterijaus, turėtų būti laikoma, kad pakanka laikytis atitinkamų Sąjungos arba nacionalinės teisės aktų, tarptautinių standartų, gairių ir principų, priklausomai nuo to, kas aktualu, arba dalyvauti pagal šį reglamentą pripažintoje sertifikavimo schemoje;

(18) laikydamasi atsargumo principo, Komisija neturėtų giliavandenės kasybos projektų pripažinti strateginiais projektais kol nebus pakankamai ištirtas giliavandenės kasybos poveikis jūros aplinkai, biologinei įvairovei ir žmogaus veiklai, kol nebus suvokta rizika, o technologijos ir veiklos praktika galės įrodyti, kad aplinkai nedaroma didelė žala;

(19) bet kuris strateginių žaliavų projektų rengėjas turėtų turėti galimybę kreiptis į Komisiją dėl jo projekto pripažinimo strateginiu. Paraiškoje turėtų būti pateikiami atitinkami su kriterijais susiję dokumentai ir įrodymai. Kad būtų galima geriau įvertinti gyvybingumą socialiniu, aplinkosauginiu ir ekonominiu požiūriais, projekto įgyvendinamumą ir įverčių patikimumo lygį, projektų rengėjas taip pat turėtų nurodyti projekto klasifikaciją pagal Jungtinių Tautų pagrindinę išteklių klasifikaciją. Siekiant sudaryti sąlygas objektyviam tos klasifikacijos patvirtinimui, projektų rengėjas turėtų ją pagrįsti atitinkamais įrodymais. Prie paraiškos taip pat turėtų būti pridedamas projekto tvarkaraštis, kad būtų galima įvertinti, kada projektu būtų galima prisidėti prie vidaus pajėgumų arba įvairinimo rodiklių užtikrinimo. Kadangi tam, kad kasybos projektai būtų įgyvendinami veiksmingai, labai svarbu, kad jiems pritartų visuomenė, projektų rengėjas taip pat turėtų pateikti planą, kuriame būtų numatytos priemonės visuomenės pritarimui lengviau gauti. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas socialiniams partneriams, pilietinei visuomenei ir priežiūrą vykdančioms įstaigoms. Projektų rengėjas taip pat turėtų pateikti verslo planą, kuriame būtų pateikta informacija apie projekto finansinį gyvybingumą ir jau sudarytų susitarimų dėl finansavimo, nuosavybės struktūros ir įsipareigojimo pirkti arba parduoti apžvalga, taip pat galimų darbo vietų kūrimo ir projekto poreikių, susijusių su kvalifikuota darbo jėga, įskaitant kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą, įverčiai. Siekdama suderinti paraiškų teikimo procesą, Komisija turėtų pateikti bendrą paraiškų šabloną;

(20) į paraiškas, susijusias su projektų, kurie gali daryti poveikį čiabuvių tautoms, turėtų būti įtrauktas planas, kuriame būtų numatytos priemonės, skirtos prasmingoms konsultacijoms su poveikį patiriančiomis čiabuvių tautomis, neigiamo poveikio čiabuvių tautoms prevencijai ir mažinimui ir, kai tinkama, teisingai kompensacijai. Jei tos sąvokos reglamentuojamos projektui taikytinuose nacionalinės teisės aktuose, plane vietoj jų gali būti aprašytos tos priemonės. Su gavyba susijusių trečiosiose valstybėse vykdomų projektų, kuriems netaikoma Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/21/EB ([6]), atveju projektų rengėjas taip pat turėtų pateikti planą, kaip pagerinti paveiktų teritorijų aplinkos būklę pasibaigus gavybos veiklai. Jei projektas vykdomas saugomoje teritorijoje, projektų rengėjas turėtų įvertinti techniškai tinkamas alternatyvias vietas ir aprašyti jas plane, taip pat nurodyti priežastis, kodėl jos laikomos netinkamomis projekto įgyvendinimo vietai;

(21) siekdama struktūrizuoti procesą, Komisija turėtų paskelbti atvirą kvietimą projektų rengėjams teikti paraiškas dėl jų projektų pripažinimo strateginiais projektais su reguliariomis galutinėmis datomis, atitinkančiomis Žaliavų tarybos posėdžių datas. Kad projektų rengėjams būtų aiškiau, kaip teikti paraiškas dėl strateginių projektų, Komisija turėtų laikytis savo sprendimo, ar pripažinti projektą strateginiu projektu, priėmimo terminų. Siekdama atsižvelgti į ypač sudėtingus atvejus arba didelį paraiškų skaičių per vieną galutinį terminą, Komisija turėtų turėti galimybę tą terminą pratęsti vieną kartą. Prieš posėdį ji turėtų pasidalyti savo vertinimu su Žaliavų taryba ir turėtų atsižvelgti į jos nuomonę priimdama sprendimą dėl strateginio projekto pripažinimo;

(22) kadangi valstybės narės, kurios teritorijoje bus įgyvendinamas strateginis projektas, bendradarbiavimas yra būtinas siekiant užtikrinti veiksmingą projekto įgyvendinimą, ta valstybė narė turėtų turėti teisę prieštarauti ir taip užkirsti kelią tam, kad projektas be tos valstybės narės pritarimo būtų pripažintas strateginiu projektu. Tokiu atveju atitinkama valstybė narė turėtų pateikti savo atsisakymo motyvus, nurodydama šiame reglamente pateiktus kriterijus. Sąjunga taip pat neturėtų projekto pripažinti strateginiu projektu, jei jį įgyvendins trečioji valstybė

([6]) 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/21/EB dėl kasybos pramonės atliekų tvarkymo ir iš dalies keičianti Direktyvą 2004/35/EB (OL L 102, 2006 4 11, p. 15).

nepritariant jos Vyriausybei, ir todėl neturėtų suteikti tokio pripažinimo, kai trečiosios valstybės Vyriausybė dėl to prieštarauja;

(23) siekiant užkirsti kelią piktnaudžiavimui strateginio projekto statusu, Komisija, pasikonsultavusi su Žaliavų taryba ir atsakingu projektų rengėju, turėtų galėti atšaukti sprendimą pripažinti projektą strateginiu nurodydama tokio sprendimo priežastis, jeigu strateginis projektas nebeatitinka sąlygų arba jeigu pripažinimas buvo grindžiamas paraiška, kurioje buvo pateikta neteisinga informacija, svarbi vertinant atrankos kriterijus. Siekiant pritraukti ilgalaikes investicijas ir užtikrinti teisinį nuspėjamumą, atnaujinus priede pateiktą strateginių žaliavų sąrašą, strateginio projekto statusas turėtų išlikti pagrįstą laikotarpį po atšaukimo;

(24) strateginiai projektai, atsižvelgiant į jų svarbą užtikrinant strateginių žaliavų tiekimo saugumą ir vidaus rinkos veikimą, turėtų būti laikomi viešąjį interesą atitinkančiais projektais. Siekiant užtikrinti sėkmingą žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, taip pat gynybos ir aviacijos bei kosmoso sektorių atsparumą, labai svarbu užtikrinti strateginių žaliavų tiekimo saugumą. Siekdamos prisidėti prie strateginių žaliavų tiekimo Sąjungoje saugumo, valstybės narės turėtų galėti numatyti paramą pagal nacionalines leidimų išdavimo procedūras, taip paspartinant strateginių projektų įgyvendinimą pagal Sąjungos teisę;

(25) nacionalinėmis leidimų išdavimo procedūromis užtikrinama, kad ypatingos svarbos žaliavų projektai būtų saugūs, patikimi ir atitiktų aplinkosaugos, socialinius ir saugos reikalavimus. Sąjungos aplinkos teisėje nustatytos bendros nacionalinių leidimų išdavimo procedūrų turinio sąlygos, kuriomis užtikrinamas aukštas aplinkos apsaugos lygis ir sudaromos sąlygos tvariai išnaudoti Sąjungos potencialą žaliavų vertės grandinėje. Todėl strateginio projekto pripažinimas neturėtų daryti poveikio jokioms atitinkamiems projektams taikomoms leidimų išdavimo sąlygoms, įskaitant sąlygas, nustatytas Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2011/92/ES ([7]), Tarybos direktyvoje 92/43/EEB ([8]), Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2000/60/EB ([9]), Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2010/75/ES ([10]), Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2004/35/EB ([11]), Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2009/147/EB ([12]) bei Direktyvoje 2006/21/EB;

(26) be to, nenuspėjamumas, sudėtingumas ir kartais per ilgai trunkančios nacionalinių leidimų išdavimo procedūros kenkia investicijų saugumui, reikalingam norint veiksmingai plėtoti strateginius žaliavų projektus. Leidimų išdavimo atitinkamiems projektams proceso struktūra ir trukmė valstybėse narėse taip pat gali labai skirtis. Todėl, siekdamos užtikrinti ir paspartinti veiksmingą strateginių projektų įgyvendinimą, valstybės narės jiems turėtų taikyti supaprastintas ir iš anksto žinomas leidimų išdavimo procedūras. Tuo tikslu strateginiams projektams nacionaliniu lygmeniu turėtų būti suteiktas prioritetinis statusas, siekiant užtikrinti spartų su jais susijusių administracinių procedūrų vykdymą ir visų teisminių procedūrų bei ginčų sprendimo procedūrų vykdymą. Šiuo reglamentu kompetentingoms institucijoms neturėtų būti užkertamas kelias supaprastinti leidimų išdavimą kitiems, ne strateginiams projektams, susijusiems su ypatingos svarbos žaliavų vertės grandine;

(27) atsižvelgiant į strateginių projektų vaidmenį užtikrinant Sąjungos strateginių žaliavų tiekimo saugumą ir jų indėlį siekiant Sąjungos atviro strateginio savarankiškumo ir įgyvendinant žaliąją bei skaitmeninę pertvarką, atsakinga leidimus išduodanti institucija turėtų pripažinti, kad strateginiai projektai atitinka viešąjį interesą. Turėtų būti galima išduoti leidimus vykdyti strateginius projektus, kurie daro neigiamą poveikį aplinkai tiek, kiek jiems taikoma direktyva 2000/60/EB, 92/43/EEB ar 2009/147/EB arba taikomi Sąjungos teisėkūros procedūra priimami aktai dėl sausumos, pakrančių ir gėlo vandens ekosistemų atkūrimo, jei atsakinga leidimus išduodanti institucija, remdamasi kiekvienu konkrečiu atveju atliktu vertinimu, padaro išvadą, kad viešasis interesas, dėl kurio įgyvendinamas projektas, yra viršesnis už tą poveikį, su sąlyga, kad tenkinamos visos tuose teisės aktuose nustatytos atitinkamos sąlygos. Vertinant kiekvieną konkretų atvejį reikėtų tinkamai atsižvelgti į gavybos vietų geologinius ypatumus, dėl kurių gali būti ribojamas sprendimų dėl projekto vykdymo vietos priėmimas, nes nėra alternatyvių vietovių tokioms vietoms;

([7]) 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 26, 2012 1 28, p. 1).

([8]) 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, 1992 7 22, p. 7).

([9]) 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/60/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus (OL L 327, 2000 12 22, p. 1).

([10]) 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamų teršalų (taršos integruotos prevencijos ir kontrolės) (OL L 334, 2010 12 17, p. 17).

([11]) 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti) (OL L 143, 2004 4 30, p. 56).

([12]) 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos (OL L 20, 2010 1 26, p. 7).

(28) siekiant sumažinti leidimų išdavimo procedūros sudėtingumą ir padidinti jos efektyvumą bei skaidrumą, ypatingos svarbos žaliavų projektų rengėjai turėtų turėti galimybę bendrauti su bendru kontaktiniu punktu, atsakingu už visos leidimų išdavimo procedūros palengvinimą ir koordinavimą. Tuo tikslu valstybės narės turėtų įsteigti arba paskirti vieną ar daugiau kontaktinių punktų, kartu užtikrindamos, kad projektų rengėjams reikėtų bendrauti tik su vienu bendru kontaktiniu punktu. Valstybės narės turėtų pačios nuspręsti, ar bendras kontaktinis punktas taip pat yra institucija, priimanti sprendimus dėl leidimų išdavimo. Siekdamos užtikrinti veiksmingą savo pareigų vykdymą, valstybės narės savo bendriems kontaktiniams punktams turėtų skirti pakankamai darbuotojų ir išteklių. Be to, projektų rengėjas turėtų turėti galimybę susisiekti su atitinkamu bendro kontaktinio punkto administraciniu vienetu, kad būtų užtikrinta, jog jis turi prieinamą kontaktinį asmenį;

(29) valstybės narės, atsižvelgdamos į savo vidaus organizacinę struktūrą, turėtų galėti pačios nuspręsti, ar įsteigti arba paskirti savo bendrus kontaktinius punktus vietos, regioniniu ar nacionaliniu lygmeniu arba bet kuriuo kitu atitinkamu administraciniu lygmeniu. Be to, valstybės narės turėtų turėti galimybę savo pasirinktu administraciniu lygmeniu įsteigti arba paskirti skirtingus bendrus kontaktinius punktus, kuriuose daugiausia dėmesio būtų skiriama tik ypatingos svarbos žaliavų projektams, susijusiems su konkrečiu vertės grandinės etapu, t. y. gavyba, apdorojimu ar perdirbimu. Tuo pačiu metu projektų rengėjai turėtų turėti galimybę lengvai nustatyti už jų projektą atsakingą bendrą kontaktinį punktą. Tuo tikslu valstybės narės turėtų užtikrinti, kad geografinėje vietovėje, atitinkančioje administracinį lygmenį, kuriuo jos nusprendė įsteigti arba paskirti savo bendrą kontaktinį punktą ar punktus, už atitinkamą vertės grandinės etapą būtų atsakingas ne daugiau kaip vienas toks bendras kontaktinis punktas. Kadangi daugelis ypatingos svarbos žaliavų projektų apima daugiau nei vieną vertės grandinės etapą, valstybės narės, siekdamos išvengti painiavos, turėtų užtikrinti, kad tokiems projektams būtų laiku paskirtas vienas bendras kontaktinis punktas;

(30) siekdamos užtikrinti aiškumą dėl strateginių projektų statuso suteikimo ir apriboti galimo piktnaudžiavimo bylinėjimusi veiksmingumą, kartu nedarant neigiamo poveikio veiksmingam teisminiam nagrinėjimui, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad ginčai, susiję su leidimų strateginiams projektams išdavimo procedūra, būtų išsprendžiami laiku. Tuo tikslu valstybės narės turėtų užtikrinti, kad pareiškėjai ir projektų rengėjai galėtų naudotis paprastomis ginčų sprendimo procedūromis ir kad strateginių projektų atvejais būtų galima skubiai vykdyti visas su projektais susijusias teismines ir ginčų sprendimo procedūras, jei ir tiek, kiek nacionalinėje teisėje yra numatytos tokios skubos procedūros;

(31) siekiant sudaryti piliečiams ir įmonėms sąlygas tiesiogiai naudotis vidaus rinkos teikiamomis galimybėmis, nepatiriant nereikalingos papildomos administracinės naštos, Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2018/1724 ([13]), kuriuo sukurti bendrieji skaitmeniniai vartai, nustatytos bendrosios vidaus rinkos veikimui svarbios informacijos, procedūrų ir pagalbos paslaugų teikimo internete taisyklės. Informacijos reikalavimai ir procedūros, kuriems taikomas šis reglamentas, turėtų atitikti Reglamento (ES) 2018/1724 reikalavimus. Visų pirma turėtų būti užtikrinama, kad strateginių projektų rengėjai turėtų prieigą ir galėtų internete atlikti procedūras, susijusias su leidimų išdavimo procedūra, kaip nustatyta Reglamento (ES) 2018/1724 6 straipsnio 1 dalyje ir II priede;

(32) siekdamos, kad projektų rengėjams ir kitiems investuotojams būtų suteiktas strateginiams projektams plėtoti reikalingas saugumas ir aiškumas, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad su tokiais projektais susijusių leidimų išdavimo procedūrų trukmė neviršytų iš anksto nustatytų terminų. Strateginių projektų, susijusių tik su apdorojimu arba perdirbimu, atveju leidimų išdavimo procedūra neturėtų trukti ilgiau nei 15 mėnesių. Tačiau strateginių projektų, susijusių su gavyba, atveju leidimų išdavimo procedūros trukmė, atsižvelgiant į galimo poveikio sudėtingumą ir mastą, neturėtų viršyti 27 mėnesių. Tačiau už poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos rengimą pagal Direktyvą 2011/92/ES atsako projektų rengėjas ir tai neturėtų būti įtraukta į terminus, kurių valstybės narės privalo laikytis. Tuo tikslu bendras kontaktinis punktas turėtų pranešti datą, iki kurios projektų rengėjas turi pateikti poveikio aplinkai vertinimo ataskaitą, ir bet koks laikotarpis nuo tos praneštos dienos iki faktinio ataskaitos pateikimo neturėtų būti įskaičiuojamas į tvarkaraštį. Tas pats principas turėtų būti taikomas, kai po privalomų konsultacijų bendras kontaktinis punktas praneša projektų rengėjui apie galimybę pateikti papildomos informacijos poveikio aplinkai vertinimo ataskaitai užbaigti. Išimtiniais atvejais, susijusiais su siūlomo projekto pobūdžiu, sudėtingumu, vieta ar dydžiu, valstybės narės turėtų galėti terminus pratęsti. Tokie išimtiniai atvejai galėtų apimti nenumatytas aplinkybes, dėl kurių reikėtų papildyti arba užbaigti su projektu susijusius poveikio aplinkai vertinimus;

([13]) 2018 m. spalio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1724, kuriuo sukuriami bendrieji skaitmeniniai vartai, skirti suteikti prieigą prie informacijos, procedūrų ir pagalbos bei problemų sprendimo paslaugų, ir kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1024/2012 (OL L 295, 2018 11 21, p. 1).

(33) siekdamos veiksmingai laikytis joms nustatytų terminų, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad atsakingos institucijos turėtų pakankamai išteklių ir darbuotojų. Pasitelkdama techninės paramos priemonę, nustatytą pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/240 ([14]), Komisija valstybių narių prašymu turėtų padėti joms rengti, plėtoti ir įgyvendinti reformas, be kita ko, stiprinti administracinius pajėgumus, susijusius su nacionalinių leidimų išdavimo procedūromis, pavyzdžiui, bendrų kontaktinių punktų veiklą;

(34) poveikio aplinkai vertinimai ir leidimai, kurių reikalaujama pagal Sąjungos teisę, be kita ko, susiję su vandeniu, dirvožemiu, buveinėmis ir paukščiais, yra neatsiejama žaliavų projektų leidimų išdavimo procedūros dalis ir esminė apsaugos priemonė, kuria užtikrinama, kad būtų užkertamas kelias neigiamam poveikiui aplinkai arba kad jis būtų kuo mažesnis. Tačiau siekiant užtikrinti, kad strateginių projektų leidimų išdavimo procedūros būtų iš anksto žinomos ir vykdomos laiku, turėtų būti išnaudojamos visos galimybės supaprastinti būtinus vertinimus ir leidimus, kartu nemažinant aplinkos apsaugos lygio ar vertinimų kokybės. Tuo tikslu turėtų būti užtikrinama, kad būtini vertinimai būtų sugrupuoti taikant bendrą arba koordinuotą procedūrą, taip išvengiant nereikalingo dubliavimosi. Be to, projektų rengėjai ir atsakingos institucijos, prieš atlikdami tokį sugrupuotą vertinimą, turėtų aiškiai susitarti dėl jo apimties, taip išvengdami poreikio atlikti nereikalingus tolesnius veiksmus. Galiausiai projektų rengėjai tos bendros ar koordinuotos procedūros tikslais turėtų galėti bendrauti su viena institucija;

(35) vykstant konfliktams dėl žemės naudojimo gali atsirasti kliūčių įgyvendinti ypatingos svarbos žaliavų projektus. Tinkamai parengti planai, įskaitant teritorijų ir zonų nustatymo planus, kuriuose atsižvelgiama į galimybes įgyvendinti ypatingos svarbos žaliavų projektus ir kurių galimas poveikis aplinkai buvo įvertintas, gali padėti nustatyti visuomeninio turto ir interesų pusiausvyrą, sumažinti konfliktų riziką ir paspartinti tvarų ypatingos svarbos žaliavų projektų įgyvendinimą Sąjungoje. Todėl atsakingos nacionalinės, regioninės ir vietos institucijos, rengdamos atitinkamus planus, turėtų apsvarstyti galimybę įtraukti nuostatas, susijusias su ypatingos svarbos žaliavų projektais. Tai nedaro poveikio galiojantiems reikalavimams įvertinti galimą tokių planų poveikį aplinkai ir reikalaujamai tokių vertinimų kokybei;

(36) siekiant gauti finansavimą ypatingos svarbos žaliavų projektams Sąjungoje dažnai kyla sunkumų. Ypatingos svarbos žaliavų rinkoms dažnai būdingas didelis kainų nepastovumas, ilgi pasirengimo laikotarpiai, didelė koncentracija ir neskaidrumas. Be to, šiam sektoriui finansuoti reikia aukšto lygio ekspertinių žinių, kurių finansų įstaigoms dažnai trūksta. Siekdamos įveikti tuos veiksnius ir padėti užtikrinti stabilų ir patikimą strateginių žaliavų tiekimą, valstybės narės ir Komisija turėtų padėti gauti finansavimą ir administracinę paramą;

(37) siekiant užtikrinti tiekimo saugumą ir taip apsaugoti vidaus rinkos veikimą, būtina stipri Europos vertės grandinė, o padidinti pajėgumus galima tik turint pakankamai finansinių išteklių, kurių dalis galėtų būti skiriama iš esamų Sąjungos fondų. Ypatingos svarbos žaliavų projektai, įskaitant strateginius projektus, galėtų atitikti paramos iš tokių fondų skyrimo reikalavimus, jei jie atitinka atitinkamų programų reikalavimus, pavyzdžiui, susijusius su geografine padėtimi, aplinka arba jų indėliu į inovacijas. Atitinkami fondai apima sanglaudos politikos programas, pavyzdžiui, Europos regioninės plėtros fondą, įsteigtą Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/1058 ([15]), kurio regioninei sanglaudai skatinti skiriamos dotacijos gali sudaryti sąlygas MVĮ plėtoti novatoriškus projektus, pavyzdžiui, susijusius su energijos vartojimo mažinimu apdorojant žaliavas. Teisingos pertvarkos fondas, įsteigtas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/1056 ([16]), taip pat galėtų būti naudojamas tokio pobūdžio projektams remti, jei jie padeda mažinti dėl žaliosios pertvarkos atsirandančias socialines ir ekonomines sąnaudas. Be to, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė, nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/241 ([17]), visų pirma jos skyrius „RePowerEU“, kuriame daugiausia dėmesio skiriama energetiniam saugumui ir energijos šaltinių įvairinimui, galėtų būti panaudota projektams, susijusiems, pavyzdžiui, su žaliavų

([14]) 2021 m. vasario 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/240, kuriuo nustatoma techninės paramos priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 1).

([15]) 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1058 dėl Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo (OL L 231, 2021 6 30, p. 60).

([16]) 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1056, kuriuo įsteigiamas Teisingos pertvarkos fondas (OL L 231, 2021 6 30, p. 1).

([17]) 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17).

perdirbimu ar naudojimu, remti. Inovacijų fondas, įsteigtas Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/87/EB ([18]), kurio tikslas visų pirma yra skatinti švarių ir novatoriškų technologijų patekimą į rinką, galėtų teikti dotacijas, *inter alia*, siekiant sudaryti sąlygas plėtoti žaliavų, susijusių su mažo anglies dioksido kiekio technologijomis, perdirbimo pajėgumus. Be to, programa „InvestEU“, įsteigta Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/523 ([19]), yra pavyzdinė Sąjungos programa, kuria siekiama skatinti investicijas, visų pirma į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, teikiant finansavimą ir techninę pagalbą. Naudojant derinimo mechanizmus, programa „InvestEU“ prisidedama prie papildomo viešojo ir privačiojo kapitalo pritraukimo. Komisija bendradarbiaus su programą „InvestEU“ įgyvendinančiais partneriais, kad padidintų paramą atitinkamiems projektams ir investicijas į juos siekiant Reglamente (ES) 2021/523 ir šiame reglamente nustatytų bendrų tikslų. Galiausiai, projektai trečiosiose valstybėse, kuriais prisidedama prie Sąjungos tiekimo įvairinimo, galėtų būti remiami iš atitinkamų fondų, pavyzdžiui, Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės ir „Europos darnaus vystymosi fondo +“, įsteigto Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/947 ([20]);

(38) siekdami įveikti apribojimus, susijusius su šiuo metu dažnai suskaidytomis viešųjų ir privačiųjų investicijų pastangomis, palengvinti integraciją ir investicijų grąžą, Komisija, valstybės narės ir skatinamojo finansavimo bankai turėtų geriau suderinti šiuo metu Sąjungos ir nacionaliniu lygmenimis vykdomas finansavimo programas ir sukurti jų sinergiją, taip pat užtikrinti geresnį veiksmų koordinavimą ir bendradarbiavimą su pramone ir pagrindinėmis privačiojo sektoriaus suinteresuotosiomis šalimis. Tuo tikslu turėtų būti įsteigtas specialus Žaliavų tarybos pogrupis, kuriame dirbtų valstybių narių ir Komisijos ekspertai, taip pat atitinkamų viešųjų finansų įstaigų atstovai. Šis pogrupis turėtų svarstyti atskirus strateginių projektų finansavimo poreikius ir galimas jų finansavimo galimybes, kad projektų rengėjams būtų galima pateikti pasiūlymus, kaip geriausiai pasinaudoti esamomis finansavimo galimybėmis. Svarstydama ir teikdama rekomendacijas dėl strateginių projektų finansavimo trečiosiose valstybėse, Žaliavų taryba visų pirma turėtų atsižvelgti į strategiją „Global Gateway“, išdėstytą 2021 m. gruodžio 1 d. Komisijos ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai bendrame komunikate „Strategija Global Gateway“;

(39) labai svarbu užtikrinti privačias bendrovių, finansinių investuotojų ir įsipareigojančių pirkti subjektų investicijas. Tais atvejais, kai vien privačių investicijų nepakanka, veiksmingam projektų įgyvendinimui ypatingos svarbos žaliavų vertės grandinėje gali prireikti viešosios paramos, pavyzdžiui, garantijų, paskolų arba investicijų į nuosavą ir kvazinuosavą kapitalą. Ta viešoji parama gali būti laikoma valstybės pagalba. Tokia valstybės pagalba turėtų būti skatinamojo poveikio, būtina, tinkama ir proporcinga. Dabartinėse valstybės pagalbos gairėse, kurios neseniai buvo nuodugniai peržiūrėtos atsižvelgiant į dvejopos pertvarkos tikslus, numatyta daug galimybių tam tikromis sąlygomis remti investicijas ypatingos svarbos žaliavų vertės grandinėje;

(40) viešoji parama turi būti naudojama proporcingai sprendžiant rinkos nepakankamumo arba neoptimalios investavimo aplinkos problemas ir veikla neturėtų būti dubliuojama arba ja neturėtų būti išstumiamas privatus finansavimas ar sutrikdoma konkurencija vidaus rinkoje. Veiksmai turėtų suteikti Sąjungai aiškią pridėtinę vertę;

(41) dėl nepastovių keleto strateginių žaliavų kainų ir dėl to, kad galimybės apdrausti nuo su šiuo nepastovumu susijusios rizikos išankstinių sandorių rinkose yra ribotos, projektų rengėjams būna sunku užtikrinti strateginių žaliavų projektų finansavimą, o galutinės grandies vartotojams – užtikrinti stabilias ir iš anksto žinomas pagrindinių žaliavų kainas. Siekiant sumažinti netikrumą dėl strateginių žaliavų kainų ateityje ir taip apriboti tiekimo riziką, kad būtų užtikrintas vidaus rinkos veikimas, būtina numatyti sistemą, pagal kurią tiek suinteresuotieji įsipareigojantys pirkti subjektai, tiek strateginių projektų rengėjai galėtų nurodyti savo pirkimo ar pardavimo pasiūlymus ir bendrauti vieni su kitais, jeigu jų atitinkami pasiūlymai galėtų būti suderinami;

([18]) 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/87/EB, nustatanti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Sąjungoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 96/61/EB (OL L 275, 2003 10 25, p. 32).

([19]) 2021 m. kovo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/523, kuriuo nustatoma programa „InvestEU“ ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2015/1017 (OL L 107, 2021 3 26, p. 30).

([20]) 2021 m. birželio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/947, kuriuo nustatoma Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonė „Globali Europa“, iš dalies keičiamas ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 466/2014/ES ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1601 ir Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 480/2009 (OL L 209, 2021 6 14, p. 1).

(42) turimos žinios apie Sąjungos žaliavų santalkas ir jų žemėlapiai buvo formuojami tuo metu, kai strateginių technologijų kūrimui reikalingų ypatingos svarbos žaliavų tiekimo užtikrinimas nebuvo laikomas prioritetu. Naujausios geologinės informacijos apie ypatingos svarbos žaliavas Sąjungoje trūkumas galėtų pakenkti gavybos projektų plėtojimui ir taip susilpninti pastangas mažinti tiekimo riziką ir užtikrinti vidaus rinkos veikimą. Siekdamos gauti ir atnaujinti informaciją apie ypatingos svarbos žaliavų santalkas, valstybės narės, kai aktualu, atsižvelgdamos į geologines sąlygas, turėtų parengti nacionalines ypatingos svarbos žaliavų ir pagrindinių mineralų, su kuriais jos kartu išgaunamos, parengtinės žvalgybos žemėlapių sudarymo programas. Tai turėtų apimti tokias priemones kaip geologinių žemėlapių sudarymas, geocheminės žvalgybos kampanijos, geomoksliniai tyrimai ir esamų geomokslinių duomenų rinkinių pakartotinis apdorojimas. Dėl to padidėja tikimybė, kad bus aptikti nauji telkiniai, o tai savo ruožtu turėtų paskatinti investicijas į žvalgybą. Žvalgybos programose taip pat turėtų būti apsvarstyta galimybė taikyti naujus žvalgybos metodus, kurie leistų aptikti santalkas didesniame gylyje nei naudojant tradicinius metodus. Siekdamos palengvinti gavybos projektų rengimą, valstybės narės turėtų viešai skelbti tam tikrą pagrindinę informaciją, gaunamą vykdant atitinkamą nacionalinę žvalgybos programą, prireikus naudodamos Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/2/EB ([21]) nustatytą erdvinės informacijos infrastruktūros sistemą, o paprašius pateikti išsamesnę informaciją. Komisija turėtu galėti paskelbti gaires, kuriomis būtų skatinamas suderintas žvalgybos programų formatas;

(43) iš kosmoso užfiksuoti duomenys ir paslaugos, teikiamos vykdant Žemės stebėjimą, gali padėti kurti tvarias ypatingos svarbos žaliavų vertės grandines, užtikrinant nuolatinį informacijos srautą, kuris galėtų būti naudingas vykdant tokią veiklą, kaip antai kasybos teritorijų stebėsena ir valdymas, poveikio aplinkai ir socialinio bei ekonominio poveikio vertinimas arba naudingųjų iškasenų išteklių žvalgyba. Kadangi stebint Žemę taip pat galima gauti informaciją apie atokias ir nepasiekiamas vietoves, valstybės narės turėtų į tai kiek manoma atsižvelgti rengdamos ir įgyvendindamos savo nacionalines žvalgybos programas;

(44) nors siekiant užtikrinti didesnį tiekimo saugumą būtina stiprinti Sąjungos ypatingos svarbos žaliavų vertės grandinę, ypatingos svarbos žaliavų tiekimo grandinės ir toliau bus pasaulinio masto ir neapsaugotos nuo išorės veiksnių. Neseni arba tebevykstantys įvykiai – nuo COVID-19 krizės iki neišprovokuotos ir nepagrįstos karinės agresijos prieš Ukrainą – parodė kai kurių Sąjungos tiekimo grandinių pažeidžiamumą sutrikimų atvejais. Siekiant užtikrinti, kad Sąjungos ir valstybių narių pramonė galėtų numatyti tiekimo sutrikimus ir būtų pasirengusios jų padariniams, reikėtų parengti priemones, kuriomis būtų didinami stebėsenos pajėgumai, koordinuojamos strateginės atsargos ir stiprinamas bendrovių pasirengimas;

(45) valstybės narės neturi tokių pačių pajėgumų, reikalingų užtikrinti informuotumą apie riziką ir ją numatyti, ir ne visos valstybės narės yra sukūrusios specialias struktūras, stebinčias ypatingos svarbos žaliavų tiekimo grandines ir kurios galėtų informuoti bendroves apie galimą tiekimo sutrikimų riziką. Be to, nors kai kurios bendrovės investavo į savo tiekimo grandinių stebėseną, kitoms trūksta pajėgumų tai padaryti. Todėl, atsižvelgdama į pasaulinį ypatingos svarbos žaliavų tiekimo grandinių aspektą ir jų sudėtingumą, Komisija turėtų parengti specialią stebėsenos suvestinę, kurioje būtų vertinama ypatingos svarbos žaliavų tiekimo rizika, ir užtikrinti, kad surinkta informacija būtų prieinama valdžios institucijoms ir privatiems subjektams, taip didindama valstybių narių sinergiją. Siekdama užtikrinti, kad Sąjungos vertės grandinės būtų pakankamai parengtos galimiems tiekimo sutrikimams, galintiems iškraipyti konkurenciją ir suskaidyti vidaus rinką, pavyzdžiui, sukeltiems geopolitinių konfliktų, Komisija turėtų atlikti testavimą nepalankiausiomis sąlygomis ir įvertinti strateginių žaliavų tiekimo grandinių pažeidžiamumą bei joms kylančią tiekimo riziką. Valstybės narės turėtų prisidėti prie šios veiklos, kai įmanoma, atlikdamos tokį testavimą nepalankiausiomis sąlygomis pasitelkiant nacionalines tiekimo ir informavimo įstaigas, susijusias su ypatingos svarbos žaliavų sritimi. Žaliavų taryba turėtų užtikrinti Komisijos ir valstybių narių atliekamo testavimo nepalankiausiomis sąlygomis koordinavimą. Tais atvejais, kai nė viena valstybė narė neturi galimybių atlikti reikalingą konkrečios strateginės žaliavos testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, Komisija šį testavimą turėtų atlikti pati. Komisija taip pat turėtų pasiūlyti galimas strategijas, kurias galėtų taikyti valdžios institucijos ir privatūs subjektai, siekdami sumažinti tiekimo riziką, kaip antai strateginių atsargų kaupimo arba tolesnio jų tiekimo įvairinimo. Siekdama surinkti informaciją, reikalingą stebėsenos ir testavimo nepalankiausiomis sąlygomis priemonėms vykdyti, Komisija turėtų derinti veiksmus su atitinkamu nuolatiniu Žvalgybos tarybos pogrupiu, o valstybės narės turėtų nustatyti ir stebėti pagrindinius rinkos dalyvius;

(46) strateginės atsargos yra svarbi priemonė siekiant sumažinti tiekimo sutrikimus, visų pirma susijusius su ypatingos svarbos žaliavomis. Nors pagal Bendrosios rinkos veikimo užtikrinimo ekstremaliosiose situacijose priemonę, kaip pasiūlyta Komisijos, tokias strategines atsargas būtų galima plėtoti, jeigu yra aktyvuojamas bendrosios rinkos budrumo režimas, valstybės narės ir bendrovės nėra įpareigotos kaupti savo strategines atsargas iki tiekimo

([21]) 2007 m. kovo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/2/EB, sukurianti Europos bendrijos erdvinės informacijos infrastruktūrą (INSPIRE) (OL L 108, 2007 4 25, p. 1).

sutrikimo. Be to, visoje Sąjungoje nėra koordinavimo mechanizmo, kurį taikant būtų galima parengti bendrą vertinimą ir galimo dubliavimo bei sinergijos analizę. Todėl pirmiausia, atsižvelgdamos į tai, kad šiuo metu trūksta svarbios informacijos, valstybės narės turėtų pateikti Komisijai informaciją apie galimas strateginės atsargas, ir, jei tokių yra, ar jas tvarko valdžios institucijos, ar valstybių narių vardu veikiantys ekonominės veiklos vykdytojai. Be kita ko, suvestiniu lygmeniu turėtų būti pateikiama informacija apie turimus kiekvienos strateginės žaliavos strateginių atsargų lygius, strateginių atsargų lygių perspektyvas ir su tomis strateginėmis atsargomis susijusias taisykles ir procedūras. Visos užklausos turėtų būti proporcingos, jose turėtų būti atsižvelgiama į duomenims pateikti reikalingas sąnaudas ir pastangas, taip pat į jų poveikį nacionaliniam saugumui, ir turėtų būti nustatomi tinkami prašomos informacijos pateikimo terminai. Valstybės narės turėtų galėti įtraukti informaciją apie ekonominės veiklos vykdytojų turimas strategines atsargas, tačiau joms neturėtų būti taikomas prašymas pateikti informaciją. Komisija turėtų saugiai tvarkyti duomenis ir skelbti tik apibendrintą informaciją. Antra, remdamasi gauta informacija, Komisija turėtų parengti rodiklio, kuris turėtų būti laikomas Sąjungos strateginių atsargų saugiu lygiu, projektą, atsižvelgdama į bendrą metinį atitinkamų strateginių žaliavų suvartojimą Sąjungoje. Remdamasi turimų strateginių atsargų palyginimu su bendru strateginių žaliavų atsargų lygiu visoje Sąjungoje, Žaliavų taryba, sutarusi su Komisija, turėtų turėti galimybę teikti neprivalomas nuomones valstybėms narėms dėl to, kaip padidinti konvergenciją, ir skatinti valstybes nares kaupti savo strategines atsargas. Tai darydama Žaliavų taryba turėtų atsižvelgti į poreikį toliau skatinti strategines žaliavas naudojančius privačiojo arba viešojo sektoriaus veiklos vykdytojus kaupti strategines atsargas;

(47) siekdama skatinti tolesnį koordinavimą, Komisija turėtų užtikrinti būtinas konsultacijas su valstybėmis narėmis prieš joms dalyvaujant tarptautiniuose forumuose, kuriuose gali būti aptariami tokie strateginiai ištekliai, visų pirma pasitelkdama specialų nuolatinį Žaliavų tarybos pogrupį. Be to, siekdama padidinti šio reglamento ir kitų horizontaliųjų ar konkrečių priemonių papildomumą, Komisija turėtų užtikrinti, kad surinkta ir apibendrinta informacija būtų perduodama budrumo arba krizių valdymo subjektams, kaip antai siūlomai Bendrosios rinkos veikimo užtikrinimo ekstremaliosiose situacijose priemonės patariamajai grupei, Lustų akto Europos puslaidininkių tarybai, įsteigtai Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2023/1781 ([22]), HERA Valdybai, įsteigtai Komisijos sprendimu 2021/C 393 I/02 ([23]), arba Sveikatos krizių valdybai, įsteigtai Tarybos reglamentu (ES) 2022/2372 ([24]);

(48) siekiant užtikrinti, kad didelės bendrovės, gaminančios strategines technologijas Sąjungoje ir šiuo tikslu naudojančios strategines žaliavas, būtų pakankamai pasirengusios reaguoti į tiekimo sutrikimus, jos turėtų atlikti savo tiekimo grandinių rizikos vertinimą. Taip bus užtikrinama, kad jos atsižvelgs į strateginių žaliavų tiekimo riziką ir prireikus parengs tinkamas rizikos mažinimo strategijas, kad būtų geriau pasirengusios tiekimo sutrikimo atveju. Tokios didelės bendrovės, atlikdamos tą rizikos vertinimą, turėtų sudaryti savo strateginių žaliavų kilmės žemėlapį, išanalizuoti veiksnius, kurie galėtų turėti įtakos jų tiekimui, ir įvertinti savo pažeidžiamumą tiekimo sutrikimų atveju. Nustačius pažeidžiamumą, nustatytos didelės bendrovės turėtų imtis priemonių jam sumažinti. Tas rizikos vertinimas, kiek įmanoma, turėtų būti grindžiamas duomenimis, kuriuos bendrovės gauna iš savo tiekėjų, o jei tokių duomenų nėra, kiek įmanoma, turėtų būti grindžiamas viešai prieinamais arba Komisijos paskelbtais duomenimis. Valstybės narės turėtų galėti reikalauti, kad atlikto rizikos vertinimo ataskaita būtų perduota bendrovių direktorių valdybai. Siekiant atsižvelgti į poreikį apsaugoti komercines ir verslo paslaptis ir apriboti bendrovių pažeidžiamumo atskleidimą, ta ataskaita neturėtų būti skelbiama viešai. Dėl tų priemonių turėtų būti papildomai atsižvelgiama į galimų tiekimo sutrikimų sąnaudas, nenurodant apibrėžtų jų mažinimo strategijų;

(49) daugelis strateginių žaliavų rinkų nėra visiškai skaidrios ir daugiausia dėmesio jose skiriama pasiūlai, todėl didėja pardavėjų derybinė galia ir pirkėjams nustatomos kainos. Siekdama padėti sumažinti Sąjungoje įsisteigusių įmonių mokamas kainas, Komisija turėtų sukurti sistemą, pagal kurią būtų galima nustatyti bendrą suinteresuotų pirkėjų paklausą. Siekiant išvengti neproporcingo poveikio konkurencijai vidaus rinkoje, Komisija, konsultuodamasi su Žaliavų taryba, turėtų atlikti kiekvienos į sistemą įtrauktos strateginės žaliavos sistemos poveikio rinkai vertinimą. Kurdama tokią sistemą Komisija turėtų atsižvelgti į patirtį, įgytą siekiant panašių tikslų, visų pirma bendro dujų

([22]) 2023 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/1781, kuriuo nustatoma Europos puslaidininkių ekosistemos stiprinimo priemonių sistema ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/694 (Lustų aktas) (OL L 229, 2023 9 18, p. 1).

([23]) 2021 m. rugsėjo 16 d. Komisijos sprendimas 2021/C 393 I/02, kuriuo įsteigiama Pasirengimo ekstremaliosioms sveikatos situacijoms ir reagavimo į jas institucija (HERA) (OL C 393 I, 2021 9 29, p. 3).

([24]) 2022 m. spalio 24 d. Tarybos reglamentas (ES) 2022/2372 dėl priemonių sistemos, skirtos krizės atveju reikalingų medicininių atsako priemonių tiekimui užtikrinti susidarius Sąjungos lygmens ekstremaliajai visuomenės sveikatos situacijai (OL L 314, 2022 12 6, p. 64).

pirkimo srityje, kaip nustatyta Tarybos reglamente (ES) 2022/2576 ([25]). Visos pagal tą mechanizmą taikomos priemonės turėtų būti suderinamos su Sąjungos konkurencijos teise;

(50) dėl į šį reglamentą įtrauktų nuostatų, susijusių su stebėsena ir strateginėmis atsargomis, nereikia suderinti nacionalinių įstatymų ir kitų teisės aktų ir jos nepakeičia esamų mechanizmų. Stebėsenos ir pasirengimo valdyti riziką sričių paskatos turėtų atitikti Sąjungos teisę. Sąjungos teisėkūros procedūra priimami aktai, kaip antai pasiūlyta Bendrosios rinkos veikimo užtikrinimo ekstremaliosiose situacijose priemonė, kurią siekiama numatyti, sušvelninti ir reaguoti į vidaus rinkos veikimui poveikį darančias krizes, arba Reglamentas (ES) 2022/2372 krizės arba grėsmės atveju galėtų būti taikomi strateginėms ir ypatingos svarbos žaliavoms ta apimtimi, kuria toms žaliavoms yra taikomi tokie teisėkūros procedūra priimami aktai. Šio reglamento ir Sąjungos krizių valdymo priemonių papildomumą ir suderinamumą keičiantis informacija turėtų užtikrinti Komisija, vykdydama informacijos mainus tarp atitinkamų patariamųjų ir valdymo organų, įsteigtų pagal tuos teisėkūros procedūra priimamus aktus;

(51) ypatingos svarbos žaliavos yra metalai, kurie iš esmės gali būti perdirbami daugybę kartų, nors kartais jų kokybė dėl to pablogėja. Taip sukuriamos galimybės vykdant žaliąją pertvarką pereiti prie tikrai žiedinės ekonomikos, kartu didinant ypatingos svarbos žaliavų prieinamumą ir taip prisidedant prie tiekimo saugumo užtikrinimo. Po pradinio spartaus ypatingos svarbos žaliavų, reikalingų naujoms technologijoms, paklausos augimo etapo, kai pirminė gavyba ir apdorojimas vis dar bus pagrindiniai šių žaliavų gavimo būdai, dėl perdirbimo turėtų vis labiau mažėti pirminės gavybos poreikis bei su juo susijęs poveikis. Tai turėtų būti daroma išlaikant aukštą Sąjungos perdirbimo pajėgumų lygį per stiprią antrinių ypatingos svarbos žaliavų rinką. Tačiau šiais laikais ypatingos svarbos žaliavų perdirbimo lygiai tebėra maži, o tokie atliekų srautai kaip baterijos, elektros ir elektroninė įranga bei transporto priemonės išvežami į trečiąsias valstybes perdirbimui. Perdirbimo sistemos ir technologijos dažnai neatitinka tų žaliavų ypatumų. Inovacijos atlieka svarbų vaidmenį mažinant ypatingos svarbos žaliavų poreikį, tiekimo trūkumo riziką ir plėtojant perdirbimo technologijas, kad ypatingos svarbos žaliavos būtų tinkamai ir saugiai išgaunamos iš atliekų. Todėl reikia imtis skubių veiksmų, kuriais būtų šalinami įvairūs veiksniai, ribojantys žiediškumo potencialą;

(52) valstybėms narėms palikta svarbi kompetencija žiediškumo srityje, pavyzdžiui, susijusi su atliekų surinkimo ir apdorojimo sistemomis. Ta kompetencija turėtų būti naudojama siekiant padidinti atliekų srautų, kuriose esančių ypatingos svarbos žaliavų, įskaitant elektronikos atliekas, panaudojimo tikimybė yra didelė, surinkimo ir perdirbimo lygius, pavyzdžiui, siūlant finansines paskatas, kaip antai nuolaidos, piniginis atlygis, arba naudojant užstato grąžinimo sistemas, kartu išsaugant vidaus rinkos vientisumą. Siekiant padidinti antrinių ypatingos svarbos žaliavų naudojimą, tai taip pat galėtų apimti diferencijuotus su didesne gamintojo atsakomybe susijusius mokesčius, jei tokie mokesčiai yra nustatyti nacionalinėje teisėje, kad jais būtų teikiama pirmenybė gaminiams, kurių sudėtyje yra daugiau antrinių ypatingos svarbos žaliavų, gautų iš perdirbtų atliekų, laikantis Sąjungos teisėje nustatytų aplinkos apsaugos standartų. Tokios iš perdirbtų atliekų gautos antrinės ypatingos svarbos žaliavos turėtų apimti žaliavas, gautas perdirbus atliekas laikantis trečiųjų valstybių standartų, kuriais užtikrinama lygiavertė Sąjungos standartams apsauga. Valstybių narių institucijos taip pat turėtų imtis veiksmų, nes jos veikia kaip ypatingos svarbos žaliavų ir gaminių, kurių sudėtyje yra šių žaliavų, pirkėjos, o nacionalinės mokslinių tyrimų ir inovacijų programos suteikia daug išteklių, kuriuos naudojant galima pagerinti ypatingos svarbos žaliavų žiediškumo srities žinių ir technologijų būklę ir medžiagų efektyvumą. Galiausiai valstybės narės turėtų skatinti kasybos atliekose esančių ypatingos svarbos žaliavų panaudojimą, pagerindamos informacijos prieinamumą ir pašalindamos teisines, ekonomines ir technines kliūtis. Galimas sprendimas, į kurį valstybės narės turėtų atsižvelgti, yra rizikos pasidalijimo tarp veiklos vykdytojų ir valstybės narės mechanizmai, kuriais siekiama skatinti uždarytuose atliekų įrenginiuose esančių žaliavų panaudojimą. Žaliavų taryba taip pat turėtų sudaryti palankesnes sąlygas valstybėms narėms keistis geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su jų nacionalinių programų rengimu ir įgyvendinimu;

(53) daugelyje Sąjungos regionų, kuriuose anksčiau buvo vykdoma žaliavų gavyba, yra uždarytų įrenginių, kuriuose sukaupta daug kasybos atliekų, bet šias atliekas tik neseniai pradėta laikyti ekonomiškai svarbiomis, todėl jų ypatingos svarbos žaliavų potencialas daugiausia dar nebuvo ištirtas. Naudojant kasybos atliekų įrenginiuose sukauptas ypatingos svarbos žaliavas būtų galima padidinti Sąjungos pajėgumus ir sukurti ekonominę vertę ir darbo vietas istoriniuose kasybos regionuose, kurie dažnai nukenčia dėl deindustrializacijos ir nuosmukio. Nepakankamas dėmesys ypatingos svarbos žaliavų kiekiams ir informacijos trūkumas, visų pirma kalbant apie uždarytus atliekų įrenginius, yra vienos iš pagrindinių kliūčių, trukdančių geriau išnaudoti kasybos atliekose esančių ypatingos svarbos žaliavų potencialą;

([25]) 2022 m. gruodžio 19 d. Tarybos reglamentas (ES) 2022/2576 dėl solidarumo didinimo geriau koordinuojant dujų pirkimą, nustatant patikimus lyginamuosius kainų indeksus ir tarpvalstybinius dujų mainus (OL L 335, 2022 12 29, p. 1).

(54) galimybė panaudoti kasybos atliekų įrenginiuose esančias ypatingos svarbos žaliavas turėtų būti vienas iš atitinkamų atliekų įrenginių valorizacijos elementų. Direktyvoje 2006/21/EB nustatyti griežti reikalavimai dėl kasybos pramonės atliekų tvarkymo užtikrinant aplinkos ir žmonių sveikatos apsaugą. Nors tie griežti reikalavimai turėtų būti taikomi toliau, tikslinga nustatyti papildomas priemones, kuriomis būtų siekiama kuo labiau padidinti kasybos atliekose esančių ypatingos svarbos žaliavų naudojimą;

(55) tiek esamų, tiek naujų kasybos atliekų įrenginių operatoriai turėtų atlikti preliminarų ekonominio vertinimo tyrimą, susijusį su ypatingos svarbos žaliavų, išgautų iš įrenginių vietoje esančių kasybos atliekų ir iš tokių susidarančių atliekų, naudojimu. Laikantis Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2008/98/EB ([26]) nustatytos atliekų hierarchijos, pirmenybė turėtų būti teikiama veiksmams, kuriais siekiama užkirsti kelią atliekų, kuriose yra ypatingos svarbos žaliavų, susidarymui, išgaunant ypatingos svarbos žaliavas iš išgauto iškasenų kiekio prieš joms tampant atliekomis. Atlikdami šį tyrimą, veiklos vykdytojai turėtų surinkti būtiną informaciją, be kita ko susijusią su ypatingos svarbos žaliavų koncentracija ir kiekiais kasybos atliekose, ir įvertinti įvairias galimybes, susijusias su procesais, operacijomis ar verslo susitarimais, kuriuos naudojant būtų galima sudaryti sąlygas ekonomiškai perspektyviam ypatingos svarbos žaliavų panaudojimui. Šia pareiga papildomos Direktyvoje 2006/21/EB ir nacionalinėse priemonėse, kuriomis ta direktyva perkeliama į nacionalinę teisę, nustatytos pareigos, ir ji yra tiesiogiai taikoma. Vykdydami šią pareigą veiklos vykdytojai ir kompetentingos institucijos turėtų siekti kuo labiau sumažinti administracinę naštą ir kuo labiau integruoti procedūras;

(56) siekdamos spręsti nepakankamos informacijos apie uždarytų kasybos atliekų įrenginių ypatingos svarbos žaliavų potencialą problemą, valstybės narės, laikydamosi Sąjungos konkurencijos taisyklių, turėtų sukurti duomenų bazę, kurioje būtų saugoma visa tokių žaliavų panaudojimui svarbi informacija, visų pirma susijusi su ypatingos svarbos žaliavų kiekiais ir koncentracija kasybos atliekų įrenginiuose. Informacija turėtų būti skelbiama viešai patogia naudoti, skaitmenine forma, kad būtų galima susipažinti su išsamesne technine informacija. Siekdamos suteikti naudotojams patogią prieigą prie informacijos, valstybės narės turėtų, pavyzdžiui, įsteigti kontaktinį punktą, kuriame būtų galima keistis išsamesne informacija su potencialiais ypatingos svarbos žaliavų panaudojimo projektų kūrėjais. Sukurtoje duomenų bazėje potencialūs projektų rengėjai turėtų lengvai rasti įrenginius, kuriuose esančių ypatingos svarbos žaliavų panaudojimo ekonominės perspektyvos yra didelės. Siekdamos sutelkti ribotus išteklius, valstybės narės, rinkdamos informaciją, turėtų laikytis pakopinio požiūrio ir daugiau pastangų reikalaujančius informacijos rinkimo etapus vykdyti tik perspektyviausiuose objektuose. Renkant informaciją turėtų būti siekiama teikti tikslią ir reprezentatyvią informaciją apie kasybos atliekų įrenginius ir kuo geriau parodyti ypatingos svarbos žaliavų panaudojimo galimybes;

(57) pastovieji magnetai naudojami įvairiuose gaminiuose, o svarbiausios ir sparčiausiai augančios šių magnetų naudojimo sritys yra susijusios su vėjo jėgainėmis ir elektrinėmis transporto priemonėmis, taip pat su kitais gaminiais, įskaitant magnetinio rezonanso tomografijos įrenginius, pramoninius robotus, lengvąsias transporto priemones, aušinimo generatorius, šilumos siurblius, elektrinius variklius, pramoninius elektrinius siurblius, automatines skalbykles, būgnines džiovykles, mikrobangų krosneles, dulkių siurblius ir indaploves, kuriuose yra daug vertų perdirbti ypatingos svarbos žaliavų. Tai taip pat turėtų būti taikoma ir elektros varikliams, jei jie yra įmontuoti į kitus gaminius. Daugumos pastoviųjų magnetų, visų pirma pačių efektyviausių, sudėtyje yra ypatingos svarbos žaliavų, kaip antai neodimio, prazeodimio, disprozio, terbio, boro, samario, nikelio arba kobalto. Juos perdirbti įmanoma, tačiau šiuo metu toks perdirbimas Sąjungoje atliekamas tik nedideliu mastu arba vykdant mokslinių tyrimų projektus. Todėl siekiant didinti žiediškumą pastovieji magnetai turėtų būti laikomi prioritetiniais gaminiais, taip skatinant nuolatinių magnetų antrinę rinką ir užtikrinant ypatingos svarbos žaliavų tiekimo saugumą;

(58) norint veiksmingai perdirbti pastoviuosius magnetus, būtina, kad perdirbėjai galėtų naudoti būtiną informaciją, susijusią su gaminyje esančių pastoviųjų magnetų kiekiu, rūšimi ir chemine sudėtimi, taip pat jų vieta, naudojama danga, klijais ir priedais bei informaciją apie tai, kaip saugiai pašalinti tokius pastoviuosius magnetus iš produkto. Be to, siekiant užtikrinti, kad pastoviųjų magnetų perdirbimas būtų naudingas verslui, Sąjungos rinkai pateikiamuose gaminiuose naudojamuose pastoviuosiuose magnetuose ilgainiui turėtų būti naudojama vis daugiau perdirbtųjų žaliavų. Pirmajame etape užtikrinant skaidrią informaciją, susijusią su perdirbtųjų medžiagų dalimi, atlikus specialų tinkamo lygio ir tikėtino poveikio vertinimą, turėtų būti nustatoma minimali perdirbtųjų medžiagų dalis;

(59) Sąjungos rinkoje parduodamos ypatingos svarbos žaliavos dažnai sertifikuojamos atsižvelgiant į jų gamybos ir tiekimo grandinės tvarumą. Sertifikavimas gali būti atliekamas taikant įvairias skirtingos aprėpties ir griežtumo viešojo ir privačiojo sektorių sertifikavimo schemas, todėl gali kilti painiava dėl teiginių, susijusių su atitinkamu remiantis tokiu sertifikavimu Sąjungos rinkai pateiktų ypatingos svarbos žaliavų tvarumu, pobūdžio ir teisingumo.

([26]) 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinanti kai kurias direktyvas (OL L 312, 2008 11 22, p. 3).

Komisijai turėtų būti suteikti įgaliojimai priimti įgyvendinimo aktus, kuriais pripažįstamos patikimomis laikytinos sertifikavimo schemos, kurias atitinkamos institucijos ir rinkos dalyviai, vertindami ypatingos svarbos žaliavų tvarumą, gali naudoti kaip bendrą pagrindą. Turėtų būti pripažįstamos tik tos sertifikavimo sistemos, kuriose yra nuostatų dėl nepriklausomos trečiosios šalies atliekamo atitikties tikrinimo ir stebėsenos. Kalbant apie aplinkos apsaugą, sertifikavimo sistemos turėtų apimti riziką, susijusią, pavyzdžiui, su oru, vandeniu, dirvožemiu, biologine įvairove ir atliekų tvarkymu. Reikalavimais dėl visų tvarumo aspektų turėtų būti užtikrintas aukštas socialinės ir aplinkos apsaugos lygis ir jie turėtų atitikti Sąjungos teisę arba priede išvardytas tarptautines priemones. Siekiant užtikrinti procedūrų veiksmingumą, projektų rengėjams, teikiantiems paraiškas dėl pripažinimo strateginiais projektais, turėtų būti leidžiama kaip tinkamą įrodymą, parodantį, kad jų projektas įgyvendinamas tvariai, nurodyti dalyvavimą pripažintoje sertifikavimo schemoje, taip prisidedant prie saugaus ir tvaraus ypatingos svarbos žaliavų tiekimo. Kai naudojamasi ta galimybe, pripažintos sertifikavimo schemos turėtų apimti visus tvarumo aspektus. Pripažindama tokias sertifikavimo schemas Komisija turėtų atsižvelgti į patirtį, įgytą vertinant sertifikavimo schemas pagal kitus Sąjungos teisėkūros procedūra priimamus aktus, visų pirma vertinant panašias schemas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentus (ES) 2017/821 ([27]) ir (ES) 2023/1542 ([28]);

(60) ypatingos svarbos žaliavų gamyba skirtingais vertės grandinės etapais daro poveikį aplinkai – klimatui, vandeniui, dirvožemiui, faunai arba florai. Siekiant apriboti šią žalą ir paskatinti tvaresnių ypatingos svarbos žaliavų gamybą, Komisijai turėtų būti suteikiami įgaliojimai sukurti ypatingos svarbos žaliavų aplinkosauginio pėdsako apskaičiavimo sistemą, apimančią tikrinimo procedūrą, kurią naudojant būtų užtikrinama, kad kartu su Sąjungos rinkai pateikiamomis ypatingos svarbos žaliavomis būtų viešai skelbiama informacija apie šį pėdsaką ir kad būtų padedama užtikrinti ypatingos svarbos žaliavų žiediškumą. Taikant šią sistemą turėtų būti atsižvelgiama į moksliškai pagrįstus vertinimo metodus ir atitinkamus gyvavimo ciklo vertinimo srities tarptautinius standartus. Reikalavimas nurodyti ypatingos svarbos žaliavų aplinkosauginį pėdsaką turėtų būti taikomas tik tuo atveju, jeigu, remiantis specialiu vertinimu, padaroma išvada, kad tai padėtų siekti Sąjungos klimato ir aplinkos tikslų, nes palengvintų ypatingos svarbos žaliavų, kurių aplinkosauginis pėdsakas mažesnis, pirkimą ir nebūtų daromas neproporcingas poveikis prekybos srautams ir ekonominėms sąnaudoms. Priėmusi atitinkamas skaičiavimo taisykles, Komisija turėtų nustatyti ypatingos svarbos žaliavų veiksmingumo klases, kad potencialūs pirkėjai galėtų lengvai palyginti atitinkamą prieinamų ypatingos svarbos žaliavų aplinkosauginį pėdsaką, o rinka būtų skatinama naudoti tvaresnes žaliavas. Ypatingos svarbos žaliavų pardavėjai turėtų užtikrinti, kad jų klientai galėtų susipažinti su aplinkosauginio pėdsako deklaracijomis. Užtikrinant skaidrumą, susijusį su Sąjungos rinkai pateikiamų ypatingos svarbos žaliavų atitinkamu pėdsaku, taip pat būtų galima sudaryti sąlygas taikyti kitas Sąjungos ir nacionalinio lygmens politikos priemones, kaip antai paskatas arba žaliųjų viešųjų pirkimų kriterijus, kuriais skatinama ypatingos svarbos žaliavų, turinčių mažesnį poveikį aplinkai, gamyba;

(61) aplinkosauginio pėdsako nustatymo metodai, nustatyti Komisijos rekomendacijoje (ES) 2021/2279 ([29]), yra svarbus atitinkamų apskaičiavimo taisyklių rengimo pagrindas. Jie grindžiami moksliškai pagrįstais vertinimo metodais, kuriuos taikant atsižvelgiama į tarptautinio lygmens pokyčius ir kurie apima poveikį aplinkai, įskaitant klimato kaitą ir poveikį vandeniui, orui, dirvožemiui, ištekliams, taip pat žemės naudojimo ir toksiškumo poveikį;

(62) atsakingas gamintojas, prieš pateikiant rinkai gaminius arba ypatingos svarbos žaliavas, turėtų įvertinti jų atitiktį reikalavimams, kuriais siekiama pagerinti pastoviųjų magnetų žiediškumą ir ypatingos svarbos žaliavų aplinkosauginio pėdsako deklaravimą, o kompetentingos nacionalinės institucijos turėtų veiksmingai užtikrinti tų reikalavimų vykdymą. Tą uždavinį siekiama spręsti nuostatomis dėl atitikties užtikrinimo ir rinkos priežiūros, nustatytomis pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2019/1020 ([30]) ir Direktyvą 2009/125/EB, todėl jos turėtų būti taikomos ir tiems reikalavimams. Todėl Komisijai turėtų būti suteikti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais šis reglamentas papildomas siekiant užtikrinti, kad tos nuostatos prireikus būtų

([27]) 2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/821, kuriuo nustatomos alavo, tantalo, volframo, jų rūdų ir aukso iš konfliktinių ir didelės rizikos zonų Sąjungos importuotojų prievolės dėl išsamaus tiekimo grandinės patikrinimo (OL L 130, 2017 5 19, p. 1).

([28]) 2023 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/1542 dėl baterijų ir baterijų atliekų, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2008/98/EB bei Reglamentas (ES) 2019/1020 ir panaikinama Direktyva 2006/66/EB (OL L 191, 2023 7 28, p. 1).

([29]) 2021 m. gruodžio 15 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2021/2279 dėl aplinkosauginio pėdsako metodų naudojimo produktų ir organizacijų gyvavimo ciklo aplinkosauginiam veiksmingumui matuoti ir apie jį informuoti (OL L 471, 2021 12 30, p. 1).

([30]) 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1020 dėl rinkos priežiūros ir gaminių atitikties, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2004/42/EB ir reglamentai (EB) Nr. 765/2008 ir (ES) Nr. 305/2011 (OL L 169, 2019 6 25, p. 1).

taikomos šio reglamento kontekste. Siekiant toliau užtikrinti, kad būtų optimaliai naudojamasi esamomis reguliavimo sistemomis, gaminių, kurių tipas turi būti patvirtintas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2018/858 ([31]) arba Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 168/2013 ([32]), atitiktis reikalavimams turėtų būti užtikrinama taikant esamą tipo patvirtinimo sistemą;

(63) Komisija pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1025/2012 ([33]) 10 straipsnio 1 dalį turėtų paprašyti vienos ar daugiau Europos standartizacijos organizacijų parengti Europos standartų projektus, kuriais būtų remiami šio reglamento tikslai;

(64) siekdama įgyvendinti 2020 m. ypatingos svarbos žaliavų veiksmų planą, Sąjunga su trečiosiomis valstybėmis susitarė dėl strateginių partneryščių žaliavų srityje. Siekiant įvairinti pasiūlą, tos pastangos turėtų būti tęsiamos. Siekdamos sukurti ir užtikrinti nuoseklią būsimų strateginių partneryščių sudarymo sistemą, valstybės narės ir Komisija, bendradarbiaudamos Žaliavų taryboje, turėtų aptarti, *inter alia*, tai, ar esamomis partnerystėmis pasiekiami numatyti tikslai, pirmenybę trečiosioms valstybėmis, kai sudaromos naujos partnerystės, tokių partneryščių turinį ir jų nuoseklumą bei jų galimą sinergiją su valstybių narių dvišalio bendradarbiavimu su atitinkamomis trečiosiomis valstybėmis. Tai turėtų būti daroma nedarant poveikio Tarybos prerogatyvoms pagal Sutartis. Sąjunga, laikydamasi strategijos „Global Gateway“, turėtų siekti abipusiškai naudingų partneryščių su besiformuojančiomis rinkomis ir besivystančiomis šalimis, kuriomis būtų prisidedama prie jos žaliavų tiekimo grandinės įvairinimo ir sukuriama pridėtinė tų šalių gamybos vertė;

(65) strateginiai projektai trečiosiose valstybėse, ypač tose, su kuriomis nėra sudaryti strateginės partnerystės susitarimai, gali būti ypač rizikingi investuotojams ir dažnai labai priklauso nuo politinės paramos trečiojoje valstybėje. Šį klausimą galima išspręsti didinant rizikos pasidalijimą tarp suinteresuotųjų įmonių, veikiančių Sąjungos strateginių interesų labui. Todėl taip pat turėtų būti teikiama parama, kad įmonės, įskaitant atvejus, kai jos veikia kaip konsorciumai, nedarant poveikio Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 101 straipsnio taikymui, galėtų patekti į trečiųjų valstybių, su kuriomis nesudaryti strateginės partnerystės ar laisvosios prekybos susitarimai, rinkas. Tokia parama galėtų apimti paramos tinklo sukūrimą siekiant padėti jiems užmegzti ryšius atitinkamoje trečiojoje valstybėje ir rinkti informaciją apie vietos ir regionines aplinkybes;

(66) tai, kad nėra pažangos siekiant šiame reglamente išdėstytų tikslų ir pajėgumų bei įvairinimo rodiklių, galėtų reikšti, kad reikia priimti papildomų priemonių. Todėl Komisija turėtų stebėti pažangą, daromą siekiant tų tikslų ir rodiklių;

(67) siekiant, kad valstybėms narėms tenkanti administracinė našta būtų kuo mažesnė, skirtingos duomenų teikimo pareigos turėtų būti supaprastintos, o Komisija turėtų parengti formą, kurią naudodamos valstybės narės galėtų vykdyti savo pareigas teikti duomenis, susijusius su projektais, žvalgyba, stebėsena ar strateginėmis atsargomis reguliariai skelbiamame bendrajame dokumente, kuris gali būti konfidencialus arba skirtas tik tarnybiniam naudojimui;

(68) siekiant užtikrinti patikimą ir konstruktyvų kompetentingų institucijų bendradarbiavimą Sąjungos ir nacionaliniu lygmenimis, visos šalys, taikančios šį reglamentą, turėtų užtikrinti informacijos ir duomenų, gautų vykdant savo užduotis, konfidencialumą. Komisija ir nacionalinės kompetentingos institucijos, jų pareigūnai, darbuotojai ir kiti asmenys, kurių darbą prižiūri tos institucijos, taip pat kitų valstybių narių institucijų pareigūnai ir darbuotojai neturėtų atskleisti informacijos, kurią jie gauna arba kuria keičiasi pagal šį reglamentą, jeigu tokiai informacijai taikoma pareiga saugoti profesinę paslaptį. Tai turėtų būti taikoma ir Žaliavų tarybai. Pagal šį reglamentą surinkti duomenys turėtų būti tvarkomi ir saugomi saugioje aplinkoje;

([31]) 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/858 dėl motorinių transporto priemonių ir jų priekabų bei tokioms transporto priemonėms skirtų sistemų, komponentų ir atskirų techninių mazgų patvirtinimo ir rinkos priežiūros, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 715/2007 ir (EB) Nr. 595/2009 bei panaikinama Direktyva 2007/46/EB (OL L 151, 2018 6 14, p. 1).

([32]) 2013 m. sausio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 168/2013 dėl dviračių ir triračių transporto priemonių bei keturračių patvirtinimo ir rinkos priežiūros (OL L 60, 2013 3 2, p. 52).

([33]) 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1025/2012 dėl Europos standartizacijos, kuriuo iš dalies keičiamos Tarybos direktyvos 89/686/EEB ir 93/15/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/9/EB, 94/25/EB, 95/16/EB, 97/23/EB, 98/34/EB, 2004/22/EB, 2007/23/EB, 2009/23/EB ir 2009/105/EB ir panaikinamas Tarybos sprendimas 87/95/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1673/2006/EB (OL L 316, 2012 11 14, p. 12).

(69) pagal SESV 290 straipsnį Komisijai turėtų būti suteikti įgaliojimai priimti aktus, siekiant atnaujinti strateginių ir ypatingos svarbos žaliavų sąrašus, pateikti Sąjungos perdirbimo pajėgumo rodiklius remiantis strateginėmis žaliavomis atliekose, pritaikyti elementus ir įrodymus, į kuriuos reikia atsižvelgti vertinant, ar laikomasi pripažinimo kriterijų, nustatytų strateginiams projektams, nustatyti mažiausias neodimio, disprozio, prazeodimio, terbio, boro, samario, nikelio ir kobalto, panaudotų iš atliekų po vartojimo, dalis, kurios turi būti pastoviuosiuose magnetuose, įmontuotuose į gaminius, nustatyti įvairių ypatingos svarbos žaliavų aplinkosauginio pėdsako apskaičiavimo ir tikrinimo taisykles ir nustatyti įvairių ypatingos svarbos žaliavų aplinkosauginio pėdsako veiksmingumo klases. Ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais, ir kad tos konsultacijos vyktų vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros ([34]) nustatytais principais. Visų pirma, siekiant užtikrinti vienodas galimybes dalyvauti atliekant su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, Europos Parlamentas ir Taryba visus dokumentus gauna tuo pačiu metu kaip ir valstybių narių ekspertai, o jų ekspertams sistemingai suteikiama galimybė dalyvauti Komisijos ekspertų grupių, kurios atlieka su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, posėdžiuose;

(70) siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai, susiję su: a) šablonų, naudojamų paraiškoms dėl pripažinimo strateginiais projektais, su strateginiais projektais susijusioms pažangos ataskaitoms, nacionalinių žvalgybos programų ir valstybių narių ataskaitoms, susijusioms su žvalgyba, stebėsena, strateginėmis atsargomis ir žiediškumu, nustatymu; b) nustatymu, kurie gaminiai, sudedamosios dalys ir atliekų srautai laikomi turinčiais atitinkamą ypatingos svarbos žaliavų panaudojimo galimybę; ir c) su ypatingos svarbos žaliavų tvarumu susijusių schemų pripažinimo kriterijų nustatymu ir jų taikymu. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamasi laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011 ([35]);

(71) siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi šiame reglamente nustatytų pareigų, valstybės narės turėtų numatyti, kad įmonėms, kurios nesilaiko savo pareigų, be kita ko, susijusių su pasirengimu valdyti riziką, projektų informacijos teikimu ir informacija apie perdirbamumą, būtų taikomos sankcijos. Todėl būtina, kad valstybės narės už šio reglamento pažeidimus nacionalinės teisės aktuose nustatytų veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas. Taip pat būtina, kad valstybės narės užtikrintų, jog projektų rengėjai, kai aktualu, turėtų teisę į administracinę arba teisminę peržiūrą laikantis nacionalinės teisės;

(72) Komisija turėtų atlikti šio reglamento vertinimą. Remiantis Tarpinstitucinio susitarimo dėl geresnės teisėkūros 22 dalimi, tas vertinimas turėtų būti grindžiamas penkiais kriterijais – veiksmingumu, efektyvumu, aktualumu, nuoseklumu ir Sąjungos pridėtine verte – ir turėtų būti naudojamas kaip pagrindas galimų papildomų priemonių poveikiui įvertinti. Komisija turėtų pateikti Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui šio reglamento įgyvendinimo ir pažangos siekiant jo tikslų, įskaitant pajėgumų ir įvairinimo lyginamuosius dydžius, ataskaitą. Ataskaitoje, remiantis priemonių, susijusių su informacijos apie ypatingos svarbos žaliavų aplinkosauginį pėdsaką skaidrumu, įgyvendinimu, taip pat turėtų būti įvertinama, ar tikslinga nustatyti didžiausias ribas, susijusias su aplinkosauginiu pėdsaku. Komisija taip pat turėtų įvertinti 2040 m. ir 2050 m. ir atskirų strateginių žaliavų rodiklių nustatymo poreikį, šio reglamento ir Sąjungos aplinkos teisės nuoseklumą, visų pirma atsižvelgiant į strateginių projektų prioritetinį statusą, pagal šį reglamentą sukurtos bendro pirkimo sistemos poveikį konkurencijai vidaus rinkoje ir tai, ar tikslinga nustatyti papildomas priemones atliekų, visų pirma metalo laužo, surinkimui, rūšiavimui ir perdirbimui didinti;

(73) tiek, kiek bet kuri iš šiame reglamente numatytų priemonių yra valstybės pagalba, su tokiomis priemonėmis susijusiomis nuostatomis nedaroma poveikio SESV 107 ir 108 straipsnių taikymui;

(74) kadangi šio reglamento tikslų, t. y. pagerinti vidaus rinkos veikimą sukuriant sistemą, skirtą užtikrinti saugų, atsparų ir tvarų ypatingos svarbos žaliavų tiekimą Sąjungai, be kita ko, skatinant efektyvumą ir žiediškumą visoje vertės grandinėje, valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl jų masto arba poveikio tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamasi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti,

([34]) OL L 123, 2016 5 12, p. 1.

([35]) 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13).

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Dalykas ir tikslai

1. Bendras šio reglamento tikslas – pagerinti vidaus rinkos veikimą sukuriant sistemą, skirtą užtikrinti saugų, atsparų ir tvarų ypatingos svarbos žaliavų tiekimą Sąjungai, be kita ko, skatinant efektyvumą ir žiediškumą visoje vertės grandinėje.

2. Siekiant 1 dalyje nurodyto bendro tikslo, šiuo reglamentu nustatomos priemonės, kuriomis siekiama:

a) mažinti su ypatingos svarbos žaliavomis susijusių tiekimo sutrikimų, galinčių iškraipyti konkurenciją ir suskaidyti vidaus rinką, riziką, visų pirma nustatant ir remiant strateginius projektus, kuriais prisidedama prie priklausomybės mažinimo ir importo įvairinimo, taip pat dedant pastangas skatinti technologinę pažangą ir efektyvų išteklių naudojimą, kad būtų sušvelnintas numatomas ypatingos svarbos žaliavų sunaudojimo Sąjungoje didėjimas;

b) gerinti Sąjungos gebėjimą stebėti ir mažinti su ypatingos svarbos žaliavomis susijusią tiekimo riziką;

c) užtikrinti Sąjungos rinkai pateikiamų ypatingos svarbos žaliavų ir gaminių, kuriuose yra ypatingos svarbos žaliavų, laisvą judėjimą, kartu užtikrinant aukšto lygio aplinkos apsaugą ir tvarumą, be kita ko, pagerinant jų žiediškumą.

2 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

1) žaliava – apdorota arba neapdorota medžiaga, naudojama kaip tarpinių arba galutinių gaminių gamybos žaliava, išskyrus medžiagas, daugiausia naudojamas maistui, pašarams arba kaip deginamas kuras;

2) žaliavų vertės grandinė – visa veikla ir procesai, susiję su žaliavų žvalgyba, gavyba, apdorojimu ir perdirbimu;

3) žvalgyba – veikla, kurią vykdant siekiama atpažinti ir nustatyti mineralų santalkų savybes;

4) gavyba – rūdų, naudingųjų iškasenų ir augalinių produktų gavyba iš jų pirminio šaltinio, juos išgaunant kaip pagrindinį produktą ar šalutinį produktą, įskaitant po žeme esančias mineralų santalkas, po vandeniu ir vandenyje esančias mineralų santalkas, ir iš jūros vandens bei medžių;

5) Sąjungos gavybos pajėgumas – bendras didžiausias rūdų, naudingųjų iškasenų, augalinių produktų ir koncentratų, kurių sudėtyje yra strateginių žaliavų, kasmet gaunamų vykdant gavybos operacijas, įskaitant apdorojimo operacijas, kurios paprastai vykdomos Sąjungoje esančioje gavybos vietoje arba netoli jos, kiekis;

6) mineralų santalkos – atskiras mineralas arba mineralų derinys, randamas galimo ekonominio intereso storymėje arba telkinyje;

7) atsargos – visos mineralų santalkos, kurių gavyba yra ekonomiškai perspektyvi konkrečiomis rinkos sąlygomis;

8) apdorojimas – fiziniai, cheminiai ir biologiniai procesai, susiję su žaliavų transformavimu iš rūdų, mineralų, augalinių produktų arba atliekų į grynuosius metalus, lydinius ar kitus ekonomiškai tinkamo pavidalo produktus, įskaitant, be kita ko, valymą, atskyrimą, lydymą ir rafinavimą, išskyrus metalo apdirbimą ir tolesnį transformavimą į tarpines ir galutines prekes;

9) Sąjungos apdorojimo pajėgumas – bendra didžiausia strateginių žaliavų apdorojimo operacijų, išskyrus tokias operacijas, kurios paprastai vykdomos Sąjungoje esančioje gavybos vietoje arba netoli jos, gamybos apimtis;

10) perdirbimas – perdirbimas, kaip apibrėžta Direktyvos 2008/98/EB 3 straipsnio 17 punkte;

11) Sąjungos perdirbimo pajėgumas – bendra didžiausia strateginių žaliavų perdirbimo po pakartotinio apdorojimo operacijų, įskaitant atliekų rūšiavimą ir pirminį paruošimą, bei jų apdorojimo paverčiant antrinėmis žaliavomis gamybos apimtis Sąjungoje;

12) metinis sunaudojamas strateginių žaliavų kiekis – bendras Sąjungoje įsisteigusių įmonių apdorotas strateginių žaliavų kiekis, išskyrus Sąjungos rinkai pateikiamuose tarpiniuose arba galutiniuose gaminiuose esančių strateginių žaliavų kiekius;

13) tiekimo rizika – tiekimo rizika, apskaičiuota pagal II priedo II skirsnį;

14) ypatingos svarbos žaliavų projektas – planuojamas įrenginys arba planuojamas reikšmingas esamo įrenginio, kuriame vykdoma ypatingos svarbos žaliavų gavybos, apdorojimo arba perdirbimo veikla, išplėtimas arba paskirties pakeitimas;

15) įsipareigojantis pirkti subjektas – įmonė, sudariusi įsipareigojimo pirkti sutartį su projektų rengėju;

16) įsipareigojimo pirkti arba parduoti sutartis – įmonės ir projektų rengėjo sutartimi grindžiamas susitarimas, kuriame numatomas įmonės įsipareigojimas per tam tikrą laikotarpį įsigyti dalį žaliavų, pagamintų vykdant konkretų žaliavų projektą, arba projektų rengėjo įsipareigojimas suteikti įmonei galimybę tai padaryti;

17) projektų rengėjas – įmonė arba įmonių konsorciumas, plėtojantis žaliavų projektą;

18) leidimų išdavimo procedūra – procedūra, kuri apima visus atitinkamus ypatingos svarbos žaliavų projekto objektų statybos ir eksploatacijos leidimus, įskaitant statybos, cheminių medžiagų naudojimo ir prijungimo prie tinklo leidimus, poveikio aplinkai vertinimus ir veiklos leidimus, kai jų reikalaujama, ir apima visas paraiškas ir procedūras nuo atitinkamo bendro kontaktinio punkto patvirtinimo, kad paraiška yra išsami iki pranešimo apie procedūros rezultatus;

19) bendrasis sprendimas – valstybių narių institucijų priimtas sprendimas arba sprendimų rinkinys, kuriuo nustatoma, ar projektų rengėjui leidžiama įgyvendinti žaliavų projektą, nedarant poveikio bet kokiems sprendimams, priimtiems taikant apeliacinę procedūrą;

20) nacionalinė programa – atitinkamų nacionalinių ar regioninių institucijų parengta ir priimta visą teritoriją apimanti nacionalinė programa arba programų rinkinys;

21) parengtinė žvalgyba – nacionaliniu arba regioniniu lygmeniu vykdoma žvalgyba, išskyrus detaliąją žvalgybą;

22) tikslinė žvalgyba – išsamus atskirų mineralų santalkų tyrinėjimas;

23) prognozinis žemėlapis – žemėlapis, kuriame nurodytos vietovės, kuriose gali būti tam tikros žaliavos mineralų santalkų;

24) tiekimo sutrikimas – netikėtas reikšmingas žaliavų prieinamumo sumažėjimas arba reikšmingas žaliavos kainos padidėjimas, viršijant įprastą rinkos kainų svyravimą;

25) žaliavų tiekimo grandinė – visa žaliavų vertės grandinės veikla ir procesai iki etapo, nuo kurio žaliava pradedama naudoti tarpinių arba galutinių gaminių gamybai;

26) švelninimo strategija – ekonominės veiklos vykdytojo parengtos priemonės, kuriomis siekiama apriboti su jo žaliavų tiekimo grandine susijusio tiekimo sutrikimų tikimybę arba sumažinti dėl tokio tiekimo sutrikimo padarytą žalą jo ekonominei veiklai;

27) pagrindiniai rinkos dalyviai – Sąjungos ypatingos svarbos žaliavų tiekimo grandinėje veikiančios įmonės ir ypatingos svarbos žaliavas naudojančios galutinės grandies įmonės, kurių patikimas veikimas yra būtinas ypatingos svarbos žaliavų tiekimui;

28) strateginės atsargos – tam tikros žaliavos kiekis bet kokiu pavidalu, kurį saugo viešojo arba privačiojo sektoriaus veiklos vykdytojas, numatant šį kiekį panaudoti tiekimo sutrikimų atveju;

29) didelė bendrovė – bendrovė, kurios vidutinis įmonės darbuotojų skaičius paskutiniais finansiniais metais, kurių metinės finansinės ataskaitos yra parengtos, viršijo 500 ir kurios pasaulinė grynoji apyvarta viršijo 150 mln. EUR;

30) strateginės technologijos – pagrindinės technologijos, naudojamos įgyvendinant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, taip pat gynybos, aviacijos ir kosmoso pramonėje;

31) direktorių valdyba – už bendrovės vykdomojo valdymo priežiūrą atsakingas administracinis ar priežiūros organas arba, jei tokio organo nėra, analogiškas pareigas einantis asmuo ar asmenys;

32) atliekos – atliekos, kaip apibrėžta Direktyvos 2008/98/EB 3 straipsnio 1 punkte;

33) surinkimas – surinkimas, kaip apibrėžta Direktyvos 2008/98/EB 3 straipsnio 10 punkte;

34) tvarkymas – tvarkymas, kaip apibrėžta Direktyvos 2008/98/EB 3 straipsnio 14 punkte;

35) naudojimas – naudojimas, kaip apibrėžta Direktyvos 2008/98/EB 3 straipsnio 15 punkte;

36) pakartotinis naudojimas – pakartotinis naudojimas, kaip apibrėžta Direktyvos 2008/98/EB 3 straipsnio 13 punkte;

37) kasybos atliekos – kasybos atliekos, kaip tai suprantama Direktyvos 2006/21/EB 2 straipsnio 1 dalyje;

38) kasybos atliekų įrenginys – kasybos atliekų įrenginys, kaip apibrėžta Direktyvos 2006/21/EB 3 straipsnio 15 punkte;

39) išankstinis ekonominis vertinimas – žaliavų projekto, kurio metu planuojama išgauti ypatingos svarbos žaliavas iš kasybos atliekų, galimo ekonominio perspektyvumo konceptualus vertinimas ankstyvuoju etapu;

40) magnetinio rezonanso tomografijos prietaisas – neinvazinė medicinos priemonė, kurioje naudojant magnetinius laukus sukuriami anatominiai vaizdai, arba bet kuri kita priemonė, kurioje naudojant magnetinius laukus sukuriami objekto vidaus vaizdai;

41) vėjo energijos generatorius – sausumos arba jūros vėjo elektrinės dalis, kurioje mechaninė vėjaračio energija paverčiama elektros energija;

42) pramoninis robotas – automatiškai valdomas, perprogramuojamas, daugiafunkcis manipuliatorius, kurio judėjimas programuojamas trimis ar daugiau ašių, kuris gali būti stacionarus arba mobilus, naudojamas pramonės automatizavimo tikslais;

43) motorinė transporto priemonė – patvirtinto tipo M arba N kategorijos transporto priemonė, kaip nustatyta Reglamento (ES) 2018/858 4 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose;

44) lengvoji transporto priemonė – lengvoji ratinė transporto priemonė, kuri gali būti varoma vien elektros varikliu arba varikliu ir žmogaus galia, įskaitant elektrinius paspirtukus, elektrinius dviračius ir patvirtinto tipo L kategorijos transporto priemones, kaip nustatyta Reglamento (ES) Nr. 168/2013 4 straipsnyje;

45) vėsinimo generatorius – vėsinimo sistemos dalis, kurioje sukuriamas temperatūros skirtumas, leidžiantis, taikant elektrinį garų suspaudimo ciklą, ištraukti šilumą iš erdvės arba vykstant procesui, kai turi būti aušinama;

46) šilumos siurblys – šildymo sistemos dalis, kurioje, taikant elektrinį garų suspaudimo ciklą, sukuriamas temperatūros skirtumas, leidžiantis tiekti šilumą patalpoms arba procesams, kuriems reikia šilumos;

47) elektros variklis – įrenginys, kuris elektrinę įėjimo galią keičia sukamąja mechanine išėjimo galia, kurio sukimosi greitis ir sukimo momentas priklauso nuo tokių veiksnių kaip maitinimo įtampa ir variklio polių skaičius ir kurio vardinė išėjimo galia yra ne mažesnė kaip 0,12 kW;

48) automatinė skalbyklė – skalbyklė, kuri sudėtus skalbinius išskalbia pati naudotojui nesikišant jokiu programos etapu;

49) būgninė džiovyklė – prietaisas, kuriame tekstilės gaminiai džiovinami sukamame būgne, per kurį leidžiamas šildomas oras;

50) mikrobangų krosnelė – prietaisas maistui šildyti naudojant elektromagnetinę energiją;

51) dulkių siurblys – prietaisas nešvarumams nuo valomo paviršiaus surinkti naudojant oro srovę, susidarančią prietaiso viduje sukūrus žemesnį slėgį;

52) indaplovė – stalo reikmenims plauti ir skalauti skirtas prietaisas;

53) pastovusis magnetas – magnetas, kurio magnetizmas išlieka po to, kai jis pašalinamas iš išorinio magnetinio lauko;

54) duomenų saitas – brūkšninio kodo ženklas, dvimatis ženklas ar kita prietaisu nuskaitoma automatinio identifikavimo duomenų fiksavimo priemonė;

55) unikalus gaminio identifikatorius – unikali ženklų eilutė, skirta gaminiams identifikuoti;

56) magnetų danga – medžiagos sluoksnis, paprastai naudojamas magnetams apsaugoti nuo korozijos;

57) pašalinimas – rankinis, mechaninis, cheminis, terminis arba metalurginis apdorojimas, kai tam tikros sudedamosios dalys arba medžiagos gali būti pašalinamos kaip išgaunamas srautas arba kartu su išgaunamu srautu;

58) perdirbėjas – fizinis arba juridinis asmuo, vykdantis perdirbimo operacijas leidimą turinčiame įrenginyje;

59) tiekimas rinkai – platinti, vartoti ar naudoti skirto gaminio tiekimas Sąjungos rinkoje, vykdant komercinę veiklą už atlygį arba be jo;

60) ypatingos svarbos žaliavos rūšis – rinkai pateikiama ypatingos svarbos žaliava, kuri atskiriama pagal jos apdorojimo būseną, cheminę sudėtį, geografinę kilmę arba taikytus gamybos metodus;

61) pateikimas rinkai – gaminio tiekimas Sąjungos rinkai pirmą kartą;

62) atitikties vertinimas – procesas, kurio metu nustatoma, ar įvykdyti 28, 29 ar 31 straipsnyje nustatyti reikalavimai;

63) strateginė partnerystė – Sąjungos ir trečiosios valstybės arba užjūrio šalies ar teritorijos įsipareigojimas stiprinti bendradarbiavimą, susijusį su žaliavų vertės grandine, nustatomas neprivalomu dokumentu, kuriame nustatomi konkretūs bendro intereso veiksmai, padėsiantys pasiekti Sąjungai ir atitinkamai trečiajai valstybei arba užjūrio šaliai ar teritorijai naudingų rezultatų;

64) daugiašalis suinteresuotųjų subjektų valdymas – oficialus, prasmingas ir esminis įvairių suinteresuotųjų subjektų, įskaitant bent pilietinę visuomenę, vaidmuo priimant sprendimus dėl sertifikavimo schemos, patvirtintas įgaliojimais, sutarties sąlygomis ar kitais įrodymais, kuriais patvirtinamas arba remiamas įvairių suinteresuotųjų subjektų atstovų dalyvavimas toje sertifikavimo schemoje.

2 SKYRIUS

STRATEGINĖS IR YPATINGOS SVARBOS ŽALIAVOS

3 straipsnis

Strateginių žaliavų sąrašas

1. I priedo 1 skirsnyje išvardytos žaliavos, įskaitant neapdorotas žaliavas, bet kokios apdorojimo būsenos žaliavas ir žaliavas, kurios išgaunamos kaip kitų gavybos, apdorojimo ar perdirbimo procesų šalutinis produktas, laikomos strateginėmis žaliavomis.

2. Siekiant atnaujinti strateginių žaliavų sąrašą, Komisijai pagal 38 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiamas I priedo 1 skirsnis.

Kartu su vertinamomis žaliavomis atnaujintame strateginių žaliavų sąraše nurodomas žaliavų, kurios strategiškai yra vienos iš svarbiausių, prognozuojamas paklausos augimas ir sunkumai, kylantys didinant jų gamybą. Strateginė svarba, numatomas paklausos augimas ir gamybos didinimo sunkumai nustatomi pagal I priedo 2 skirsnį.

3. Komisija peržiūri ir, prireikus, atnaujina strateginių žaliavų sąrašą ne vėliau kaip 2027 m. gegužės 24 d., o vėliau – kas trejus metus.

Europos ypatingos svarbos žaliavų tarybos, įsteigtos pagal 35 straipsnį, (toliau – Žaliavų taryba) prašymu, remdamasi stebėsena ir testavimu nepalankiausiomis sąlygomis pagal šį reglamentą, Komisija peržiūri ir, jei tikslinga, papildomai atnaujina strateginių žaliavų sąrašą bet kuriuo metu, neskaitant reguliarių peržiūrų.

Pirmą kartą atnaujindama strateginių žaliavų sąrašą pagal pirmą pastraipą, Komisija, remdamasi savo vertinimu pagal šio straipsnio 2 dalį ir I priedo 2 skirsnį, visų pirma įvertina, ar sintetinis grafitas turėtų likti strateginių žaliavų sąraše.

4 straipsnis

Ypatingos svarbos žaliavų sąrašas

1. II priedo 1 skirsnyje išvardytos žaliavos, įskaitant neapdorotas žaliavas, bet kokios apdorojimo būsenos žaliavas ir žaliavas, kurios išgaunamos kaip kitų gavybos, apdorojimo ar perdirbimo procesų šalutinis produktas, laikomos ypatingos svarbos žaliavomis.

2. Siekiant atnaujinti ypatingos svarbos žaliavų sąrašą, Komisijai pagal 38 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiamas II priedo 1 skirsnis.

Į atnaujintą ypatingos svarbos žaliavų sąrašą įtraukiamos I priedo 1 skirsnyje išvardytos strateginės žaliavos ir kitos žaliavos, kurių tiekimo rizika prilygsta 1, o ekonominė svarba – 2,8 ribai arba ją viršija. Ekonominė svarba ir tiekimo rizika apskaičiuojamos pagal II priedo 2 skirsnį.

3. Komisija peržiūri ir, prireikus, pagal 2 dalį atnaujina ypatingos svarbos žaliavų sąrašą ne vėliau kaip 2027 m. gegužės 24 d., o vėliau – bent kas trejus metus.

3 SKYRIUS

SĄJUNGOS ŽALIAVŲ VERTĖS GRANDINĖS STIPRINIMAS

1 SKIRSNIS

Rodikliai

5 straipsnis

Rodikliai

1. Komisija ir valstybės narės stiprina įvairius strateginių žaliavų vertės grandinės etapus taikydamos šiame skyriuje numatytas priemones tam, kad:

a) užtikrintų, kad ne vėliau kaip 2030 m. būtų gerokai padidinti Sąjungos pajėgumai kiekvienos strateginės žaliavos atžvilgiu, kad bendras Sąjungos pajėgumas būtų artimas arba pasiektų šiuos rodiklius:

   i) naudojant Sąjungos gavybos pajėgumą galima išgauti rūdas, naudingąsias iškasenas ar koncentratus, kurių kiekio pakanka pagaminti ne mažiau kaip 10 % metinio Sąjungoje sunaudojamo strateginių žaliavų kiekio, jeigu tai galima padaryti atsižvelgiant į Sąjungos atsargas;

   ii) naudojant Sąjungos apdorojimo pajėgumą, įskaitant visus tarpinius apdorojimo veiksmus, galima pagaminti ne mažiau kaip 40 % metinio Sąjungoje sunaudojamo strateginių žaliavų kiekio;

   iii) naudojant Sąjungos perdirbimo pajėgumą, įskaitant visus tarpinius perdirbimo veiksmus, galima pagaminti ne mažiau kaip 25 % metinio Sąjungoje sunaudojamo strateginių žaliavų kiekio ir galima perdirbti vis didesnius kiekvienos strateginės žaliavos kiekius iš atliekų;

b) įvairinti strateginių žaliavų importą į Sąjungą, siekiant užtikrinti, kad ne vėliau kaip 2030 m. metinis kiekvienos strateginės žaliavos sunaudojimo Sąjungoje kiekis bet kuriuo atitinkamu apdorojimo etapu galėtų būti grindžiamas importu iš kelių trečiųjų valstybių ar iš užjūrio šalių ir teritorijų (toliau – UŠT), ir kad nė viena iš trečiųjų valstybių netiektų daugiau kaip 65 % metinio Sąjungoje sunaudojamo tokios strateginės žaliavos kiekio.

2. Komisija ir valstybės narės deda pastangas, kad paskatintų technologinę pažangą ir efektyvų išteklių naudojimą, siekiant sulėtinti numatomą ypatingos svarbos žaliavų sunaudojimo Sąjungoje didėjimą taip, kad jis būtų mažesnis už 44 straipsnio 1 dalyje nurodytą orientacinę prognozę, taikant atitinkamas priemones, nustatytas šiame skirsnyje ir 5 skyriaus 1 skirsnyje.

3. Ne vėliau kaip 2027 m. sausio 1 d. Komisija pagal 38 straipsnį priima deleguotuosius aktus, kuriais šis reglamentas papildomas nustatant Sąjungos perdirbimo pajėgumo rodiklius, išreikštus strateginių žaliavų, esančių atitinkamuose atliekų srautuose, dalimi.

Pagal pirmą pastraipą priimtuose deleguotuosiuose aktuose nurodomi atliekų srautai ir juose esančios strateginės žaliavos, dėl kurių turima pakankamai informacijos apie atitinkamus atliekų kiekius ir jų strateginių žaliavų kiekį, remiantis Reglamente (ES) 2023/1542, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2000/53/EB ([36]), Direktyvoje 2008/98/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2012/19/ES ([37]) nustatytais ataskaitų teikimo reikalavimais, kad būtų galima įvertinti Sąjungos perdirbimo pajėgumus kaip atitinkamuose atliekų srautuose esančių strateginių žaliavų dalį.

Pagal pirmą pastraipą priimtuose deleguotuosiuose aktuose taip pat nustatomas Sąjungos perdirbimo pajėgumo rodiklis, grindžiamas kiekvienos strateginės žaliavos, esančios atitinkamuose atliekų srautuose, nustatytuose pagal antrą pastraipą, perdirbimo pajėgumu.

Komisija nustato trečioje pastraipoje nurodyto perdirbimo pajėgumo rodiklį remdamasi šiais elementais:

a) dabartiniu Sąjungos perdirbimo pajėgumu, išreikštu strateginių žaliavų, esančių atitinkamuose atliekų srautuose, dalimi;

b) kokiu mastu strateginės žaliavos gali būti panaudotos iš tų atliekų srautų, atsižvelgiant į technologines ir ekonomines galimybes;

c) tikslais, nustatytais kituose Sąjungos teisės aktuose, susijusiuose su strateginių žaliavų naudojimu iš atliekų.

Komisijai pagal 38 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus siekiant iš dalies pakeisti šį reglamentą, atnaujinant pagal šios dalies pirmą pastraipą priimtus deleguotuosius aktus, jei, atlikus 48 straipsnio 2 dalyje nurodytą vertinimą, gaunama informacijos apie atitinkamus atliekų kiekius ir strateginių žaliavų kiekį kituose atliekų srautuose.

2 SKIRSNIS

Strateginiai projektai

6 straipsnis

Strateginių projektų pripažinimo kriterijai

1. Gavusi projektų rengėjo paraišką ir laikydamasi 7 straipsnyje nustatytos tvarkos, Komisija strateginiais projektais pripažįsta žaliavų projektus, kurie atitinka šiuos kriterijus:

a) projektu būtų reikšmingai prisidedama prie Sąjungos strateginių žaliavų tiekimo saugumo užtikrinimo;

b) projektą įgyvendinti yra arba bus techniškai įmanoma per pagrįstą laikotarpį, o numatomą projekto gamybos apimtį galima pakankamai patikimai įvertinti;

c) projektas būtų įgyvendinamas tvariai, visų pirma kiek tai susiję su poveikio aplinkai stebėsena, prevencija ir mažinimu, socialiniu požiūriu neigiamo poveikio prevencija ir mažinimu vykdant socialiai atsakingą veiklą, įskaitant pagarbą žmogaus teisėms, čiabuvių tautų ir darbuotojų teisėms, visų pirma priverstinio perkėlimo atveju, galimybe kurti kokybiškas darbo vietas ir prasmingu bendradarbiavimu su vietos bendruomenėmis ir atitinkamais socialiniais partneriais, taip pat skaidria verslo veikla laikantis tinkamos atitikties užtikrinimo politikos, siekiant užkirsti kelią neigiamam poveikiui tinkamam viešojo administravimo veikimui, be kita ko, korupcijai ir kyšininkavimui, ir kuo labiau sumažinti šį poveikį;

d) Sąjungoje vykdomų projektų atveju projekto sukūrimas, vykdymas ir gamyba būtų naudingi tarpvalstybiniu mastu ne tik atitinkamai valstybei narei, bet ir galutinės grandies sektoriams;

e) trečiosiose valstybėse, kurios yra besiformuojančios rinkos arba besivystančios ekonomikos šalys, vykdomų projektų atveju projektas būtų abipusiškai naudingas Sąjungai ir atitinkamai trečiajai valstybei, nes trečiojoje valstybėje būtų sukuriama pridėtinė vertė.

2. Atitiktį šio straipsnio 1 dalyje nustatytiems pripažinimo kriterijams Komisija vertina pagal III priede išdėstytus elementus ir įrodymus.

([36]) 2000 m. rugsėjo 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/53/EC dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių (OL L 269, 2000 10 21, p. 34).

([37]) 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/19/ES dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų (EEĮA) (OL L 197, 2012 7 24, p. 38).

Komisijai pagal 38 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiamas III priedas, siekiant elementus ir įrodymus, į kuriuos reikia atsižvelgti vertinant, ar laikomasi šio straipsnio 1 dalyje nustatytų pripažinimo kriterijų, suderinti su technikos ir mokslo pažanga arba atsižvelgti į tarptautinių dokumentų, išvardytų III priedo 5 punkte, pokyčius, arba į priimtus naujus tarptautinius dokumentus, susijusius su šio straipsnio 1 dalies c punkte nurodyto kriterijaus įvykdymu.

3. Projekto pripažinimas strateginiu projektu pagal šį straipsnį nedaro poveikio reikalavimams, taikomiems atitinkamam projektui arba projektų rengėjui pagal Sąjungos, nacionalinę arba tarptautinę teisę.

7 straipsnis

Paraiška ir pripažinimas

1. Paraiškas dėl ypatingos svarbos žaliavų projekto pripažinimo strateginiu projektu projektų rengėjas teikia Komisijai. Paraiškoje pateikiama ši informacija:

a) svarbūs įrodymai, susiję su 6 straipsnio 1 dalyje nustatytų kriterijų laikymusi;

b) projekto klasifikacija pagal Jungtinių Tautų pagrindinę išteklių klasifikaciją kartu su atitinkamais įrodymais;

c) projekto įgyvendinimo tvarkaraštis, įskaitant projektui reikalingų leidimų ir atitinkamos leidimų išdavimo procedūros būklės apžvalgą;

d) planas, kuriame numatomos priemonės visuomenės pritarimui lengviau gauti, įskaitant, kai tinkama, priemones, kuriomis sudaromos palankesnės sąlygos prasmingam ir aktyviam poveikį patiriančių bendruomenių dalyvavimui, pakartotinai naudojamų ryšių su vietos bendruomenėmis, organizacijomis, įskaitant socialinius partnerius, ir atitinkamomis institucijomis kanalų sukūrimą, taip pat informuotumo didinimo ir informavimo kampanijų įgyvendinimą ir galimų poveikio švelninimo bei kompensavimo mechanizmų sukūrimą;

e) informacija apie projekte dalyvaujančių įmonių kontrolę, kaip apibrėžta Tarybos reglamento (EB) Nr. 139/2004 ([38]) 3 straipsnio 2 ir 3 dalyse, ir, jei dalyvauja kelios įmonės, informacija apie santykinį kiekvienos įmonės dalyvavimą projekte;

f) verslo planas, kuriame įvertinamas projekto finansinis gyvybingumas;

g) galimybių pagal projektą sukurti kokybiškų darbo vietų ir projekto poreikių, susijusių su kvalifikuota darbo jėga, įvertinimas, ir darbo planas siekiant remti kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą bei skatinti įtraukų atstovavimą darbuotojams;

h) trečiosiose valstybėse arba UŠT vykdomų su gavyba susijusių projektų atveju – planas, kaip pagerinti paveiktų teritorijų aplinkos būklę pasibaigus eksploatavimui, siekiant atkurti ankstesnę aplinkos būklę, kartu atsižvelgiant į technines ir ekonomines galimybes;

i) tik su apdorojimu ar perdirbimu saugomose teritorijose pagal Direktyvą 92/43/EEB arba Direktyvą 2009/147/EB susijusių projektų atveju – projektų rengėjo įvertintų techniškai tinkamų alternatyvių vietų aprašymas ir priežastys, kodėl tos alternatyvios vietos laikomos netinkamomis vietomis projektui;

j) projektų, kurie gali daryti poveikį čiabuvių tautoms, atveju – planas, kuriame numatomos priemonės, skirtos prasmingoms konsultacijoms su poveikį patiriančių čiabuvių tautų atstovais dėl neigiamo poveikio čiabuvių teisėms prevencijos ir mažinimo, ir, kai tinkama, teisingos kompensacijos toms tautoms, taip pat priemonės, kuriomis siekiama atsižvelgti į konsultacijų rezultatus.

Jei valstybės, kurios teritorija yra susijusi su projektu, nacionalinėje teisėje yra nuostatų dėl konsultacijų, kaip nurodyta pirmos pastraipos j punkte, ir jeigu tokios konsultacijos apima visus tame punkte nurodytus tikslus, planas gali būti atitinkamai patikslintas.

2. Komisija ne vėliau kaip 2024 m. lapkričio 24 d. priima įgyvendinimo aktą, kuriuo nustatomas bendras šablonas, kurį projektų rengėjai turi naudoti pildydami šio straipsnio 1 dalyje nurodytas paraiškas. Bendrame šablone gali būti nurodyta, kaip turi būti pateikiama šio straipsnio 1 dalyje nurodyta informacija. Tas įgyvendinimo aktas priimamas laikantis 39 straipsnio 2 dalyje nurodytos patariamosios procedūros.

Pirmoje pastraipoje nurodytam bendram šablonui užpildyti reikalaujamų dokumentų apimtis turi būti pagrįsta.

([38]) 2004 m. sausio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 139/2004 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės (EB Susijungimų reglamentas) (OL L 24, 2004 1 29, p. 1).

3. Komisija 1 dalyje nurodytas paraiškas vertina paskelbdama atvirą kvietimą ir nustatydama reguliarius galutinius terminus.

Pirmasis galutinis terminas nustatomas ne vėliau kaip 2024 m. rugpjūčio 24 d. Komisija galutinius terminus nustato bent keturis kartus per metus.

4. Komisija per 30 dienų nuo taikytino galutinio termino informuoja pareiškėjus, jei mano, kad paraiškoje pateikta informacija yra išsami. Jei paraiška yra neišsami, Komisija gali paprašyti pareiškėjo nepagrįstai nedelsiant pateikti papildomą informaciją, nurodydama, kokios papildomos informacijos reikia.

5. Komisija informuoja Žaliavų tarybą apie visas paraiškas, kurios laikomos išsamiomis pagal 4 dalį.

6. Žaliavų taryba reguliariai posėdžiauja pagal 36 straipsnio 5 dalį, kad, taikydama sąžiningas ir skaidrias procedūras, aptartų ir pateiktų nuomonę dėl to, ar siūlomi projektai atitinka 6 straipsnio 1 dalyje nustatytus kriterijus.

Prieš šios dalies pirmoje pastraipoje nurodytus posėdžius Komisija pateikia Žaliavų tarybai savo vertinimą dėl to, ar siūlomi projektai atitinka 6 straipsnio 1 dalyje nustatytus kriterijus.

7. Komisija perduoda visą paraišką valstybei narei, trečiajai valstybei ar UŠT, kurios teritorija yra susijusi su siūlomu projektu.

8. Remiantis valstybės narės, kurios teritorija yra susijusi su siūlomu projektu, prieštaravimu projektas nėra svarstomas jo pripažinimo strateginiu projektu tikslais. 6 dalyje nurodyto aptarimo metu atitinkama valstybė narė nurodo pagrįstas savo prieštaravimo priežastis.

Trečiosiose valstybėse ar UŠT vykdomų strateginių projektų atveju Komisija gautą paraišką pasidalija su trečiąja valstybe ar UŠT, kurios teritorija yra susijusi su siūlomu projektu. Komisija netvirtina paraiškos kol negauna aiškaus atitinkamos trečiosios valstybės pritarimo.

9. Komisija, atsižvelgdama į 6 dalyje nurodytą Žaliavų tarybos nuomonę, per 90 dienų po to, kai pagal 4 dalį pripažįstamas paraiškos išsamumas, priima sprendimą dėl projekto pripažinimo strateginiu projektu ir apie tai praneša pareiškėjui.

Komisijos sprendimas turi būti motyvuotas. Komisija savo sprendimą pateikia Žaliavų tarybai ir valstybei narei arba trečiajai valstybei, kurios teritorija yra susijusi su projektu.

10. Išimtiniais atvejais, kai to reikia dėl paraiškos pobūdžio, sudėtingumo ar dydžio arba kai iki konkretaus galutinio termino gautų paraiškų skaičius yra per didelis, kad paraiškos būtų išnagrinėtos per 9 dalyje nurodytą laikotarpį, Komisija, atsižvelgdama į kiekvieną konkretų atvejį ir ne vėliau kaip likus 20 dienų iki 9 dalyje nurodyto termino pabaigos, gali tą terminą pratęsti ne daugiau kaip 90 dienų. Tuo atveju Komisija raštu informuoja projektų rengėją apie pratęsimą pagrindžiančias priežastis ir apie sprendimo priėmimo datą.

11. Jeigu Komisija nustato, kad strateginis projektas nebeatitinka 6 straipsnio 1 dalyje nustatytų kriterijų arba jeigu jo pripažinimas buvo grindžiamas paraiška, kurioje pateikta informacija yra neteisinga tiek, kiek tai turi įtakos jos atitikčiai 6 straipsnio 1 dalyje nustatytiems kriterijams, ji gali, atsižvelgdama į Žaliavų tarybos nuomonę, atšaukti projekto pripažinimą strateginiu projektu.

Prieš priimdama sprendimą atšaukti pripažinimą, Komisija projektų rengėjui nurodo savo sprendimo priežastis, o projektų rengėjui suteikiama galimybė pateikti atsakymą ir Komisija atsižvelgia į projektų rengėjo atsakymą.

12. Projektai, kurie nebepripažįstami strateginiais projektais, netenka visų šiame reglamente numatytų su tuo statusu susijusių teisių.

13. Strateginiams projektams, kurie nebeatitinka 6 straipsnio 1 dalyje nustatytų kriterijų tik dėl to, kad buvo atnaujintas I priedas, leidžiama išlaikyti savo strateginių projektų statusą trejus metus nuo to atnaujinimo datos.

8 straipsnis

Pareigos teikti ataskaitas ir informaciją dėl strateginių projektų

1. Kas dvejus metus nuo pripažinimo strateginiu projektu dienos projektų rengėjas teikia Komisijai ataskaitas, kuriose pateikiama bent ši informacija:

a) strateginio projekto įgyvendinimo pažanga, visų pirma susijusi su leidimų išdavimo procedūra;

b) tam tikrais atvejais vėlavimo priežastys, palyginti su 7 straipsnio 1 dalies c punkte nurodytu tvarkaraščiu, ir tokio vėlavimo panaikinimo planas;

c) strateginio projekto finansavimo pažanga, įskaitant informaciją apie viešojo sektoriaus finansinę paramą.

Siekdama palengvinti 36 straipsnio 7 dalies c punkte nurodytą aptarimą, Komisija pateikia Žaliavų tarybai šios dalies pirmoje pastraipoje nurodytos ataskaitos kopiją.

2. Kai būtina, Komisija gali prašyti, kad projektų rengėjai pateiktų papildomos informacijos, susijusios su strateginių projektų įgyvendinimu, siekiant įsitikinti, kad toliau laikomasi 6 straipsnio 1 dalyje nustatytų kriterijų.

3. Projektų rengėjas praneša Komisijai apie:

a) strateginio projekto pasikeitimus, turinčius poveikį jo atitikčiai 6 straipsnio 1 dalyje nustatytiems kriterijams;

b) strateginiame projekte dalyvaujančių įmonių ilgalaikės kontrolės pasikeitimus, palyginti su 7 straipsnio 1 dalies e punkte nurodyta informacija.

4. Komisijai gali priimti įgyvendinimo aktus, kuriais nustatomas bendras šablonas, kurį projektų rengėjai turi naudoti pateikdami visą informaciją, kurios reikalaujama šio straipsnio 1 dalyje nurodytoms ataskaitoms. Bendrame šablone gali būti nurodyta, kaip turi būti pateikiama šio straipsnio 1 dalyje nurodyta informacija. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 39 straipsnio 2 dalyje nurodytos patariamosios procedūros.

Pirmoje pastraipoje nurodytam bendram šablonui užpildyti reikalaujamų dokumentų apimtis turi būti pagrįsta.

5. Projektų rengėjas sukuria ir reguliariai atnaujina įmonės svetainę arba specialią projekto interneto svetainę, kurioje pateikiama vietos gyventojams aktuali ir visuomenės pritarimą skatinanti informacija, susijusi su strateginiu projektu, įskaitant bent informaciją apie strateginio projekto poveikį aplinkai, socialinį bei ekonominį poveikį ir naudą. Atitinkama įmonės svetainės arba specialios projekto interneto svetainės dalis turi būti laisvai ir nemokamai prieinama visuomenei ir joje nereikalaujama pateikti asmens informacijos (toliau – laisvai prieinama interneto svetainė). Ji turi būti pateikiama vietos gyventojams lengvai suprantama kalba arba kalbomis.

3 SKIRSNIS

Leidimų išdavimo procedūra

9 straipsnis

Bendras kontaktinis punktas

1. Ne vėliau kaip 2025 m. vasario 24 d. valstybės narės įsteigia bendrą kontaktinį punktą arba bendru kontaktiniu punktu paskiria vieną ar daugiau institucijų. Jei valstybė narė įsteigia arba paskiria daugiau nei vieną tokį bendrą kontaktinį punktą, ji užtikrina, kad kiekviename atitinkamame administraciniame lygmenyje ir ypatingos svarbos žaliavų vertės grandinės etape būtų tik vienas toks bendras kontaktinis punktas.

2. Jei pagal šio straipsnio 1 dalį valstybė narė įsteigia ar paskiria daugiau nei vieną kontaktinį punktą, ji sukuria paprastą ir prieinamą interneto svetainę, kurioje būtų aiškiai išvardyti visi bendri kontaktiniai punktai, įskaitant jų adresą ir elektronines komunikacijos priemones, ir jie būtų suskirstyti į kategorijas pagal atitinkamą administracinį lygmenį ir ypatingos svarbos žaliavų vertės grandinės etapą. Interneto svetainėje taip pat gali būti skelbiama pagal 18 straipsnį pateikta informacija.

3. Pagal šio straipsnio 1 dalį įsteigti ar paskirti bendri kontaktiniai punktai (toliau – bendri kontaktiniai punktai) yra atsakingi už leidimų išdavimo ypatingos svarbos žaliavų projektams procedūros supaprastinimą ir koordinavimą, taip pat už informacijos apie 18 straipsnyje nurodytus elementus, įskaitant informaciją apie tai, kada paraiška laikoma išsamia pagal 11 straipsnio 6 dalį, teikimą. Jie koordinuoja ir palengvina visų susijusių dokumentų ir informacijos pateikimą.

4. Atitinkamas bendras kontaktinis punktas yra vienintelis projektų rengėjo kontaktinis punktas ir jis turi padėti projektų rengėjui suprasti visus su leidimų išdavimo procesu susijusius administracinius aspektus.

5. Ypatingos svarbos žaliavų projektų rengėjai turi galimybę kreiptis į atitinkamą bendro kontaktinio punkto administracinį padalinį, atsakingą už šiame straipsnyje nurodytas užduotis. Jei atitinkamas administracinis padalinys pasikeičia, jis toliau vykdo šioje dalyje nustatytas pareigas tol, kol apie tokį pasikeitimą informuojamas projektų rengėjas.

6. Projektų rengėjams leidžiama visus su leidimų išdavimo procesu susijusius dokumentus pateikti elektronine forma.

7. Valstybės narės užtikrina, kad būtų atsižvelgta į visus dėl konkretaus ypatingos svarbos žaliavų projekto vykdytus galiojančius tyrimus arba dėl konkretaus ypatingos svarbos žaliavų projekto išduotus leidimus ir kad nebūtų reikalaujama pakartotinių tyrimų ar leidimų, nebent pagal Sąjungos arba nacionalinę teisę būtų reikalaujama kitaip.

8. Valstybės narės užtikrina, kad pareiškėjai galėtų lengvai gauti informaciją ir kad būtų taikomos ginčų, susijusių su leidimų išdavimo procedūra ypatingos svarbos žaliavų projektams, sprendimo procedūros, įskaitant, atitinkamais atvejais, alternatyvaus ginčų sprendimo mechanizmus.

9. Valstybės narės užtikrina, kad bendri kontaktiniai punktai turėtų pakankamai kvalifikuotų darbuotojų ir pakankamai finansinių, techninių ir technologinių išteklių, kurių reikia, kad jis galėtų veiksmingai vykdyti savo užduotis pagal šį reglamentą.

10 straipsnis

Strateginių projektų prioritetinis statusas

1. Laikoma, kad strateginiais projektais prisidedama prie strateginių žaliavų tiekimo saugumo Sąjungoje užtikrinimo.

2. Kalbant apie Direktyvos 92/43/EEB 6 straipsnio 4 dalyje ir 16 straipsnio 1 dalies c punkte, Direktyvos 2000/60/EB 4 straipsnio 7 dalyje ir Direktyvos 2009/147/EB 9 straipsnio 1 dalies a punkte arba Sąjungos teisėkūros procedūra priimamose nuostatose dėl sausumos, pakrančių ir gėlo vandens ekosistemų atkūrimo aptartą poveikį aplinkai ar pareigas, laikoma, kad strateginiai projektai Sąjungoje yra viešojo intereso projektai arba kad jais siekiama visuomenės sveikatos ir saugos tikslų, ir gali būti laikoma, kad jie yra viršesnio viešojo intereso projektai, jeigu tenkinamos visos tuose Sąjungos teisėkūros procedūra priimamuose aktuose nustatytos sąlygos.

3. Siekdami užtikrinti veiksmingą su strateginiais projektais Sąjungoje susijusio leidimų išdavimo proceso administravimą, projektų rengėjai ir visos susijusios institucijos užtikrina, kad tas procesas būtų vykdomas kuo greičiau pagal Sąjungos ir nacionalinę teisę.

4. Nedarant poveikio Sąjungos teisėje nustatytoms pareigoms, strateginiams projektams Sąjungoje suteikiamas aukščiausios nacionalinės svarbos statusas, jeigu toks statusas numatomas nacionalinėje teisėje, ir į juos turi būti atitinkamai atsižvelgiama leidimų išdavimo procedūros metu.

5. Visos ginčų sprendimo procedūros, bylinėjimasis, apeliaciniai skundai ir apskundimo teismine tvarka priemonės, susijusios su leidimų išdavimo procedūra ir leidimų vykdyti strateginius projektus Sąjungoje išdavimu, nacionaliniuose teismuose ar kolegijose, be kita ko kiek tai susiję su tarpininkavimu ar arbitražu, jei tokios institucijos egzistuoja pagal nacionalinę teisę, laikomos skubiomis, jeigu ir ta apimtimi, kuria tokios skubos procedūros numatomos nacionalinėje teisėje, ir su sąlyga, kad gerbiamos įprastai taikomos asmenų arba vietos bendruomenių teisės į gynybą. Kai taikoma, taikant tokias skubos procedūras dalyvauja strateginių projektų rengėjai.

11 straipsnis

Leidimų išdavimo procedūros trukmė

1. Sąjungoje įgyvendinamų strateginių projektų atveju leidimų išdavimo procedūros trukmė neturi būti ne ilgesnė nei:

a) 27 mėnesiai, jei tai strateginiai projektai, susiję su gavyba;

b) 15 mėnesių, jei tai strateginiai projektai, susiję tik su apdorojimu arba perdirbimu.

2. Nukrypstant nuo 1 dalies, strateginių projektų Sąjungoje, kurių leidimų išdavimo procedūra buvo pradėta prieš juos pripažįstant strateginiais projektais, atveju ir esamų strateginių projektų, kuriems jau išduotas leidimas, išplėtimo atveju leidimų išdavimo procedūros po to, kai projektas pripažintas strateginiu projektu, trukmė, neturi būti ilgesnė nei:

a) 24 mėnesiai, jei tai strateginiai projektai, susiję su gavyba;

b) 12 mėnesių, jei tai strateginiai projektai, susiję tik su apdorojimu arba perdirbimu.

3. Jei pagal Direktyvą 2011/92/ES reikalaujama atlikti poveikio aplinkai vertinimą, tos direktyvos 1 straipsnio 2 dalies g punkto i papunktyje nurodytas vertinimo etapas neįtraukiamas į šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytą leidimų išdavimo procedūros trukmę.

4. Išimtiniais atvejais, kai to reikia dėl strateginio projekto pobūdžio, sudėtingumo, vietos ar dydžio, valstybės narės gali iki jo galiojimo pabaigos ir atsižvelgdamos į kiekvieną konkretų atvejį pratęsti:

a) 1 dalies a punkte ir 2 dalies a punkte nurodytus terminus ne daugiau kaip šešiais mėnesiais;

b) 1 dalies b punkte ir 2 dalies b punkte nurodytus terminus – ne daugiau kaip trimis mėnesiais.

Tokio pratęsimo atveju atitinkamas bendras kontaktinis punktas raštu informuoja projektų rengėją apie pratęsimą pagrindžiančias priežastis ir bendrojo sprendimo priėmimo terminą.

5. Nukrypstant nuo Direktyvos 2011/92/ES 4 straipsnio 6 dalies, sprendimas dėl to, ar strateginis projektas turi būti vertinamas pagal tos direktyvos 5–10 straipsnius, priimamas per 30 dienų nuo tos dienos, kai užsakovas pateikė visą informaciją, kurios reikalaujama pagal tos direktyvos 4 straipsnio 4 dalį.

6. Atitinkamas bendras kontaktinis punktas patvirtina, kad paraiška yra išsami ne vėliau kaip per 45 dienas nuo paraiškos išduoti leidimą, susijusį su strateginiu projektu, gavimo dienos arba, jeigu projektų rengėjas neišsiuntė visos prašymui išnagrinėti reikalingos informacijos, paprašo projektų rengėjo nepagrįstai nedelsiant pateikti išsamią paraišką, nurodydamas kokios informacijos trūksta. Jei laikoma, kad antrą kartą pateikta paraiška yra neišsami, atitinkamas bendras kontaktinis punktas neprašo informacijos iš tų sričių, kurios nebuvo įtrauktos į pirmąją paraišką dėl papildomos informacijos, ir turi teisę prašyti tik papildomų įrodymų nustatytai trūkstamai informacijai papildyti.

Leidimų išdavimo procedūros pradžia laikoma pirmoje pastraipoje nurodyta patvirtinimo data.

7. Atitinkamas bendras kontaktinis punktas, glaudžiai bendradarbiaudamas su projektų rengėju ir kitomis atitinkamomis institucijomis, ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo šio straipsnio 6 dalyje nurodytos patvirtinimo dienos parengia išsamų leidimo išdavimo procedūros tvarkaraštį. Tvarkaraštį projektų rengėjas paskelbia 8 straipsnio 5 dalyje nurodytoje laisvai prieinamoje interneto svetainėje. Atitinkamas bendras kontaktinis punktas atnaujina tvarkaraštį įvykus reikšmingiems pasikeitimams, kurie gali turėti įtakos bendrojo sprendimo priėmimo laikui.

8. Atitinkamas bendras kontaktinis punktas projektų rengėjui praneša, kada reikia parengti Direktyvos 2011/92/ES 5 straipsnio 1 dalyje nurodytą poveikio aplinkai vertinimo ataskaitą, atsižvelgdamas į leidimų išdavimo procedūros organizavimą atitinkamoje valstybėje narėje ir poreikį skirti pakankamai laiko ataskaitai įvertinti. Laikotarpis nuo poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos pateikimo termino iki tos ataskaitos faktinio pateikimo neįskaičiuojamas į šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytą leidimų išdavimo procedūros trukmę.

9. Jeigu po konsultacijų pagal Direktyvos 2011/92/ES 1 straipsnio 2 dalies g punkto ii papunktį būtina papildyti poveikio aplinkai vertinimo ataskaitą papildoma informacija, atitinkamas bendras kontaktinis punktas projektų rengėjui gali suteikti galimybę pateikti papildomą informaciją. Tokiu atveju tas bendras kontaktinis punktas praneša projektų rengėjui, kada reikia pateikti papildomą informaciją, ir ji pateikiama ne vėliau kaip per 30 dienų nuo pranešimo gavimo. Laikotarpis nuo papildomos informacijos pateikimo termino iki tos informacijos pateikimo yra neįskaičiuojamas į šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytą leidimų išdavimo procedūros trukmę.

10. Šiame straipsnyje nustatyti terminai nedaro poveikio pareigoms pagal Sąjungos bei tarptautinę teisę ir administracinėms apeliacinėms procedūroms bei apskundimo teismine tvarka priemonėms.

Šiame straipsnyje nustatyti terminai bet kuriai leidimų išdavimo procedūrai taikomi nedarant poveikio valstybių narių nustatytiems trumpesniems terminams.

12 straipsnis

Poveikio aplinkai vertinimai ir aplinkosaugos leidimai

1. Jeigu pagal Direktyvos 2011/92/ES 5–9 straipsnius reikalaujama atlikti strateginio projekto poveikio aplinkai vertinimą, atitinkamas projektų rengėjas ne vėliau kaip per 30 dienų nuo pranešimo apie strateginio projekto pripažinimą ir prieš pateikiant paraišką paprašo atitinkamo bendro kontaktinio punkto pateikti nuomonę dėl informacijos, kuri turi būti įtraukta į poveikio aplinkai vertinimo ataskaitą pagal tos direktyvos 5 straipsnio 1 dalį, aprėpties ir išsamumo.

Atitinkamas bendras kontaktinis punktas užtikrina, kad pirmoje pastraipoje nurodyta nuomonė būtų pateikta kuo greičiau ir ne vėliau kaip per 45 dienas nuo projektų rengėjo prašymo pateikti nuomonę pateikimo dienos.

2. Strateginių projektų, kurių poveikio aplinkai vertinimus vienu metu privaloma atlikti pagal direktyvas 92/43/EEB, 2000/60/EB, 2008/98/EB, 2009/147/EB, 2010/75/ES, 2011/92/ES arba Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2012/18/ES ([39]), atveju valstybės narės užtikrina, kad būtų taikoma suderinta arba bendra procedūra, atitinkanti visus tų Sąjungos teisėkūros procedūra priimamų aktų reikalavimus.

Pagal pirmoje pastraipoje nurodytą suderintą procedūrą kompetentinga institucija koordinuoja įvairius individualius konkretaus projekto poveikio aplinkai vertinimus, kurių reikalaujama pagal atitinkamus Sąjungos teisėkūros procedūra priimamus aktus.

Pagal pirmoje pastraipoje nurodytą bendrą procedūrą kompetentinga institucija numato vieną konkretaus projekto poveikio aplinkai vertinimą, kurio reikalaujama pagal atitinkamus Sąjungos teisėkūros procedūra priimamus aktus.

3. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos institucijos per 90 dienų nuo visos būtinos informacijos pagal Direktyvos 2011/92/ES 5, 6 ir 7 straipsnius, gavimo ir tos direktyvos 6 ir 7 straipsniuose nurodytų konsultacijų užbaigimo pateiktų jos 1 straipsnio 2 dalies g punkto iv papunktyje nurodytą pagrįstą išvadą dėl strateginio projekto poveikio aplinkai vertinimo.

4. Išimtiniais atvejais, kai to reikia dėl siūlomo projekto pobūdžio, sudėtingumo, vietos ar dydžio, valstybės narės kiekvienu konkrečiu atveju gali pratęsti 3 dalyje nurodytą terminą prieš jam pasibaigiant ne daugiau kaip 20 dienų. Tokiu atveju atitinkamas bendras kontaktinis punktas raštu informuoja projektų rengėją apie pratęsimą pagrindžiančias priežastis ir pagrįstos išvados pateikimo datą.

5. Strateginių projektų atveju konsultavimosi su suinteresuotąja visuomene, kaip nurodyta Direktyvos 2011/92/ES 1 straipsnio 2 dalies e punkte, ir institucijomis, nurodytomis tos direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje, dėl tos direktyvos 5 straipsnio 1 dalyje nurodytos poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos negali būti ilgesnis kaip 85 dienos, o pagal tos direktyvos 6 straipsnio 7 dalį – ne trumpesnis kaip 30 dienų. Išimtiniais atvejais, kai to reikia atsižvelgiant į siūlomo projekto pobūdį, sudėtingumą, vietą ar dydį, atitinkama valstybė narė terminą gali pratęsti ne daugiau kaip 40 dienų. Atitinkamas bendras kontaktinis punktas informuoja projektų rengėją apie priežastis, pagrindžiančias tokį pratęsimą.

6. 1 dalis netaikoma strateginių projektų, kurių leidimų išdavimo procedūra buvo pradėta prieš pripažįstant juos strateginiu projektu, atveju.

2–5 dalys strateginių projektų, kurių leidimų išdavimo procedūra buvo pradėta prieš juos pripažįstant strateginiu projektu, atveju taikomos tik tuomet, kai tose dalyse nurodyti veiksmai dar nebuvo užbaigti.

13 straipsnis

Planavimas

1. Nacionalinės, regioninės ir vietos institucijos, atsakingos už planų, įskaitant zonų ir teritorijų nustatymo ir žemės naudojimo planų, rengimą, apsvarsto galimybę prireikus į tokius planus įtraukti nuostatas dėl ypatingos svarbos žaliavų projektų rengimo. Svarstant galimybę įtraukti tokias nuostatas, pirmenybė turi būti teikiama dirbtiniams ir užstatytiems paviršiams, pramoninėms vietovėms, urbanistinėms dykroms ir aktyvioms ar apleistoms kasykloms, įskaitant, kai tinkama, mineralų santalkas.

2. Tais atvejais, kai planai, kuriuose yra nuostatų dėl ypatingos svarbos žaliavų projektų plėtojimo, vertinami pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2001/42/EB ([40]) ir pagal Direktyvos 92/43/EEB 6 straipsnį, tie vertinimai turi būti sujungiami. Kai taikytina, atliekant bendrą vertinimą taip pat nagrinėjamas poveikis vandens telkiniams, kuriems gali būti daromas poveikis, kaip nurodyta Direktyvoje 2000/60/EB. Jeigu atitinkamos valstybės narės turi įvertinti esamos ir būsimos veiklos poveikį jūrų aplinkai, įskaitant sausumos ir jūros sąveiką, kaip nurodyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/89/ES ([41]) 4 straipsnyje, tas poveikis taip pat įtraukiamas į bendrą vertinimą.

([39]) 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/18/ES dėl didelių, su pavojingomis cheminėmis medžiagomis susijusių avarijų pavojaus kontrolės, iš dalies keičianti ir vėliau panaikinanti Tarybos direktyvą 96/82/EB (OL L 197, 2012 7 24, p. 1).

([40]) 2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo (OL L 197, 2001 7 21, p. 30).

([41]) 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/89/ES, kuria nustatoma jūrinių teritorijų planavimo sistema (OL L 257, 2014 8 28, p. 135).

14 straipsnis

JT EEK konvencijų taikymas

1. Šis reglamentas nedaro poveikio pareigoms pagal 1998 m. birželio 25 d. Orhuse pasirašytą Jungtinių Tautų Europos ekonomikos komisijos (JT EEK) konvenciją dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais ir pagal 1991 m. vasario 25 d. Espe pasirašytą JT EEK konvenciją dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste, taip pat jos Strateginio aplinkos vertinimo protokolą, pasirašytą 2003 m. gegužės 21 d. Kyjive.

2. Visi pagal šį skirsnį priimti sprendimai skelbiami viešai lengvai suprantama forma ir visi sprendimai dėl vieno projekto pateikiami toje pačioje interneto svetainėje.

3 SKIRSNIS

Reikiamos sąlygos

15 straipsnis

Spartesnis strateginių projektų įgyvendinimas

1. Komisija, kai tinkama, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, vykdo veiklą siekdama paspartinti ir sutelkti privačiąsias investicijas į strateginius projektus. Tokia veikla, nedarant poveikio SESV 107 ir 108 straipsniams, gali apimti paramos strateginiams projektams, kuriems sunku gauti finansavimą, teikimą ir koordinavimą.

2. Valstybė narė, kurios teritorija yra susijusi su strateginiu projektu, imasi priemonių siekdama sudaryti sąlygas laiku ir veiksmingai jį įgyvendinti. Tokios priemonės, be kita ko, gali apimti pagalbą, skirtą:

a) užtikrinti, kad būtų laikomasi taikomų administracinių ir ataskaitų teikimo pareigų;

b) dar labiau padidinti projektų rengėjų galimybę užtikrinti prasmingą ir aktyvų strateginio projekto poveikį patiriančių bendruomenių dalyvavimą.

16 straipsnis

Finansavimo koordinavimas

1. Pagal 36 straipsnio 8 dalies a punktą įsteigtas nuolatinis pogrupis strateginio projektų rengėjo prašymu aptaria ir teikia rekomendacijas, kaip būtų galima užbaigti jo projekto finansavimą, atsižvelgdamas į jau užtikrintą finansavimą ir apsvarstydamas bent šiuos aspektus:

a) papildomus privačiojo finansavimo šaltinius;

b) paramą iš Europos investicijų banko grupės ar kitų tarptautinių finansų įstaigų, įskaitant Europos rekonstrukcijos ir plėtros banką, lėšų;

c) esamas valstybių narių priemones ir programas, įskaitant eksporto kreditų agentūrų, nacionalinių skatinamojo finansavimo bankų ir įstaigų priemones ir programas;

d) atitinkamas Sąjungos finansavimo programas, ypatingą dėmesį skiriant strategijos „Global Gateway“ iniciatyvai dėl strateginių projektų trečiosiose valstybėse ar UŠT.

2. Komisija, remdamasi 36 straipsnio 8 dalies a punkte nurodyto nuolatinio pogrupio rekomendacijomis, ne vėliau kaip 2026 m. gegužės 24 d. pateikia Žaliavų tarybai ataskaitą, kurioje aprašomos kliūtys gauti strateginių projektų finansavimą, ir rekomendacijos, kaip sudaryti palankesnes sąlygas gauti tokią prieigą.

17 straipsnis

Palankesnių sąlygų sudarymas įsipareigojimo pirkti sutartims

1. Komisija, laikydamasi konkurencijos taisyklių, sukuria sistemą, kuria sudaromos palankesnės sąlygos įsipareigojimo pirkti sutartims, susijusioms su strateginiais projektais.

2. Taikant 1 dalyje nurodytą sistemą potencialiems įsipareigojantiems pirkti subjektams turi būti suteikiama galimybė teikti kainų pasiūlymus, kuriuose nurodoma:

a) strateginių žaliavų, kurias jie ketina pirkti, kiekis ir kokybė;

b) numatoma kaina arba kainų intervalas;

c) numatoma įsipareigojimo pirkti sutarčių trukmė.

3. Taikant 1 dalyje nurodytą sistemą projektų rengėjams turi būti suteikiama galimybė teikti pasiūlymus, kuriuose nurodoma:

a) strateginių žaliavų, dėl kurių jos siekia sudaryti įsipareigojimo pirkti sutartis, kiekis ir kokybė;

b) numatoma kaina už kurią jie ketina parduoti, arba kainų intervalas;

c) numatoma įsipareigojimo pirkti sutarčių trukmė.

4. Remdamasi pagal 2 ir 3 dalis gautais kainų pasiūlymais ir pasiūlymais, Komisija padeda užmegzti ryšius tarp strateginių projektų rengėjų ir jų projektams svarbių potencialių įsipareigojančių pirkti subjektų.

18 straipsnis

Administracinės informacijos prieinamumas internete

1. Valstybės narės centralizuotai ir lengvai prieinamu būdu internetu teikia šią informaciją apie administracinius procesus, susijusius su ypatingos svarbos žaliavų projektais:

a) 9 straipsnio 2 dalyje nurodyta informacija;

b) leidimų išdavimo procedūra ir susiję administraciniai procesai, reikalingi atitinkamiems leidimams gauti;

c) finansavimo ir investavimo paslaugos;

d) lėšų sutelkimo galimybės Sąjungos arba valstybių narių lygmeniu;

e) verslo rėmimo paslaugos, įskaitant, be kita ko, pelno mokesčio deklaracijas, vietos mokesčių įstatymus arba darbo teisę.

2. Komisija centralizuotai ir lengvai prieinamu būdu internete teikia informaciją apie administracinius procesus, susijusius su strateginių projektų pripažinimu, ir apie tokio pripažinimo teikiamą naudą.

4 SKIRSNIS

Žvalgyba

19 straipsnis

Nacionalinės žvalgybos programos

1. Ne vėliau kaip 2025 m. gegužės 24 d. kiekviena valstybė narė parengia nacionalinę ypatingos svarbos žaliavų ir ypatingos svarbos žaliavų mineralų parengtinės žvalgybos programą. Tos nacionalinės programos peržiūrimos bent kas penkerius metus ir, prireikus, jos yra atnaujinamos.

2. Į 1 dalyje nurodytas nacionalines programas įtraukiamos priemonės, kuriomis siekiama padidinti turimą informaciją apie Sąjungos ypatingos svarbos žaliavų santalkas. Į šias programas atitinkamai įtraukiamos šios priemonės:

a) tinkamo mastelio mineralų žemėlapių sudarymas;

b) geocheminės žvalgybos kampanijos, įskaitant dirvožemio, nuosėdų ar uolienų cheminės sudėties nustatymą;

c) geomoksliniai tyrimai, kaip antai geofiziniai tyrimai;

d) duomenų, surinktų atliekant parengtinę žvalgybą, be kita ko, rengiant prognozinius žemėlapius, tvarkymas;

e) esamų geomokslinių tyrimų duomenų pakartotinis apdorojimas siekiant patikrinti nenustatytas mineralų santalkas, kuriose gali būti ypatingos svarbos žaliavų ir ypatingos svarbos žaliavų mineralų.

3. Jei valstybės narės geologinės sąlygos yra tokios, kad taikant 2 dalyje išvardytas priemones nebus galima labai patikimai nustatyti jokių ypatingos svarbos žaliavų ar jų mineralų telkinių, 1 dalyje nurodytą nacionalinę programą gali sudaryti atitinkami moksliniai įrodymai. Tokie įrodymai atnaujinami atliekant reguliarią nacionalinės programos peržiūrą, kad būtų atspindėti visi ypatingos svarbos žaliavų sąrašo pasikeitimai.

4. Valstybės narės 1 dalyje nurodytas nacionalines programas pateikia Komisijai.

5. Valstybės narės pagal 45 straipsnį pateiktose savo ataskaitose pateikia informaciją apie į savo nacionalines programas, nurodytas šio straipsnio 1 dalyje, įtrauktų priemonių įgyvendinimo pažangą.

6. Valstybės narės skelbia viešai žemėlapius, kuriuose pateikiama pagrindinė informacija apie mineralų santalkas, kuriose yra ypatingos svarbos žaliavų, surinktą taikant 1 dalyje nurodytose nacionalinėse programose nustatytas priemones, laisvai prieinamoje interneto svetainėje. Atitinkamais atvejais ta informacija apima nustatytų santalkų klasifikavimą pagal Jungtinių Tautų pagrindinę išteklių klasifikaciją. Paprašius pateikiama išsamesnė informacija, įskaitant apdorotus geofizinius ir geocheminius atitinkamos skiriamosios gebos duomenis ir didelio masto geologinius žemėlapius.

Komisija gali priimti įgyvendinimo aktus, kuriais nustatomas šios dalies pirmoje pastraipoje nurodytos informacijos pateikimo šablonas. Šablone gali būti nurodyta, kaip turi būti pateikiama šios dalies pirmoje pastraipoje nurodyta informacija. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 39 straipsnio 2 dalyje nurodytos patariamosios procedūros.

7. Atsižvelgdamas į esamą bendradarbiavimą atliekant parengtinę žvalgybą, 36 straipsnio 8 dalies c punkte nurodytas nuolatinis pogrupis aptaria šio straipsnio 1 dalyje nurodytas nacionalines programas ir jų įgyvendinimą, visų pirma bent šiuos aspektus:

a) bendradarbiavimo galimybes, įskaitant tarpvalstybinio masto mineralų santalkų ir bendrų geologinių klodų žvalgybą;

b) geriausios praktikos, susijusios su 2 dalyje išvardytomis priemonėmis, pavyzdžius;

c) galimybę sukurti integruotą duomenų bazę, kurioje būtų saugomi 1 dalyje nurodytų nacionalinių programų rezultatai.

4 SKYRIUS

RIZIKOS STEBĖSENA IR ŠVELNINIMAS

20 straipsnis

Stebėsena ir testavimas nepalankiausiomis sąlygomis

1. Komisija stebi su ypatingos svarbos žaliavomis susijusią tiekimo riziką, visų pirma riziką, kuri iškraipo konkurenciją arba suskaido vidaus rinką.

Ta stebėsena turi apimti bent šių parametrų raidą:

a) prekybos srautus tarp Sąjungos ir trečiųjų valstybių ir vidaus rinkoje;

b) paklausą ir pasiūlą;

c) pasiūlos koncentravimą;

d) Sąjungos ir pasaulinės gamybos ir gamybos pajėgumus įvairiais žaliavų vertės grandinės etapais;

e) kainų svyravimą;

f) kliūtis bet kuriame Sąjungos gamybos etape ir kliūtis leidimų vykdyti strateginius projektus Sąjungoje išdavimui;

g) galimas kliūtis prekybai ypatingos svarbos žaliavomis arba prekėmis, kurioms pagaminti vidaus rinkoje naudojamos ypatingos svarbos žaliavos.

2. 36 straipsnio 8 dalies e punkte nurodytame nuolatiniame pogrupyje dalyvaujančios nacionalinės institucijos padeda Komisijai vykdyti šio straipsnio 1 dalyje nurodytą stebėseną:

a) dalydamosi turima svarbia informacija apie šio straipsnio 1 dalyje išvardytų parametrų raidą, išskyrus jos e punkto atveju, įskaitant 21 straipsnyje nurodytą informaciją;

b) bendradarbiaujant su Komisija ir kitomis dalyvaujančiomis institucijomis rinkdamos informaciją apie šio straipsnio 1 dalyje išvardytų parametrų raidą, įskaitant 21 straipsnyje nurodytą informaciją;

c) teikdamos ypatingos svarbos žaliavų tiekimo rizikos analizę, atsižvelgiant į 1 dalyje išvardytų parametrų raidą;

d) nedelsiant informuodamos Komisiją, jei valstybė narė sužino apie pavojų, kad gali būti labai sutrikdytas tiekimas, susijęs su ypatingos svarbos žaliavomis.

3. Komisija, bendradarbiaudama su nacionalinėmis institucijomis, dalyvaujančiomis 36 straipsnio 8 dalies e punkte nurodytame nuolatiniame pogrupyje, užtikrina, kad bent kas trejus metus arba tada, kai vykdant šio straipsnio 1 dalyje nurodytą stebėseną nustatoma labai padidėjusi tiekimo rizika, būtų atliekamas kiekvienos strateginės žaliavos tiekimo grandinės testavimas nepalankiausiomis sąlygomis. Tuo tikslu 36 straipsnio 8 dalies e punkte nurodytas nuolatinis pogrupis koordinuoja ir paskirsto įvairių dalyvaujančių institucijų atliekamo skirtingų strateginių žaliavų testavimo nepalankiausiomis sąlygomis veiksmus.

Pirmoje pastraipoje nurodytas testavimas nepalankiausiomis sąlygomis apima atitinkamos strateginės žaliavos Sąjungos žaliavų tiekimo grandinės pažeidžiamumo dėl tiekimo sutrikimų vertinimą, kurio metu nustatomas įvairių scenarijų, dėl kurių gali kilti tokie tiekimo sutrikimai, poveikis ir galimi padariniai, atsižvelgiant bent į šiuos aspektus:

a) kur išgaunama, apdorojama arba perdirbama atitinkama strateginė žaliava;

b) ekonominės veiklos vykdytojų pajėgumus visoje žaliavų vertės grandinėje ir rinkos struktūroje;

c) veiksnius, kurie gali turėti įtakos tiekimui, įskaitant, be kita ko, geopolitinę padėtį, logistiką, energijos tiekimą, darbo jėgą ar stichines nelaimes;

d) galimybes ir gebėjimus greitai įvairinti tiekimo šaltinius, pakeisti medžiagas arba sumažinti paklausą;

e) atitinkamus strateginių žaliavų naudotojus žaliavų vertės grandinėje ir jų paklausos dalį, ypatingą dėmesį skiriant žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai, taip pat gynybos, aviacijos ir kosmoso sritims svarbių technologijų gamybai;

f) galimas kliūtis tarpvalstybinei prekybai atitinkamomis strateginėmis žaliavomis arba prekėmis, kurioms gaminti vidaus rinkoje naudojamos strateginės žaliavos.

4. Komisija laisvai prieinamoje interneto svetainėje viešai skelbia ir reguliariai atnaujina stebėsenos suvestinę, kurioje pateikiami šie duomenys:

a) turima informacija apie 1 dalyje nurodytų parametrų raidą;

b) suvestinis ypatingos svarbos žaliavų tiekimo rizikos apskaičiavimo atsižvelgiant į šios dalies a punkte nurodytą informaciją aprašymas;

c) kai tikslinga, bendri pasiūlymai dėl tinkamų švelninimo strategijų, kurias taikant būtų galima sumažinti tiekimo riziką, išskyrus atvejus, kai tų bendrų pasiūlymų viešas pateikimas keltų pavojų komercinių ar verslo paslapčių arba kitos neskelbtinos, konfidencialios ir įslaptintos informacijos apsaugai.

5. Komisija išanalizuoja pagal šio straipsnio 1, 2 ir 3 dalis surinktą informaciją. Jeigu Komisija, remdamasi analize, mano, kad yra aiškių duomenų, jog yra tiekimo sutrikimų rizika, dėl kurios, kaip tikėtina, būtų iškraipyta konkurencija ir būtų suskaidyta vidaus rinka, Komisija įspėja valstybes nares, Tarybą ir Sąjungos budraus krizių stebėjimo arba krizių valdymo mechanizmų, kurių taikymo sritis apima atitinkamas strategines arba ypatingos svarbos žaliavas, valdymo įstaigas. Kai aktualu, Komisija taip pat įvertina, ar dėl šios rizikos reikia atnaujinti strateginių žaliavų sąrašą pagal 3 straipsnio 3 dalį.

21 straipsnis

Su stebėsena susijusios informavimo pareigos

1. Pagal 45 straipsnį pateiktose ataskaitose, valstybės narės teikia Komisijai informaciją apie naujus arba jų teritorijoje jau vykdomus ypatingos svarbos žaliavų projektus, susijusią su 20 straipsnio 1 dalies d punktu, įskaitant naujų projektų klasifikaciją pagal Jungtinių Tautų pagrindinę išteklių klasifikaciją.

2. Valstybės narės nustato visoje jų teritorijoje esančioje ypatingos svarbos žaliavų vertės grandinėje veikiančius pagrindinius rinkos dalyvius ir:

a) stebi jų veiklą tirdamos viešai prieinamus duomenis ir, jei būtina, vykdydamos reguliarius ir proporcingus tyrimus, siekiant surinkti Komisijos stebėsenos užduotims ir testavimui nepalankiausiomis sąlygomis atlikti pagal 20 straipsnį reikalingą informaciją;

b) savo pagal 45 straipsnį pateiktose ataskaitose teikia informaciją apie informacijos rinkimo pagal šios pastraipos a punktą rezultatus;

c) nedelsdamos praneša Komisijai apie svarbius įvykius, kurie gali trukdyti pagrindiniams rinkos dalyviams vykdyti įprastą veiklą.

Pagrindiniai rinkos dalyviai gali atsisakyti pateikti duomenis, kurių prašoma pagal pirmos pastraipos a punktą, jei dalijantis tokiais duomenimis būtų atskleistos komercinės ar verslo paslaptys. Jie tokius duomenis pateikia tik ta apimtimi, kuria jie jiems jau yra prieinami. Jei pagrindinis rinkos dalyvis atsisako pateikti prašomus duomenis arba teigia, kad jie yra neprieinami, jis prašančiajai valstybei narei turi nurodyti to priežastis.

3. Valstybės narės pagal šio straipsnio 2 dalies a ir b punktus surinktus duomenis perduoda nacionalinėms statistikos tarnyboms ir Eurostatui statistinės informacijos rengimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 223/2009 ([42]) tikslais. Valstybės narės paskiria nacionalinę instituciją, atsakingą už duomenų perdavimą nacionalinėms statistikos įstaigoms ir Eurostatui.

22 straipsnis

Duomenų apie strategines atsargas teikimas

1. Pagal 45 straipsnį pateiktose ataskaitose, valstybės narės teikia Komisijai informaciją apie strateginių žaliavų atsargų būklę. Nereikalaujama, kad valstybės narės pateiktų informaciją apie tam tikras strategines atsargas, jeigu tokia informacija galėtų pakenkti jų gynybai ar nacionaliniam saugumui. Jei valstybė narė atsisako pateikti tokią informaciją, ji turi pateikti pagrįstą pranešimą.

2. 1 dalyje nurodyta informacija turi būti susijusi su strateginėmis atsargomis, kurias turi visos valdžios institucijos, valstybinės bendrovės arba ekonominės veiklos vykdytojai, kuriems valstybė narė pavedė kaupti strategines atsargas jos vardu, ir turi apimti bent šiuos duomenis:

a) suvestiniu lygmeniu turimų kiekvienos strateginės žaliavos strateginių atsargų lygį, išreikštą tiek tonomis, tiek metinio nacionalinio atitinkamų strateginių žaliavų sunaudojamo kiekio procentine dalimi, taip pat atsargai laikomų žaliavų cheminę formą ir grynumą;

b) suvestiniu lygmeniu turimų strateginių atsargų lygio raidą per pastaruosius penkerius metus;

c) taisykles ar procedūras, taikomas strateginių išteklių pateikimui, paskyrimui ir paskirstymui, išskyrus atvejus, kai dalijimasis tokia informacija keltų pavojų komercinių ar verslo paslapčių arba kitos neskelbtinos, konfidencialios ar įslaptintos informacijos apsaugai.

3. 1 dalyje nurodytose ataskaitose taip pat gali būti pateikiama informacija apie strategines ypatingos svarbos ir kitokių žaliavų atsargas.

23 straipsnis

Strateginių atsargų koordinavimas

1. Ne vėliau kaip 2026 m. gegužės 24 d., o vėliau – kas dvejus metus Komisija, remdamasi pagal 22 straipsnio 1 dalį gauta informacija, Žaliavų tarybai pateikia:

a) kiekvienos strateginės žaliavos Sąjungos atsargų saugaus lygio rodiklio projektą, nurodytą šio straipsnio 2 dalyje;

b) kiekvienos strateginės žaliavos Sąjungos strateginių atsargų bendro lygio ir šios dalies a punkte nurodyto rodiklio projekto palyginimą;

([42]) 2009 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 223/2009 dėl Europos statistikos, panaikinantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB, Euratomas) Nr. 1101/2008 dėl konfidencialių statistinių duomenų perdavimo Europos Bendrijų statistikos tarnybai, Tarybos reglamentą (EB) Nr. 322/97 dėl Bendrijos statistikos ir Tarybos sprendimą 89/382/EEB, Euratomas, įsteigiantį Europos Bendrijų statistikos programų komitetą (OL L 87, 2009 3 31, p. 164).

c) informaciją apie galimą strateginių atsargų prieinamumą tarpvalstybiniu mastu, atsižvelgiant į jų pateikimo, paskyrimo ir paskirstymo taisykles arba procedūras.

2. Komisija, atsižvelgdama į Žaliavų tarybos nuomonę, patvirtina Sąjungos strateginių žaliavų strateginių atsargų saugaus lygio rodiklį. Tas rodiklis turi būti:

a) išreiškiamas strateginių žaliavų kiekiu, reikalingu, kad tiekimo sutrikimo atveju būtų padengtas tam tikro skaičiaus dienų vidutinis grynasis importas, apskaičiuotas remiantis importo per praėjusius kalendorinius metus kiekiu;

b) nustatomas atsižvelgiant į viešai prieinamą informaciją apie privačių veiklos vykdytojų turimas strategines atsargas;

c) proporcingas tiekimo rizikai ir ekonominei svarbai, susijusioms su atitinkama strategine žaliava.

3. Komisija, atsižvelgdama į Tarybos nuomonę, gali teikti valstybėms narėms skirtas nuomones, kuriomis siekiama:

a) padidinti strateginių atsargų lygį ir, kai taikytina, gamybos pajėgumus, atsižvelgiant į 1 dalies b punkte nurodytą palyginimą, santykinį turimų strateginių atsargų pasiskirstymą valstybėse narėse ir ekonominės veiklos vykdytojų strateginių žaliavų sunaudojamą kiekį atitinkamose valstybių narių teritorijose;

b) iš dalies pakeisti arba koordinuoti strateginių atsargų pateikimo, paskyrimo ir paskirstymo taisykles arba procedūras siekiant pagerinti jų prieinamumą tarpvalstybiniu mastu, visų pirma, kai tai būtina strateginėms technologijoms gaminti.

4. Rengdama 3 dalyje nurodytas nuomones, Komisija ir Žaliavų taryba ypatingą dėmesį skiria poreikiui išlaikyti ir propaguoti paskatas strategines žaliavas naudojantiems privatiems veiklos vykdytojams kaupti savo strategines atsargas arba imtis kitų tiekimo rizikos valdymo priemonių.

5. Savo pagal 45 straipsnį pateiktose ataskaitose valstybės narės teikia informaciją apie tai, ar ir kaip jos įgyvendino arba ketina įgyvendinti šio straipsnio 3 dalyje nurodytas nuomones.

6. Prieš bent dviem valstybėms narėms dalyvaujant tarptautiniuose ar daugiašaliuose strateginių žaliavų išteklių forumuose, Komisija užtikrina išankstinį veiksmų suderinimą tarp atitinkamų valstybių narių ir Komisijos arba specialiame Žaliavų tarybos posėdyje.

7. Surinktus duomenis apie turimas Sąjungos strategines atsargas Komisija teikia Sąjungos budraus krizių stebėjimo arba krizių valdymo mechanizmų, kurių taikymo sritis apima atitinkamas strategines žaliavas, valdymo įstaigoms.

8. Nei šiuo straipsniu, nei 22 straipsniu valstybės narės neįpareigojamos laikyti arba leisti naudoti strategines atsargas.

24 straipsnis

Bendrovių pasirengimas valdyti riziką

1. Ne vėliau kaip 2025 m. gegužės 24 d. ir per 12 mėnesių nuo kiekvieno strateginių žaliavų sąrašo atnaujinimo pagal 3 straipsnio 3 dalį valstybės narės nustato jų teritorijoje veikiančias dideles bendroves, kurios naudoja strategines žaliavas energijos kaupimo ir elektromobilumo baterijoms gaminti, su vandenilio gamyba ir naudojimu susijusiai įrangai, su atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamyba susijusiai įrangai, orlaiviams, traukos varikliams, šilumos siurbliams, su duomenų perdavimu ir saugojimu susijusiai įrangai, mobiliesiems elektroniniams prietaisams, su adityviąja gamyba susijusiai įrangai, su robotika susijusiai įrangai, bepiločiams orlaiviams, raketų paleidimo įrenginiams, palydovams ar pažangiesiems lustams.

2. 1 dalyje nurodytos didelės bendrovės bent kas trejus metus ir tiek, kiek joms yra prieinama reikiama informacija, atlieka savo žaliavų tiekimo grandinės rizikos vertinimą, kurio metu:

a) parengiamas žemėlapis, rodantis, kur jų naudojamos strateginės žaliavos yra išgaunamos, apdorojamos arba kur vykdomas šių žaliavų perdirbimas;

b) atliekama veiksnių, kurie gali turėti įtakos jų strateginių žaliavų tiekimui, analizė;

c) parengiamas jų pažeidžiamumo, susijusio su tiekimo sutrikimais, vertinimas.

3. Jei šio straipsnio 1 dalyje nurodytų didelių bendrovių prašymu jų tiekėjai joms nepateikia šio straipsnio 2 dalyje nurodytos informacijos, tos įmonės gali atlikti savo rizikos vertinimą remdamosi Komisijos pagal 20 straipsnio 4 dalį paskelbta informacija arba, kiek tai įmanoma, kita viešai prieinama informacija.

4. Jei atlikus 2 dalyje nurodytą rizikos vertinimą nustatomas didelis pažeidžiamumas, susijęs su tiekimo sutrikimais, 1 dalyje nurodytos didelės bendrovės deda pastangas, kad sumažintų šį pažeidžiamumą, be kita ko, įvertindamos galimybę įvairinti savo žaliavų tiekimo grandines arba pakeisti strategines žaliavas.

5. 1 dalyje nurodytos didelės bendrovės gali pateikti savo direktorių valdybai ataskaitą, kurioje būtų pateikti 2 dalyje nurodyto rizikos vertinimo rezultatai, įskaitant informacijos, kuria grindžiamas vertinimas, šaltinį, nustatytą visą reikšmingą riziką, taip pat numatytas ar įgyvendintas rizikos mažinimo priemones.

6. Valstybės narės gali reikalauti, kad 1 dalyje nurodytos didelės bendrovės savo direktorių valdyboms pateiktų 5 dalyje nurodytą ataskaitą ir 3 dalyje nurodytus prašymus pateikti informaciją.

25 straipsnis

Bendras pirkimas

1. Komisija sukuria ir taiko sistemą, kurią taikant sutelkiami Sąjungoje įsisteigusių strategines žaliavas naudojančių suinteresuotųjų įmonių poreikiai, ir kreipiasi į tiekėjus dėl pasiūlymų, siekdama patenkinti tą sutelktą paklausą. Tai taikoma neapdorotoms ir apdorotoms strateginėms žaliavoms.

2. Prieš sukurdama 1 dalyje nurodytą sistemą, Komisija, pasikonsultavusi su Žaliavų taryba, atlieka numatomo sistemos poveikio kiekvienos strateginės žaliavos rinkai vertinimą, kad būtų išvengta neproporcingo poveikio konkurencijai vidaus rinkoje.

3. Kurdama ir taikydama 1 dalyje nurodytą sistemą, remdamasi 2 dalyje nurodytu vertinimu, Komisija:

a) pasirenka, kurių strateginių žaliavų atžvilgiu ir kuriame apdorojimo etape gali būti taikoma ši sistema, atsižvelgiant į santykinę skirtingų strateginių žaliavų tiekimo riziką;

b) atsižvelgdama į numatomą suinteresuotųjų dalyvių skaičių ir poreikį užtikrinti, kad šį skaičių būtų galima tinkamai valdyti, nustato mažiausius reikalaujamos strateginės žaliavos kiekius, dėl kurių būtų galima dalyvauti sistemoje, kartu atsižvelgdama į MVĮ poreikius.

4. Dalyvavimas 3 dalies b punkte nurodytoje sistemoje turi būti atviras ir skaidrus visoms Sąjungoje įsisteigusioms suinteresuotosioms įmonėms.

5. 1 dalyje nurodytoje sistemoje dalyvaujančios Sąjungos įmonės gali skaidriai bendrai derėtis dėl pirkimo, be kita ko, dėl pirkimo susitarimo kainų ar kitų sąlygų, arba vykdyti bendrą pirkimą, siekdamos susitarti su tiekėjais dėl geresnių sąlygų arba išvengti žaliavų stygiaus. Dalyvaujančios Sąjungos įmonės laikosi Sąjungos teisės, įskaitant Sąjungos konkurencijos teisę.

6. Subjektai negali dalyvauti kaip tiekėjai paklausos telkimo ir bendro pirkimo procesuose ir taip pat negali dalyvauti kaip teikėjai arba paslaugų teikėjai, jeigu:

a) jiems taikomos Sąjungos ribojamosios priemonės, priimtos pagal SESV 215 straipsnį;

b) jie tiesiogiai arba netiesiogiai nuosavybės teise priklauso fiziniams ar juridiniams asmenims, subjektams ar organizacijoms, kuriems taikomos tokios Sąjungos ribojamosios priemonės, yra jų kontroliuojami arba veikia jų vardu ar nurodymu.

7. Nukrypdama nuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) 2018/1046 ([43]) 176 straipsnio, Komisija pagal pirkimų procedūrą, nustatytą tame reglamente, sudaro būtinų paslaugų sutartį su Sąjungoje įsisteigusiu subjektu, kuris veikia kaip paslaugų teikėjas, vykdantis šio straipsnio 1 dalyje nurodytos sistemos kūrimo ir valdymo užduotis. Atrinktas paslaugų teikėjas neturi turėti jokio interesų konflikto.

([43]) 2018 m. liepos 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2018/1046 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 ir Sprendimas Nr. 541/2014/ES, bei panaikinamas Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 (OL L 193, 2018 7 30, p. 1).

8. Paslaugų sutartyje Komisija apibrėžia užduotis, kurias turi vykdyti paslaugų teikėjas – įskaitant paklausos telkimą, tiekimui reikalingų prieigos teisių suteikimą, visų dalyvių registravimą ir tikrinimą, informacijos, susijusios su veikla, skelbimą ir ataskaitų apie ją teikimą bei visas kitas užduotis, būtinas 1 dalyje nurodytai sistemai sukurti ir taikyti. Paslaugų sutartyje taip pat aptariami praktinė su paslaugų teikėjo veikla susijusi tvarka, įskaitant IT priemonės naudojimą, saugumo priemones, valiutą ar valiutas, mokėjimo tvarką ir įsipareigojimus.

9. Paslaugų sutartimi su paslaugų teikėju Komisijai paliekama teisė vykdyti jo veiklos stebėseną ir auditą. Tuo tikslu Komisija turi visapusišką prieigą prie paslaugų teikėjo turimos su sutartimi susijusios informacijos. Visi serveriai ir informacija fiziškai laikomi ir saugomi Sąjungos teritorijoje.

10. Paslaugų sutartyje su paslaugų teikėju nustatoma paslaugų teikėjo gaunamos informacijos nuosavybė ir numatomas galimas tos informacijos perdavimas Komisijai, nutraukus paslaugų sutartį arba pasibaigus jos galiojimui.

5 SKYRIUS

TVARUMAS

1 SKIRSNIS

Žiediškumas

26 straipsnis

Nacionalinės priemonės žiediškumo srityje

1. Kiekviena valstybė narė ne vėliau kaip per dvejus metus nuo 7 dalyje nurodyto įgyvendinimo akto įsigaliojimo dienos priima ir įgyvendina nacionalines programas, kuriose numato priemones, arba į tas programas įtraukia priemones, kuriomis siekiama:

a) skatinti technologinę pažangą ir efektyvų išteklių naudojimą, siekiant sulėtinti numatomą ypatingos svarbos žaliavų sunaudojimo Sąjungoje didėjimą;

b) skatinti atliekų prevenciją ir didinti produktų bei sudedamųjų dalių, turinčių atitinkamą ypatingos svarbos žaliavų panaudojimo galimybę, pakartotinį naudojimą ir taisymą;

c) didinti atliekų, turinčių atitinkamą ypatingos svarbos žaliavų panaudojimo galimybę, įskaitant metalo laužą, surinkimą, rūšiavimą ir apdorojimą ir užtikrinti, kad jos būtų įtraukiamos į tinkamą perdirbimo sistemą, siekiant kuo labiau padidinti perdirbamų medžiagų, naudojamų ypatingos svarbos žaliavų perdirbimo įrenginiuose, prieinamumą ir kokybę;

d) didinti antrinių ypatingos svarbos žaliavų naudojimą, be kita ko, taikant priemones, kaip antai atsižvelgiant į perdirbtųjų medžiagų dalį nustatant su viešaisiais pirkimais susijusius sutarčių skyrimo kriterijus, arba teikiant finansines paskatas naudoti antrines ypatingos svarbos žaliavas;

e) didinti ypatingos svarbos žaliavų perdirbimo technologijų brandą ir skatinti žiedinį projektavimą, medžiagų naudojimo efektyvumą bei ypatingos svarbos žaliavų pakeitimą tam tikruose produktuose ir srityse, bent jau įtraukiant su tuo susijusius paramos veiksmus, nustatytus nacionalinėse mokslinių tyrimų ir inovacijų programose;

f) užtikrinti, kad būtų parengtos priemonės siekiant suteikti savo darbuotojams įgūdžių, reikalingų ypatingos svarbos žaliavų vertės grandinės žiediškumui užtikrinti, įskaitant kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo priemones;

g) jei gamintojas turi finansinius įnašus mokėti pagal savo didesnės atsakomybės pareigas pagal nacionalinę teisę laikantis Direktyvos 2008/98/EB 8 straipsnio 1 dalies, propaguoti tokių finansinių įnašų moduliavimą, kad produktų sudėtyje būtų skatinama didesnė iš atliekų gautų antrinių ypatingos svarbos žaliavų, perdirbtų laikantis atitinkamų Sąjungos aplinkos apsaugos standartų, dalis;

h) imtis būtinų priemonių užtikrinti, kad eksportuotos ypatingos svarbos žaliavos, kurios nebėra laikomos atliekomis, atitiktų pagal Direktyvą 2008/98/EB ir kitose susijusiose Sąjungos teisės nuostatose nustatytas atitinkamas sąlygas;

i) kai aktualu, remti Sąjungos kokybės standartų taikymą atliekų srautų, kuriuose yra ypatingos svarbos žaliavų, perdirbimo procesams.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytos programos gali būti integruotos į naujus arba esamus atliekų tvarkymo planus ir atliekų prevencijos programas, priimtas pagal Direktyvos 2008/98/EB 28 ir 29 straipsnius.

Pirmoje pastraipoje nurodytos nacionalinės programos peržiūrimos per penkerius metus nuo jų priėmimo ir, prireikus, jos yra atnaujinamos.

3. 1 dalyje nurodytos programos visų pirma taikomos gaminiams ir atliekoms, kuriems pagal Sąjungos teisės aktus netaikomi jokie konkretūs surinkimo, tvarkymo, perdirbimo ar pakartotinio naudojimo reikalavimai. Kitų gaminių ir atliekų atveju priemonės įgyvendinamos laikantis Sąjungos teisės.

1 dalies b, c ir d punktų atveju, tuose punktuose nurodytos programos, nedarant poveikio SESV 107 ir 108 straipsniams, gali apimti finansinių paskatų, kaip antai nuolaidų, piniginio atlygio arba užstato grąžinimo sistemų, nustatymą, siekiant skatinti parengimą pakartotinai naudoti ir skatinti pakartotinai naudoti gaminius, turinčius atitinkamą ypatingos svarbos žaliavų panaudojimo galimybę, rinkti ir tvarkyti tokių gaminių atliekas.

4. 1 ir 2 dalyse nurodytos nacionalinės priemonės rengiamos taip, kad laikantis SESV būtų išvengiama prekybos kliūčių ir konkurencijos iškraipymų.

5. Valstybės narės atskirai nustato sudedamųjų dalių, kuriose yra atitinkamas ypatingos svarbos žaliavų, pašalintų iš elektros ir elektroninės įrangos atliekų, kiekis, kiekius ir ypatingos svarbos žaliavų, gautų iš tokios įrangos, kiekius ir pateikia ataskaitą apie juos.

Komisija priima įgyvendinimo aktus, kuriais nustatoma tokių ataskaitų forma ir elementai. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 39 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

Pirmasis ataskaitinis laikotarpis apima pirmuosius visus kalendorinius metus po tų įgyvendinimo aktų priėmimo dienos. Valstybės narės pateikia tuos duomenis Komisijai teikdamos duomenis apie perdirbtų elektros ir elektroninės įrangos atliekų kiekį pagal Direktyvos 2012/19/ES 16 straipsnio 6 dalį.

6. Savo pagal 45 straipsnį pateiktose ataskaitose valstybės narės teikia informaciją apie šio straipsnio 1 dalyje nurodytų nacionalinių programų priėmimą ir priemonių, kurių imtasi pagal šio straipsnio 1 ir 2 dalis, faktinio įgyvendinimo pažangą.

7. Ne vėliau kaip 2025 m. gegužės 24 d. Komisija priima įgyvendinimo aktus, kuriais nustatomas gaminių, sudedamųjų dalių ir atliekų srautų, kurių atveju laikoma, kad juose esančių ypatingos svarbos žaliavų panaudojimo galimybė yra atitinkama, kaip tai suprantama 1 dalies b ir c punktuose, sąrašas.

Sudarydama tą sąrašą, Komisija atsižvelgia į:

a) bendrą ypatingos svarbos žaliavų, kurias galima gauti iš tų gaminių, sudedamųjų dalių ir atliekų srautų, kiekį;

b) tai, kokia aprėptimi tiems gaminiams, sudedamosioms dalims ir atliekų srautams taikoma Sąjungos teisė;

c) reglamentavimo spragas;

d) ypatingas problemas, darančias poveikį gaminių, sudedamųjų dalių ir atliekų srautų surinkimui ir atliekų tvarkymui;

e) gaminiams, sudedamosioms dalims ir atliekų srautams taikomas esamas atliekų surinkimo ir tvarkymo sistemas.

Šios dalies pirmoje pastraipoje nurodyti įgyvendinimo aktai priimami laikantis 39 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

27 straipsnis

Kasybos atliekose esančių ypatingos svarbos žaliavų naudojimas

1. Veiklos vykdytojai, įpareigoti parengti atliekų tvarkymo planus pagal Direktyvos 2006/21/EB 5 straipsnį, kompetentingai institucijai, kaip apibrėžta Direktyvos 2006/21/EB 3 straipsnio 27 punkte, pateikia preliminarų ekonominio vertinimo tyrimą dėl galimybių naudoti ypatingos svarbos žaliavas:

a) esančias įrenginyje laikomose kasybos atliekose ir

b) esančias susidarančiose kasybos atliekose arba, jeigu manoma, kad tai yra veiksmingiau, išgaunamas iš išgauto iškasenų kiekio prieš joms tampant atliekomis.

Veiklos vykdytojai atleidžiami nuo šios dalies pirmoje pastraipoje nustatytos pareigos, jei jie gali kompetentingai institucijai, kaip apibrėžta Direktyvos 2006/21/EB 3 straipsnio 27 punkte, pakankamai patikimai įrodyti, kad kasybos atliekose nėra ypatingos svarbos žaliavų, kurias galima techniškai panaudoti.

2. Į 1 dalyje nurodytą tyrimą įtraukiamas bent ypatingos svarbos žaliavų, esančių kasybos atliekose ir išgautame iškasenų kiekyje, kiekio ir koncentracijos įvertinimas ir techninių ir ekonominių galimybių jas naudoti įvertinimas. Veiklos vykdytojai nurodo metodus, naudotus tiems kiekiams ir koncentracijoms apskaičiuoti.

3. Kasybos atliekų įrenginių veiklos vykdytojai ne vėliau kaip 2026 m. lapkričio 24 d. pateikia šio straipsnio 1 dalyje nurodytą tyrimą kompetentingai institucijai, kaip apibrėžta Direktyvos 2006/21/EB 3 straipsnio 27 punkte. Naujų kasybos atliekų įrenginių veiklos vykdytojai pateikia tą tyrimą kompetentingai institucijai, kaip apibrėžta Direktyvos 2006/21/EB 3 straipsnio 27 punkte, teikdami savo atliekų tvarkymo planus pagal tos direktyvos 7 straipsnį.

4. Valstybės narės sukuria jų teritorijoje esančių uždarytų kasybos atliekų įrenginių, įskaitant apleistus kasybos atliekų įrenginius, išskyrus uždarytus kasybos atliekų įrenginius, jeigu dėl specifinių atliekų objektų ypatybių ar geologinių sąlygų mažai tikėtina, kad būtų techninių galimybių panaudoti ypatingos svarbos žaliavų kiekius, duomenų bazę. Toje duomenų bazėje teikiama informacija, susijusi su:

a) kasybos atliekų įrenginio buvimo vieta, plotu ir atliekų kiekiu arba, atitinkamais atvejais, apskaičiuotu kiekiu;

b) kasybos atliekų įrenginio veiklos vykdytoju arba buvusiu veiklos vykdytoju ir, kai taikytina, teisėtu jo funkcijų perėmėju;

c) apytiksliais visų žaliavų, esančių kasybos atliekose ir, jeigu įmanoma, pradiniuose naudingųjų iškasenų telkiniuose, kiekiais ir koncentracijomis pagal 7 dalį;

d) bet kokia papildoma informacija, kurią valstybė narė laiko aktualia, kad būtų galima panaudoti kasybos atliekų įrenginyje esančias ypatingos svarbos žaliavas.

5. Kiekviena valstybė narė ne vėliau kaip 2027 m. lapkričio 24 d. priima ir įgyvendina priemones, kuriomis skatinamas kasybos atliekose esančių ypatingos svarbos žaliavų naudojimas, visų pirma kalbant apie uždarytus kasybos atliekų įrenginius, kurie pagal 4 dalį sukurtoje duomenų bazėje nurodomi kaip įrenginiai, kuriuose esama ypatingos svarbos žaliavų, kurias ekonominiu požiūriu galima panaudoti.

6. 4 dalyje nurodyta duomenų bazė turi būti sukurta ne vėliau kaip 2026 m. lapkričio 24 d., o visa informacija turi būti įvesta į tą duomenų bazę ne vėliau kaip 2027 m. gegužės 24 d. Ši duomenų bazė turi būti pateikiama viešai prieinama ir skaitmenine forma ir ji turi būti atnaujinama bent kas trejus metus, įtraukiant turimą papildomą informaciją ir duomenis, susijusius su neseniai uždarytais arba nustatytais įrenginiais.

7. Siekdamos pateikti 4 dalies c punkte nurodytą informaciją, valstybės narės turi atlikti bent šią veiklą:

a) uždarytų kasybos atliekų įrenginių atvejais valstybės narės ne vėliau kaip 2026 m. lapkričio 24 d. išsamiai peržiūri turimas leidimų išdavimo bylas arba kitus turimus dokumentus, jei leidimų išdavimo bylų nėra;

b) tokių kasybos atliekų įrenginių atveju, kai remiantis turima informacija galima įžvelgti, jog esama ypatingos svarbos žaliavų kiekių, kuriuos ekonominiu požiūriu galima panaudoti, valstybės narės ne vėliau kaip 2026 m. gegužės 24 d. taip pat paima reprezentatyvius geocheminius mėginius;

c) tokių kasybos atliekų įrenginių, kuriuose, kaip nustatoma atlikus šios dalies a ir b punktuose aprašytą veiklą, gali būti ypatingos svarbos žaliavų, kurias ekonominiu požiūriu galima panaudoti, atvejais valstybės narės ne vėliau kaip 2027 m. kovo 24 d. taip pat paima išsamesnius mėginius ir atlieka išsamesnę cheminę ir mineralogine mėginių savybių analizę, apimančią gręžinių kerno tyrimus arba lygiaverčius metodus, kai tai yra nekenksminga aplinkai, laikantis galiojančių Sąjungos lygmens aplinkos apsaugos reikalavimų ir, atitinkamais atvejais, Direktyvos 2006/21/EB reikalavimų.

8. 7 dalyje aprašyta veikla vykdoma laikantis nacionalinių teisinių sistemų, susijusių su naudingųjų iškasenų ištekliais, atliekomis, nuosavybės teisėmis, žemės nuosavybe, poveikiu aplinkai bei sveikatai, ir kitų atitinkamų nuostatų. Tais atvejais, kai tokie veiksniai trukdo vykdyti šią veiklą, valstybės narės institucijos siekia, kad kasybos atliekų įrenginio veiklos vykdytojas arba savininkas bendradarbiautų. 7 dalyje nurodytos veiklos rezultatai turi būti prieinami 4 dalyje nurodytoje duomenų bazėje. Jeigu įmanoma, valstybės narės į duomenų bazę įtraukia uždarytų kasybos atliekų įrenginių klasifikaciją pagal Jungtinių Tautų pagrindinę išteklių klasifikaciją.

28 straipsnis

Pastoviųjų magnetų perdirbamumas

1. Praėjus dvejiems metams po 2 dalyje nurodyto įgyvendinimo akto įsigaliojimo dienos bet kuris fizinis arba juridinis asmuo, pateikiantis rinkai magnetinio rezonanso tomografijos prietaisus, vėjo energijos generatorius, pramoninius robotus, motorines transporto priemones, lengvąsias transporto priemones, aušinimo generatorius, šilumos siurblius, elektros variklius, įskaitant tuos atvejus, kai elektros varikliai yra įmontuoti į kitus gaminius, automatines skalbykles, būgnines džiovykles, mikrobangų krosneles, dulkių siurblius ar indaploves, užtikrina, kad tie gaminiai būtų paženklinti gerai pastebima, aiškiai įskaitoma ir nenutrinama etikete, kurioje nurodoma:

a) ar tuose gaminiuose yra vienas ar daugiau pastoviųjų magnetų;

b) jeigu gaminyje yra vienas ar daugiau pastoviųjų magnetų, ar pastovieji magnetai yra kurios nors iš šių rūšių:

i) neodimio, geležies ir boro;

ii) samario ir kobalto;

iii) aliuminio, nikelio ir kobalto;

iv) ferito.

2. Komisija ne vėliau kaip 2026 m. lapkričio 24 d. priima įgyvendinimo aktą, kuriuo nustatoma šio straipsnio 1 dalyje nurodyto ženklinimo forma. Tas įgyvendinimo aktas priimamas laikantis 39 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

3. Praėjus dvejiems metams po 2 dalyje nurodyto įgyvendinimo akto įsigaliojimo dienos bet kuris fizinis arba juridinis asmuo, pateikiantis rinkai 1 dalyje nurodytus gaminius, kuriuose yra vienas ar daugiau 1 dalies b punkte nurodytų rūšių pastoviųjų magnetų, užtikrina, kad ant gaminio arba gaminyje būtų duomenų saitas.

4. 3 dalyje nurodytas duomenų saitas turi būti susietas su unikaliu gaminio identifikatoriumi, pagal kurį galima nustatyti:

a) atsakingo fizinio arba juridinio asmens vardą ir pavardę (pavadinimą), registruotą prekybinį pavadinimą arba registruotą prekių ženklą, asmens pašto adresą ir, kai žinoma, elektronines komunikacijos priemones, kuriomis galima su juo susisiekti;

b) informaciją apie visų gaminyje esančių atskirų pastoviųjų magnetų masę, vietą ir cheminę sudėtį, taip pat tai, ar naudojama magnetų danga, klijai ir priedai ir kokios jie yra rūšies;

c) informaciją, kurią naudojant galima pasiekti visus gaminyje esančius pastoviuosius magnetus ir juos saugiai pašalinti, be kita ko, bent informaciją apie visų pašalinimo veiksmų seką, priemones ar technologijas pastoviajam magnetui pasiekti ir pašalinti, nedarant poveikio informacijos teikimui tvarkymo įrenginiams pagal Direktyvos 2012/19/ES 15 straipsnio 1 dalį.

5. Gaminių, kuriuose pastovieji magnetai yra sumontuoti tik viename ar daugiau į gaminį įmontuotų elektros variklių, atveju vietoje 4 dalies b punkte nurodytos informacijos gali būti pateikiama informacija apie tų elektros variklių buvimo vietą, o vietoje 4 dalies c punkte nurodytos informacijos gali būti pateikiama informacija apie tai, kaip galima pasiekti ir pašalinti elektros variklius, be kita ko, bent informacija apie visų pašalinimo veiksmų seką, priemones ar technologijas elektros varikliams pasiekti ir pašalinti.

6. 3 dalyje nurodytų gaminių, kuriems pagal kitą Sąjungos teisės aktą reikalingas gaminio pasas, atveju 4 dalyje nurodyta informacija pateikiama tame gaminio pase.

7. 3 dalyje nurodytą gaminį rinkai pateikiantis fizinis ar juridinis asmuo užtikrina, kad 4 dalyje nurodyta informacija būtų išsami, atnaujinta ir tiksli, būtų prieinama bent jau tokį patį laikotarpį, kuris yra lygus tipiniam gaminio naudojimo laikotarpiui, prie kurio pridedama dešimt metų, be kita ko, ir paskelbus atsakingo fizinio ar juridinio asmens nemokumą, jį likvidavus arba jam nutraukus veiklą Sąjungoje. Tas asmuo gali įgalioti kitą fizinį ar juridinį asmenį veikti jo vardu.

4 dalyje nurodyta informacija turi būti susijusi su gaminio modeliu arba, jeigu to paties modelio vienetų informacija skiriasi, su konkrečia partija arba vienetu. 4 dalyje nurodyta informacija turi būti prieinama remontuotojams, perdirbėjams, rinkos priežiūros institucijoms ir muitinėms.

8. Jei Sąjungos derinamuosiuose teisės aktuose nustatyti informacijos apie pastoviųjų magnetų perdirbimą reikalavimai kuriam nors iš 1 dalyje išvardytų gaminių, tie reikalavimai atitinkamam produktui taikomi vietoj šio straipsnio.

9. Šiame straipsnyje nustatyti reikalavimai netaikomi gaminiams, kurių pirminė paskirtis yra gynybos ar kosmoso reikmėms.

10. Šio straipsnio reikalavimai magnetinio rezonanso tomografijos prietaisams, L kategorijos patvirtinto tipo motorinėms transporto priemonėms ir lengvosioms transporto priemonėms taikomi nuo 2029 m. gegužės 24 d.

11. Šis straipsnis netaikomas:

a) specialiosios paskirties transporto priemonėms, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2018/858 3 straipsnio 31 punkte;

b) transporto priemonės, kuri nėra bazinė transporto priemonė, ir kurios N_1, N_2, N_3, M_2 ar M_3 kategorijos tipas buvo patvirtintas keliais etapais, dalims;

c) mažomis serijomis gaminamoms transporto priemonėms, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2018/858 3 straipsnio 30 punkte.

12. Komisijai pagal 38 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotąjį aktą, siekiant iš dalies papildyti šį reglamentą pateikiant Kombinuotosios nomenklatūros kodų, laikantis Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2658/87 ([44]) I priedo, sąrašą ir šio straipsnio 1 dalyje nurodytų gaminių aprašymus, kad muitinėms būtų lengviau atlikti darbą, susijusį su tais gaminiais ir su šiame straipsnyje bei 29 straipsnyje nustatytais reikalavimais.

29 straipsnis

Perdirbtųjų medžiagų dalis pastoviuosiuose magnetuose

1. Ne vėliau kaip 2027 m. gegužės 24 d. arba praėjus dvejiems metams po 2 dalyje nurodyto deleguotojo akto įsigaliojimo dienos, atsižvelgiant į tai, kuri data yra vėlesnė, bet kuris fizinis arba juridinis asmuo, pateikiantis rinkai 28 straipsnio 1 dalyje nurodytus gaminius, kuriuose yra vienas arba daugiau pastoviųjų magnetų, nurodytų 28 straipsnio 1 dalies b punkto i, ii ir iii papunkčiuose, ir kuriuose bendras visų tokių pastoviųjų magnetų svoris viršija 0,2 kg, laisvai prieinamoje interneto svetainėje viešai paskelbia informaciją apie neodimio, disprozio, prazeodimio, terbio, boro, samario, nikelio ir kobalto, panaudotų iš atliekų po vartojimo, dalį pastoviuosiuose magnetuose, įmontuotuose į gaminį.

2. Ne vėliau kaip 2026 m. gegužės 24 d. Komisija pagal 38 straipsnį priima deleguotąjį aktą, kuriuo šis reglamentas papildomas, nustatant taisykles dėl neodimio, disprozio, prazeodimio, terbio, boro, samario, nikelio ir kobalto, panaudotų iš atliekų po vartojimo, dalies pastoviuosiuose magnetuose, įmontuotuose į šio straipsnio 1 dalyje nurodytus gaminius, apskaičiavimo ir tikrinimo taisyklių.

Apskaičiavimo ir tikrinimo taisyklėse nurodoma taikytina atitikties vertinimo procedūra pagal vieną iš Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 768/2008/EB ([45]) II priede nustatytų modulių, atitinkamai pritaikyta atsižvelgiant į atitinkamus gaminius. Nurodydama taikytiną atitikties vertinimo procedūrą, Komisija atsižvelgia į šiuos kriterijus:

a) atitinkamo modulio tinkamumą gaminio tipui ir proporcingumą siekiamam viešajam interesui;

b) gaminio keliamo pavojaus pobūdį ir tai, kokiu mastu atitikties įvertinimas prilygsta pavojaus tipui ir laipsniui;

c) kai būtinas trečiosios šalies dalyvavimas – gamintojo poreikį turėti galimybę pasirinkti Sprendimo Nr. 768/2008/EB II priede nustatytus kokybės užtikrinimo ir gaminių sertifikavimo modulius.

3. Įsigaliojus pagal 2 dalį priimtam deleguotajam aktui, ir bet kuriuo atveju ne vėliau kaip 2031 m. gruodžio 31 d. Komisija priima deleguotuosius aktus, kuriais šis reglamentas papildomas, nustatant mažiausias neodimio, disprozio, prazeodimio, terbio, boro, samario, nikelio ir kobalto, panaudotų iš atliekų po vartojimo, dalis, kurios turi būti pastoviuosiuose magnetuose, įmontuotuose į 1 dalyje nurodytus gaminius.

Pagal pirmoje pastraipoje nurodytus deleguotuosius aktus įvairiems gaminiams gali būti taikomos skirtingos mažiausios dalys ir tam tikri gaminiai gali būti neįtraukti. Jie numato pereinamuosius laikotarpius, priderintus atsižvelgiant į gaminių, kuriems, siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi reikalavimų, taikoma ši priemonė, pritaikymo sunkumus.

Pirmoje pastraipoje nurodyta mažiausia dalis nustatoma remiantis išankstiniu poveikio vertinimu ir atsižvelgiant į:

([44]) 1987 m. liepos 23 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 2658/87 dėl tarifų ir statistinės nomenklatūros bei dėl Bendrojo muitų tarifo (OL L 256, 1987 9 7, p. 1).

([45]) 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 768/2008/EB dėl bendrosios gaminių pardavimo sistemos ir panaikinantis Tarybos sprendimą 93/465/EEB (OL L 218, 2008 8 13, p. 82).

a) esamą ir prognozuojamą neodimio, disprozio, prazeodimio, terbio, boro, samario, nikelio ir kobalto, panaudojamų iš atliekų po vartojimo, prieinamumą;

b) informaciją, surinktą pagal 1 dalį, ir santykinį perdirbtųjų medžiagų, esančių pastoviuosiuose magnetuose, įmontuotuose 1 dalyje nurodytuose rinkai pateiktuose gaminiuose, dalies pasiskirstymą;

c) technikos ir mokslo pažangą, įskaitant didelius pastoviųjų magnetų technologijų pasikeitimus, turinčius įtakos tam, kokios medžiagos gali būti panaudojamos iš atliekų;

d) faktinį ir galimą mažiausios dalies indėlį siekiant Sąjungos klimato ir aplinkos tikslų;

e) galimą poveikį gaminių, į kuriuos įmontuoti pastovieji magnetai, veikimui;

f) poreikį užkirsti kelią neproporcingam neigiamam poveikiui pastoviųjų magnetų ir gaminių, į kuriuos įmontuoti pastovieji magnetai, įperkamumui.

4. Jei Sąjungos derinamuosiuose teisės aktuose nustatyti su perdirbtų medžiagų dalimi pastoviuosiuose magnetuose susiję reikalavimai kuriam nors iš 1 dalyje išvardytų gaminių, tie reikalavimai atitinkamiems gaminiams taikomi vietoje šio straipsnio.

5. Nuo 1 dalyje nustatyto reikalavimo taikymo pradžios dienos, siūlydami, taip pat ir nuotoliniu būdu, parduoti 1 dalyje nurodytus gaminius arba demonstruodami juos komercinės veiklos metu, fiziniai ir juridiniai asmenys, pateikiantys rinkai 1 dalyje nurodytus gaminius, užtikrina, kad jų klientai galėtų susipažinti su 1 dalyje nurodyta informacija prieš įsipareigodami pagal pirkimo–pardavimo sutartį.

Fiziniai ir juridiniai asmenys, tiekiantys rinkai 1 dalyje nurodytus gaminius, neteikia ir nerodo etikečių, ženklų, simbolių ar užrašų, kurie galėtų suklaidinti arba supainioti klientus 1 dalyje nurodytos informacijos klausimais. Šiame straipsnyje nustatyti reikalavimai netaikomi gaminiams, kurių pirminė paskirtis yra gynybos ar kosmoso reikmėms.

6. Magnetinio rezonanso tomografijos prietaisams, L kategorijos patvirtinto tipo motorinėms transporto priemonėms ir lengvosioms transporto priemonėms 1 ir 5 dalyse nustatyti reikalavimai pradedami taikyti praėjus penkeriems metams po 2 dalyje nurodyto deleguotojo akto įsigaliojimo dienos.

7. Šis straipsnis netaikomas:

a) specialiosios paskirties transporto priemonėms, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2018/858 3 straipsnio 31 punkte;

b) transporto priemonės, kuri nėra bazinė transporto priemonė, ir kurios N_1, N_2, N_3, M_2 ar M_3 kategorijos tipas buvo patvirtintas keliais etapais, dalims;

c) mažomis serijomis gaminamoms transporto priemonėms, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2018/858 3 straipsnio 30 punkte.

2 SKIRSNIS

Sertifikavimas ir aplinkosauginis pėdsakas

30 straipsnis

Pripažintos schemos

1. Vyriausybės, pramonės asociacijos ar suinteresuotųjų organizacijų grupės, parengusios ir prižiūrinčios sertifikavimo schemas, susijusias su ypatingos svarbos žaliavų tvarumu (toliau – schemų vykdytojai), gali teikti paraiškas, kad Komisija pripažintų jų schemas.

Šios dalies pirmoje pastraipoje nurodytose paraiškose pateikiami reikšmingi įrodymai, susiję su IV priede nustatytų kriterijų laikymusi.

Komisija ne vėliau kaip 2027 m. gegužės 24 d. priima įgyvendinimo aktus, kuriais nustatomas bendras šablonas, kurį schemų vykdytojai turi naudoti teikdami minimalią informaciją, kuri turi būti pateikiama šios dalies pirmoje pastraipoje nurodytose paraiškose. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 39 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

Pirmoje pastraipoje nurodytam bendram šablonui užpildyti reikalaujamų dokumentų apimtis turi būti pagrįsta.

2. Jei, remdamasi pagal šio straipsnio 1 dalį pateiktais įrodymais, Komisija nustato, kad sertifikavimo schema atitinka IV priede nustatytus kriterijus ar jų pogrupį, ji priima įgyvendinimo aktus, kuriais ta schema pripažįstama ir nurodoma pripažinta schemos aprėptis. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 39 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

3. Kiekvienos schemos pripažinta aprėptis nurodoma šiais aspektais:

a) žaliavų vertės grandinės etapai, kuriuos apima schema;

b) projekto gyvavimo ciklo etapai, be kita ko, prieš užbaigimą, jo metu ir po jo, kuriuos apima schema, ir

c) tvarumo aspektai ir IV priedo 2 punkte išvardytos rizikos aplinkai kategorijos, kuriuos apima schema.

IV priedo 1 punkto a–d papunkčiuose nustatyti reikalavimai turėtų būti būtina bet kokio schemos pripažinimo sąlyga.

4. Komisija bent kas trejus metus nuo bet kurio pagal 2 dalį priimto įgyvendinimo akto taikymo pradžios dienos tikrina, ar schema ir toliau atitinka IV priede nustatytus kriterijus ar pripažintą tų kriterijų pogrupį.

5. Pripažintų schemų vykdytojai nedelsdami praneša Komisijai apie visus tų schemų pasikeitimus ar atnaujinimus, susijusius su IV priede nustatytų kriterijų arba pripažinto tų kriterijų pogrupio atitikimu. Komisija įvertina, ar tokie pasikeitimai ar atnaujinimai turi įtakos schemos pripažinimo pagrindui, ir imasi atitinkamų veiksmų.

6. Jei yra įrodymų, kad yra pakartotinių arba reikšmingų atvejų, kai ekonominės veiklos vykdytojai, įgyvendindami pripažintą schemą, neįvykdė tos schemos reikalavimų, Komisija, pasikonsultavusi su pripažintos schemos vykdytoju, išnagrinėja, ar tie atvejai yra susiję su schemos trūkumais, turinčiais įtakos pripažinimo pagrindui, ir imasi atitinkamų veiksmų.

7. Jei Komisija nustato pripažintos schemos trūkumų, turinčių įtakos jos pripažinimo pagrindui, ji gali suteikti schemos vykdytojui atitinkamą laikotarpį, kuris negali būti ilgesnis nei 12 mėnesių, per kurį jis turi atlikti taisomuosius veiksmus.

8. Jeigu schemos vykdytojas nesiima arba atsisako imtis būtinų taisomųjų veiksmų ir jeigu Komisija nustato, kad dėl šio straipsnio 6 dalyje nurodytų trūkumų schema nebeatitinka IV priede nustatytų kriterijų arba pripažinto tų kriterijų pogrupio, Komisija atšaukia schemos pripažinimą priimdama įgyvendinimo aktus. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 39 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

9. Komisija sukuria ir nuolat atnaujina pripažintų schemų registrą. Šis registras viešai skelbiamas laisvai prieinamoje interneto svetainėje. Ta interneto svetainė taip pat suteikia galimybę iš visų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų gauti grįžtamąją informaciją apie pripažintų schemų įgyvendinimą. Tokia grįžtamoji informacija perduodama nagrinėti atitinkamos schemos vykdytojams.

31 straipsnis

Aplinkosauginio pėdsako deklaracija

1. Atsižvelgiant į šio straipsnio 2 dalyje nurodytos ataskaitos rezultatus bei būtinumo ir proporcingumo vertinimo šio straipsnio 3 dalies tikslais rezultatus, Komisijai pagal 38 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais šis reglamentas papildomas nustatant įvairių ypatingos svarbos žaliavų aplinkosauginio pėdsako apskaičiavimo ir tikrinimo taisykles pagal V priedą ir atsižvelgiant į moksliškai pagrįstus vertinimo metodus bei atitinkamus tarptautinius standartus. Apskaičiavimo ir tikrinimo taisyklėse nurodomos bent trys aktualiausios poveikio aplinkai kategorijos, sudarančios didžiąją bendro aplinkosauginio pėdsako dalį. Išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis yra viena iš poveikio aplinkai kategorijų. Aplinkosauginio pėdsako deklaracijoje apsiribojama tomis poveikio aplinkai kategorijomis.

2. Komisija ne vėliau kaip 2026 m. lapkričio 24 d. pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą, kurioje nurodo, kurioms ypatingos svarbos žaliavoms bus teikiama pirmenybė vertinant, ar pareiga deklaruoti ypatingos svarbos žaliavų aplinkosauginį pėdsaką yra būtina ir proporcinga.

Dėl ypatingos svarbos žaliavų, kurioms nustato pirmenybę, Komisija ne vėliau kaip 12 mėnesių nuo šios dalies pirmoje pastraipoje nurodytos ataskaitos pateikimo dienos pateikia būtinumo ir proporcingumo vertinimo šio straipsnio 3 dalies tikslais išvadas.

3. Komisija priima apskaičiavimo ir tikrinimo taisykles, susijusias su konkrečia ypatingos svarbos žaliava, jeigu, atsižvelgusi į įvairias atitinkamas poveikio aplinkai kategorijas, ji padaro išvadą, kad atitinkama ypatingos svarbos žaliava turi didelį aplinkosauginį pėdsaką, todėl pareigos deklaruoti tos medžiagos aplinkosauginį pėdsaką apimant 1 dalyje nurodytas poveikio aplinkai kategorijas, kai ji pateikiama rinkai, vykdymas yra būtinas ir proporcingas siekiant prisidėti prie Sąjungos klimato ir aplinkos tikslų, sudarant palankesnes sąlygas tiekti ypatingos svarbos žaliavas, kurių aplinkosauginis pėdsakas yra mažesnis.

4. Nagrinėdama, ar šio straipsnio 6 dalyje numatyta pareiga yra būtina, Komisija atsižvelgia į šias aplinkybes:

a) į tai, ar ir kaip, taip pat kaip veiksmingai, Sąjungos klimato ir aplinkos tikslai jau siekiami kitais Sąjungos teisės aktais, taikomais atitinkamoms ypatingos svarbos žaliavoms;

b) į tai, ar esama atitinkamų tarptautinių standartų ir gairių, ir į jų taikymą arba galimybes susitarti dėl tokių standartų tarptautiniu lygmeniu, taip pat į tai, ar rinkoje esama tvarios praktikos pavyzdžių, įskaitant savanoriškas schemas, pripažintas pagal 30 straipsnio 2 dalį;

c) į tai, koks yra strateginių partneryščių, strateginių projektų, prekybos susitarimų ir kitų tarptautinių priemonių veiksmingumas, ir į tai, kokią aprėpties veiklą vykdo Sąjunga, siekdama Sąjungos klimato ir aplinkos tikslų;

d) į tai, kokios yra susijusios ekonominės išlaidos ir administracinė našta ekonominės veiklos vykdytojams.

5. Komisija atlieka išankstinį poveikio vertinimą, po kurio nusprendžia, ar priimti deleguotąjį aktą pagal 1 dalį. Atliekant tą vertinimą:

a) jis yra grindžiamas, *inter alia*, konsultacijomis su:

   i) visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, kaip antai pramone, įskaitant galutinės grandies pramonės sektorius, MVĮ ir tam tikrais atvejais amatų sektoriumi, socialiniais partneriais, prekiautojais, mažmenininkais, importuotojais, žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugos propagavimo organizacijomis, vartotojų organizacijomis ir akademine bendruomene;

   ii) trečiosiomis valstybėmis ar UŠT, kurių prekybai su Sąjunga ši pareiga gali turėti didelį poveikį;

   iii) Žaliavų taryba;

   iv) atitinkamai su Sąjungos agentūromis, turinčiomis kompetenciją aplinkos apsaugos srityje;

b) užtikrinama, kad jokios priemonės nebūtų rengiamos, priimamos ar taikomos siekiant sukurti arba sukuriant nereikalingas tarptautinės prekybos kliūtis, arba taip, kad prekyba jomis būtų ribojama daugiau nei būtina Sąjungos klimato ir aplinkos tikslams pasiekti, atsižvelgiant į trečiųjų valstybių tiekėjų gebėjimą laikytis tokios deklaracijos taip, kad bendriems prekybos srautams ir ypatingos svarbos žaliavų sąnaudoms nebūtų daromas neproporcingas poveikis;

c) įvertinama, ar panašios pareigos pagal Sąjungos teisę turėjo numatytą poveikį ir svariai padėjo siekti Sąjungos aplinkos tikslų;

d) įvertinama, ar priemonė padėtų siekti Sąjungos klimato ir aplinkos tikslų, nedarant neproporcingo poveikio Sąjungos pramonės gebėjimui naudoti atitinkamą ypatingos svarbos žaliavą.

6. Bet kuris fizinis arba juridinis asmuo, pateikiantis rinkai ypatingos svarbos žaliavas, įskaitant apdorotas ir perdirbtas, dėl kurių Komisija yra priėmusi apskaičiavimo ir tikrinimo taisykles pagal 1 dalį, turi pateikti aplinkosauginio pėdsako deklaraciją.

Pirmoje pastraipoje nustatytas reikalavimas taikomas kiekvienai atskirai rinkai pateikiamų ypatingos svarbos žaliavų rūšiai ir netaikomas ypatingos svarbos žaliavoms, esančioms tarpiniuose arba galutiniuose gaminiuose.

7. 6 dalyje nurodytoje aplinkosauginio pėdsako deklaracijoje pateikiama ši informacija:

a) atsakingo fizinio arba juridinio asmens vardas ir pavardė (pavadinimas), registruotas prekybinis pavadinimas arba registruotas prekių ženklas ir elektroninės komunikacijos priemonės, kurias naudojant galima su jais susisiekti;

b) informacija apie ypatingos svarbos žaliavų, dėl kurių teikiama deklaracija, rūšį;

c) informacija apie valstybę ir regioną, kuriame ypatingos svarbos žaliava buvo išgauta, jei taikoma, apdorota, rafinuota ir perdirbta;

d) ypatingos svarbos žaliavų aplinkosauginis pėdsakas, apskaičiuotas pagal taikytinas tikrinimo ir apskaičiavimo taisykles, priimtas pagal 1 dalį;

e) aplinkosauginio pėdsako veiksmingumo klasė, kurią atitinka ypatingos svarbos žaliava, nustatyta pagal taikytiną deleguotąjį aktą, priimtą pagal 8 dalį;

f) interneto nuoroda, kur galima susipažinti su viešai paskelbtu tyrimu, kuriuo pagrįsti aplinkosauginio pėdsako deklaravimo rezultatai.

8. Komisija pagal 38 straipsnį per pagrįstą laikotarpį priima deleguotuosius aktus, kuriais šis reglamentas papildomas nustatant ypatingos svarbos žaliavų, dėl kurių pagal šio straipsnio 1 dalį priimtos apskaičiavimo ir tikrinimo taisyklės, aplinkosauginio pėdsako veiksmingumo klases pagal V priedą.

9. Komisija, nustatydama tarpinių ir galutinių gaminių, kurių sudėtyje yra ypatingos svarbos žaliavų, aplinkosauginio pėdsako apskaičiavimo taisykles, reikalauja, kad, kai įmanoma, būtų taikomos šiame straipsnyje nurodytos aplinkosauginio pėdsako apskaičiavimo taisyklės.

10. Aplinkosauginio pėdsako deklaracija skelbiama laisvai prieinamoje interneto svetainėje ir ji turi būti lengvai suprantama.

Komisija gali priimti įgyvendinimo aktus, kuriais nustatoma šio straipsnio 6 dalyje nurodytos aplinkosauginio pėdsako deklaracijos forma. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 39 straipsnio 3 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

11. Siūlydami, taip pat ir nuotoliniu būdu, parduoti ypatingos svarbos žaliavas arba demonstruodami jas komercinės veiklos metu, fiziniai ir juridiniai asmenys, teikiantys rinkai ypatingos svarbos žaliavas, užtikrina, kad jų klientai galėtų susipažinti su aplinkosauginio pėdsako deklaracija prieš įsipareigodami pagal pirkimo–pardavimo sutartį.

Fiziniai ir juridiniai asmenys, teikiantys rinkai ypatingos svarbos žaliavas, neteikia ir nerodo etikečių, ženklų, simbolių ar užrašų, kurie galėtų suklaidinti arba supainioti klientus informacijos, nurodytos aplinkosauginio pėdsako deklaracijoje, klausimais.

3 SKIRSNIS

Laisvas judėjimas, atitikties užtikrinimas ir rinkos priežiūra

32 straipsnis

Laisvas judėjimas

1. Valstybės narės dėl priežasčių, susijusių su informacija apie pastoviųjų magnetų perdirbimą arba perdirbtosios medžiagos dalį, arba dėl priežasčių, susijusių su informacija apie ypatingos svarbos žaliavų, kurioms taikomas šis reglamentas, aplinkosauginį pėdsaką, nedraudžia, neriboja ir netrukdo tiekti rinkai arba pradėti naudoti gaminius, kurių sudėtyje yra pastoviųjų magnetų, arba ypatingos svarbos žaliavas, atitinkančias šio reglamento reikalavimus.

2. Valstybės narės nedraudžia prekybos mugėse, parodose, pristatymuose ar panašiuose renginiuose demonstruoti gaminių, kurių sudėtyje yra pastoviųjų magnetų, arba ypatingos svarbos žaliavų, neatitinkančių šio reglamento reikalavimų, jeigu ant jų matomame ženkle aiškiai nurodoma, kad tokie gaminiai ar ypatingos svarbos žaliavos neatitinka šio reglamento reikalavimų ir kad jie negali būti tiekiami rinkai tol, kol nebus užtikrinta jų atitiktis.

33 straipsnis

Atitikties užtikrinimas ir rinkos priežiūra

1. Prieš pateikdami rinkai gaminį, kuriam taikomas 28 arba 29 straipsnis, atsakingi fiziniai arba juridiniai asmenys užtikrina, kad būtų atlikta taikoma atitikties vertinimo procedūra ir kad būtų parengti reikiami techniniai dokumentai. Jeigu atlikus atitikties vertinimo procedūrą nustatoma, kad gaminys atitinka taikomus reikalavimus, atsakingi fiziniai arba juridiniai asmenys užtikrina, kad būtų parengta ES atitikties deklaracija ir kad gaminys būtų paženklintas CE ženklu.

2. Gaminių, kuriems taikomi šio reglamento 28 straipsnyje nustatyti reikalavimai, atitikties vertinimo procedūra išdėstyta Direktyvos 2009/125/EB IV priede, išskyrus atvejus, kai tiems gaminiams taip pat taikomi šio reglamento 29 straipsnyje nustatyti reikalavimai; tokiu atveju taikoma atitikties vertinimo procedūra, nustatyta apskaičiavimo ir tikrinimo taisyklėse, priimtose pagal šio reglamento 29 straipsnio 2 dalį.

3. Šis straipsnis netaikomas gaminiams, kuriems taikomi tipo patvirtinimo reikalavimai, nustatyti pagal Reglamentą (ES) 2018/858 ar (ES) Nr. 168/2013.

34 straipsnis

Įgyvendinimas ir suderinimas su Sąjungos derinamaisiais teisės aktais

Komisijai pagal 38 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, siekiant papildyti 28, 29, 31 ir 33 straipsnius, kad būtų:

a) nustatyti duomenų saito ir unikalaus gaminio identifikatoriaus, nurodytų 28 straipsnio 3 ir 4 dalyse, techninio projekto ir veikimo reikalavimai;

b) nurodyti techniniai standartai, kurie turi būti taikomi 28 straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodytam duomenų saitui ir unikaliam gaminio identifikatoriui;

c) nustatytos 28 straipsnio 4 dalyje nurodyto unikalaus gaminio identifikatoriaus įtraukimo į registrus, susijusius su rinkos priežiūra ir muitinės tikrinimu, taisyklės;

d) nustatyti reikalavimai, susiję su muitinės tikrinimu ir susiję su duomenų saitu ir unikalaus gaminio identifikatoriumi, nurodytais 28 straipsnio 3 ir 4 dalyse;

e) nustatytos reagavimo į nacionaliniu lygmeniu riziką keliančius gaminius arba oficialios neatitikties procedūros, taip pat susijusios apsaugos procedūros, taikomos tuo atveju, kai dėl rinkos priežiūros priemonių, kurių imtasi, pareiškiama prieštaravimų;

f) nustatyti reikalavimai, susiję su ES atitikties deklaracija ir bendraisiais žymėjimo CE ženklu principais, taisyklėmis ir sąlygomis.

Tie deleguotieji aktai nurodo kitus Sąjungos derinamuosius aktus, visų pirma Direktyvą 2099/125/EB, arba užtikrinamas tų deleguotųjų aktų suderinimas su tais aktais ir deleguotuosiuose aktuose atsižvelgiama į poreikį riboti administracinę naštą, sykiu užtikrinant veiksmingą šio reglamento 28, 29 ir 31 straipsnių įgyvendinimą.

6 SKYRIUS

VALDYMAS

35 straipsnis

Europos ypatingos svarbos žaliavų taryba

1. Įsteigiama Europos ypatingos svarbos žaliavų taryba (toliau – Žaliavų taryba).

2. Žaliavų taryba teikia rekomendacijas Komisijai ir vykdo šiame reglamente nustatytas užduotis.

36 straipsnis

Žaliavų tarybos sudėtis ir veikimas

1. Žaliavų tarybą sudaro visų valstybių narių ir Komisijos atstovai. Jai pirmininkauja Komisijos atstovas (toliau – pirmininkas).

2. Kiekviena valstybė narė į Žaliavų tarybą paskiria aukšto lygio atstovą. Tam tikrais atvejais, kiek tai susiję su funkcijomis ir kompetencija, valstybė narė gali paskirti skirtingus atstovus įvairioms Žaliavų tarybos užduotims vykdyti. Kiekvienas į Žaliavų tarybą paskirtas atstovas turi turėti pakaitinį narį. Balsavimo teises turi tik valstybės narės. Kiekviena valstybė narė turi tik vieną balsą, nepriklausomai nuo savo atstovų skaičiaus.

Pirmininkas kviečia Europos Parlamento atstovus dalyvauti Žaliavų tarybos posėdžiuose stebėtojų teisėmis, įskaitant 8 dalyje nurodytų nuolatinių ar laikinųjų pogrupių posėdžius.

3. Prireikus, pirmininkas gali pakviesti pramonės, ypač MVĮ, pilietinės visuomenės, akademinės bendruomenės, profesinių sąjungų, vietos ar regionų institucijų, trečiųjų valstybių, UŠT, taip pat Europos gynybos agentūros, Europos cheminių medžiagų agentūros, Europos aplinkos agentūros ir Europos išorės veiksmų tarnybos atstovus stebėtojų teisėmis dalyvauti Žaliavų tarybos arba jos nuolatinių ar laikinųjų pogrupių, nurodytų 8 dalyje, posėdžiuose arba teikti pastabas raštu. Stebėtojai nedalyvauja rengiant Žaliavų tarybos ir jos pogrupių rekomendacijas.

4. Per pirmąjį savo posėdį, remdamasi Komisijos pasiūlymu, Žaliavų taryba paprasta narių balsų dauguma priima savo darbo tvarkos taisykles.

5. Siekdama veiksmingai vykdyti šiame reglamente numatytas užduotis, Žaliavų taryba reguliariai posėdžiauja. Kai būtina, Žaliavų taryba renkasi gavusi pagrįstą Komisijos prašymą arba valstybės narės prašymą, kuriuo pagrindžiamas ypatingas interesas, susijęs su strateginiu projektu jos teritorijoje, dėl kurio reikia surengti papildomą posėdį.

Žaliavų taryba renkasi bent:

a) kas tris mėnesius – strateginių projektų paraiškoms vertinti pagal 3 skyriaus 2 skirsnį;

b) kas šešis mėnesius – stebėsenai pagal 4 skyrių tobulinti;

c) kartą per metus – valstybių narių pareigų, susijusių su žvalgyba, nustatytoms 3 skyriaus 5 skirsnyje, įgyvendinimo pažangai aptarti, be kita ko, atsižvelgiant į strateginių ar ypatingos svarbos žaliavų sąrašų atnaujinimus.

6. Komisija koordinuoja Žaliavų tarybos darbą pasitelkdama vykdomąjį sekretoriatą, kuris teikia techninę ir logistinę paramą.

7. Žaliavų taryba vykdo šias užduotis:

a) periodiškai aptaria 9 straipsnio įgyvendinimą ir dalijasi geriausios praktikos pavyzdžiais, kad paspartintų leidimų išdavimo ypatingos svarbos žaliavų projektams procedūras ir padidintų visuomenės dalyvavimą tuose projektuose ir konsultavimąsi su ja;

b) kai aktualu, siūlo Komisijai gaires dėl 9 straipsnio 1 dalies įgyvendinimo, į kurias turi atsižvelgti bendri kontaktiniai punktai;

c) periodiškai aptaria strateginių projektų įgyvendinimą ir, prireikus, priemones, kurių galėtų imtis projektų rengėjas arba valstybė narė, kurios teritorija yra susijusi su strateginiu projektu, siekdami dar labiau palengvinti tų strateginių projektų įgyvendinimą pagal 15 straipsnį;

d) teikia Komisijai rekomendacijas dėl bendro pirkimo sistemos sukūrimo vertinimo pagal 25 straipsnį;

e) sudaro palankesnes sąlygas valstybėms narėms keistis geriausios praktikos pavyzdžiais, siekiant patobulinti savo nacionalines programas pagal 26 straipsnį.

8. Žaliavų taryba gali steigti nuolatinius arba laikinus pogrupius, sprendžiančius konkrečius klausimus ir užduotis.

Žaliavų taryba įsteigia bent šiuos nuolatinius pogrupius:

a) pogrupį strateginių projektų finansavimui pagal 16 straipsnį aptarti ir koordinuoti; kuriame nacionalinių skatinamojo finansavimo bankų ir įstaigų, eksporto kreditų agentūrų, Europos plėtros finansų įstaigų, Europos investicijų banko grupės, kitų tarptautinių finansų įstaigų, įskaitant Europos rekonstrukcijos ir plėtros banką, ir, kai tinkama, privačių finansų įstaigų atstovai turi būti kviečiami dalyvauti stebėtojų teisėmis;

b) pogrupį, kuris aptaria priemones, kuriomis siekiama didinti visuomenės žinias apie ypatingos svarbos žaliavų tiekimo grandinę, keičiamasi nuomonėmis dėl jų ir dalijamasi geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su visuomenės dalyvavimu ir suinteresuotųjų subjektų dalyvavimu ypatingos svarbos žaliavų projektuose; pilietinės visuomenės organizacijų atstovai turi būti reguliariai kviečiami dalyvauti stebėtojų teisėmis;

c) nacionalinių geologijos institutų ar, kai aktualu, regioninių geologijos institutų arba tarnybų pogrupį arba, jeigu tokių institutų arba tarnybų nėra, paskiriama atitinkama nacionalinė institucija, atsakinga už parengtinę žvalgybą ir prisidedanti prie pagal 19 straipsnį parengtų nacionalinių žvalgybos programų koordinavimo;

d) pogrupį, kuris aptaria žiediškumo, efektyvaus išteklių naudojimo ir ypatingos svarbos žaliavų pakeitimo skatinimo priemones ir keičiasi nuomonėmis dėl jų;

e) pogrupį, apimantį nacionalines tiekimo ir informavimo agentūras, susijusias su ypatingos svarbos žaliavomis, arba, jeigu tokių agentūrų nėra, paskiriama atitinkama už tą klausimą atsakinga nacionalinė institucija, prisidedanti prie Komisijos stebėsenos užduočių ir testavimo nepalankiausiomis sąlygomis pagal 20 straipsnį atlikimo;

f) pogrupį, apimantį nacionalinę ekstremaliųjų situacijų valdymo agentūrą ir už strategines atsargas atsakingas nacionalines institucijas arba, jeigu tokios agentūros ir institucijos nėra, paskiriama atitinkama už tą klausimą atsakinga nacionalinė institucija, prisidedanti prie strateginių atsargų koordinavimo, kaip nustatyta 23 straipsnyje.

Vykdydama savo užduotis, Žaliavų taryba, kai tinkama, užtikrina koordinavimą, bendradarbiavimą ir keitimąsi informacija su atitinkamomis reagavimo į krizes ir pasirengimo krizėms struktūromis, sukurtomis pagal Sąjungos teisę.

9. Žaliavų taryba pagal 46 straipsnį imasi būtinų priemonių, siekdama užtikrinti saugų konfidencialios ir neskelbtinos komercinės informacijos valdymą ir tvarkymą.

10. Žaliavų taryba deda visas pastangas, kad sprendimai būtų priimti bendru sutarimu.

37 straipsnis

Tarptautinis bendradarbiavimas ir strateginė partnerystė

1. Žaliavų taryba periodiškai aptaria:

a) tai, kokiu mastu Sąjungos sudarytomis strateginėmis partnerystėmis prisidedama prie:

i) Sąjungos tiekimo saugumo didinimo, įskaitant 5 straipsnio 1 dalies b punkte nustatytus rodiklius;

ii) Sąjungos ir valstybių partnerių bendradarbiavimo ypatingos svarbos žaliavų vertės grandinėje gerinimo, įskaitant pajėgumų kūrimą ir technologijų perdavimo programas, siekiant skatinti žiediškumą ir atsakingą ypatingos svarbos žaliavų perdirbimą gaminančiose valstybėse;

iii) valstybių partnerių ekonominio ir socialinio vystymosi, be kita ko, skatinant tvarios ir žiedinės ekonomikos praktiką, deramas darbo sąlygas ir pagarbą žmogaus teisėms jų žaliavų vertės grandinėse;

b) valstybių narių dvišalio bendradarbiavimo su atitinkamomis trečiosiomis valstybėmis ir veiksmų, kuriuos Sąjunga vykdo pagal strategines partnerystes, suderinamumą ir galimą sinergiją;

c) kurioms trečiosioms valstybėms turėtų būti teikiama pirmenybė sudarant strategines partnerystes, atsižvelgiant į šiuos kriterijus:

i) galimą indėlį, užtikrinantį tiekimo saugumą ir jo atsparumą, atsižvelgiant į galimas trečiosios valstybės atsargas, gavybos, apdorojimo ir perdirbimo pajėgumus, susijusius su ypatingos svarbos žaliavomis;

ii) tai, ar Sąjungos ir trečiosios valstybės bendradarbiavimas galėtų pagerinti trečiosios valstybės gebėjimą užtikrinti neigiamo poveikio aplinkai stebėseną, prevenciją ir mažinimą, taikant reguliavimo sistemą ir ją įgyvendinant, naudojant socialiai atsakingą praktiką, įskaitant pagarbą žmogaus ir darbuotojų teisėms, visų pirma kovojant su priverstiniu ir vaikų darbu, ir prasmingai bendradarbiaujant su vietos bendruomenėmis, įskaitant čiabuvių tautas, vykdant skaidrią ir atsakingą verslo veiklą ir užtikrinant neigiamo poveikio tinkamam viešojo administravimo funkcionavimui ir teisinei valstybei prevenciją;

iii) tai, ar yra sudaryti Sąjungos ir trečiosios valstybės bendradarbiavimo susitarimai, o besiformuojančių rinkų ir besivystančių šalių atveju – kokios yra strategijos „Global Gateway“ investicinių projektų įgyvendinimo galimybės, be kita ko, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas investicijoms į strateginius projektus;

iv) besiformuojančių rinkų ir besivystančių šalių atveju – tai, ar partneryste būtų galima prisidėti prie pridėtinės vertės kūrimo vietos lygmeniu, įskaitant galutinės grandies veiklą, ar ji būtų abipusiškai naudinga tiek Sąjungai, tiek valstybei partnerei ir kaip tą būtų galima padaryti;

d) pataria Komisijai, kaip užtikrinti, kad šioje dalyje nurodytos strateginės partnerystės būtų suderinamos su Sąjungos politika besiformuojančių rinkų ir besivystančių šalių atžvilgiu.

2. Žaliavų tarybos diskusijos pagal 1 dalį nedaro poveikio Tarybos prerogatyvoms pagal Sutartis.

3. Valstybės narės:

a) informuoja Komisiją apie savo dvišalį bendradarbiavimą su atitinkamomis trečiosiomis valstybėmis, kai jis apima ypatingos svarbos žaliavų vertės grandinę;

b) gali padėti Komisijai įgyvendinti pagal strategines partnerystes nustatytas bendradarbiavimo priemones, susijusias su visa žaliavų vertės grandine.

4. Kartą per metus Komisija informuoja Europos Parlamentą ir Tarybą apie Žaliavų tarybos diskusijų turinį ir rezultatus pagal 1 dalį.

7 SKYRIUS

DELEGUOTIEJI ĮGALIOJIMAI IR KOMITETO PROCEDŪRA

38 straipsnis

Įgaliojimų delegavimas

1. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytomis sąlygomis.

2. 3 straipsnio 2 dalyje, 4 straipsnio 2 dalyje, 5 straipsnio 3 dalyje, 6 straipsnio 2 dalyje, 28 straipsnio 12 dalyje, 29 straipsnio 2 ir 3 dalyse, 31 straipsnio 1 ir 8 dalyse ir 34 straipsnio 1 dalyje nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami aštuonerių metų laikotarpiui nuo 2024 m. birželio 24 d. Likus ne mažiau kaip devyniems mėnesiams iki aštuonerių metų laikotarpio pabaigos Komisija parengia naudojimosi deleguotaisiais įgaliojimais ataskaitą. Deleguotieji įgaliojimai savaime pratęsiami tokios pačios trukmės laikotarpiams, išskyrus atvejus, kai Europos Parlamentas arba Taryba pareiškia prieštaravimų dėl tokio pratęsimo likus ne mažiau kaip trims mėnesiams iki kiekvieno laikotarpio pabaigos.

3. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kada atšaukti 3 straipsnio 2 dalyje, 4 straipsnio 2 dalyje, 5 straipsnio 3 dalyje, 6 straipsnio 2 dalyje, 28 straipsnio 12 dalyje, 29 straipsnio 2 ir 3 dalyse, 31 straipsnio 1 ir 8 dalyse ir 34 straipsnio 1 dalyje nurodytus deleguotuosius įgaliojimus. Sprendimu dėl įgaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų galiojimui.

4. Prieš priimdama deleguotąjį aktą Komisija konsultuojasi su kiekvienos valstybės narės paskirtais ekspertais vadovaudamasi 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais.

5. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama vienu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.

6. Pagal 3 straipsnio 2 dalį, 4 straipsnio 2 dalį, 5 straipsnio 3 dalį, 6 straipsnio 2 dalį, 28 straipsnio 12 dalį, 29 straipsnio 2 ar 3 dalį, 31 straipsnio 1 ar 8 dalį arba 34 straipsnio 1 dalį priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tik tuo atveju, jeigu per du mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie šį aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus šiam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva tas laikotarpis gali būti pratęsiamas dviem mėnesiams.

39 straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda komitetas. Tas komitetas – tai komitetas, kaip tai suprantama Reglamente (ES) Nr. 182/2011.

2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 4 straipsnis.

3. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis.

8 SKYRIUS

DALINIAI PAKEITIMAI

40 straipsnis

Reglamento (ES) Nr. 168/2013 dalinis pakeitimas

Reglamento (ES) Nr. 168/2013 II priedo lentelės C1 skiltis papildoma šiuo įrašu:

„15a	18	pastoviųjų magnetų žiediškumo reikalavimai	Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1252 (*)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

(*) 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1252, kuriuo nustatoma saugaus ir tvaraus ypatingos svarbos žaliavų tiekimo užtikrinimo sistema ir kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1724 ir (ES) 2019/1020 (OL L, 2024/1252, 2024 5 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj).“

41 straipsnis

Reglamento (ES) 2018/858 dalinis pakeitimas

Reglamento (ES) 2018/858 II priedo I dalies lentelės G skirsnis „Aplinkosauginis veiksmingumas ir išmetamieji teršalai“ papildomas šiuo įrašu:

„G 15	Pastoviųjų magnetų žiediškumo reikalavimai	Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1252 (*)	X	X	X	X	X	X					X	X

(*) 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1252, kuriuo nustatoma saugaus ir tvaraus ypatingos svarbos žaliavų tiekimo užtikrinimo sistema ir kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1724 ir (ES) 2019/1020 (OL L, 2024/1252, 2024 5 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj).“

42 straipsnis

Reglamento (ES) 2018/1724 daliniai pakeitimai

Reglamentas (ES) 2018/1724 iš dalies keičiamas taip:

1) I priedas papildomas šia eilute:

„AJ. Ypatingos svarbos žaliavų projektai	1. pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2024/1252 9 straipsnio 1 dalį įsteigti arba paskirti bendri kontaktiniai punktai (*) 2. informacija apie leidimų išdavimo procesą

	3. informacija apie finansavimo ir investavimo paslaugas 4. informacija apie lėšų suteikimo galimybes Sąjungos arba valstybių narių lygmeniu 5. informacija apie verslo rėmimo paslaugas, įskaitant, be kita ko, pelno mokesčio deklaravimą, vietos mokesčių įstatymus arba darbo teisę

(*) 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1252, kuriuo nustatoma saugaus ir tvaraus ypatingos svarbos žaliavų tiekimo užtikrinimo sistema ir kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1724 ir (ES) 2019/1020 (OL L, 2024/1252, 2024 5 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj).“;

2) II priedas papildomas šia eilute:

„Ypatingos svarbos žaliavų projektai	Procedūra, susijusi su visais atitinkamais leidimais statyti ir vykdyti ypatingos svarbos žaliavų projektų objektus, įskaitant statybos, cheminių medžiagų naudojimo ir prijungimo prie tinklo leidimus, poveikio aplinkai vertinimus ir leidimus, kai jų reikalaujama, ir apimanti visas paraiškas ir procedūras nuo patvirtinimo, kad paraiška yra išsami ir baigiant atitinkamo bendro kontaktinio punkto pranešimu apie bendrąjį sprendimą dėl procedūros rezultatų pagal Reglamento (ES) 2024/1252 9 straipsnį.	Visi rezultatai, susiję su procedūromis, pradedant nuo patvirtinimo, kad paraiška yra išsami ir baigiant atitinkamo bendro kontaktinio punkto pranešimu apie bendrąjį sprendimą dėl procedūros rezultatų pagal Reglamento (ES) 2024/1252 9 straipsnį.“;

3) III priedas papildomas šiuo punktu:

„9. Atitinkamas bendras kontaktinis punktas pagal Reglamento (ES) 2024/1252 9 straipsnį.“

43 straipsnis

Reglamento (ES) Nr. 2019/1020 daliniai pakeitimai

Reglamentas (ES) 2019/1020 iš dalies keičiamas taip:

1) 4 straipsnio 5 dalis pakeičiama taip:

„5. Šis straipsnis taikomas tik gaminiams, kuriems taikomi Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 305/2011 ([1])*, (ES) 2016/425 ([2])*, (ES) 2016/426 ([3])* ir (ES) 2024/1252 ([4])* ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/14/EB ([5])*, 2006/42/EB ([6])*, 2009/48/EB ([7])*, 2009/125/EB ([8])*, 2011/65/ES ([9])*, 2013/29/ES ([10])*, 2013/53/ES ([11])*, 2014/29/ES ([12])*, 2014/30/ES ([13])*, 2014/31/ES ([14])*, 2014/32/ES ([15])*, 2014/34/ES ([16])*, 2014/35/ES ([17])*, 2014/53/ES ([18])* ir 2014/68/ES ([19])*.

([1])* 2011 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 305/2011, kuriuo nustatomos suderintos statybos produktų rinkodaros sąlygos ir panaikinama Tarybos direktyva 89/106/EEB (OL L 88, 2011 4 4, p. 5).

([2])* 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/425 dėl asmeninių apsaugos priemonių, kuriuo panaikinama Tarybos direktyva 89/686/EEB (OL L 81, 2016 3 31, p. 51).

([3])* 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/426 dėl dujinį kurą deginančių prietaisų, kuriuo panaikinama Direktyva 2009/142/EB (OL L 81, 2016 3 31, p. 99).

([4])* 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1252, kuriuo nustatoma saugaus ir tvaraus ypatingos svarbos žaliavų tiekimo užtikrinimo sistema ir kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1724 ir (ES) 2019/1020 (OL L, 2024/1252, 2024 5 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj).

([5])* 2000 m. gegužės 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/14/EB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių lauko sąlygomis naudojamos įrangos į aplinką skleidžiamą triukšmą, suderinimo (OL L 162, 2000 7 3, p. 1).

([6])* 2006 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/42/EB dėl mašinų, iš dalies keičianti Direktyvą 95/16/EB (OL L 157, 2006 6 9, p. 24).

([7])* 2009 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/48/EB dėl žaislų saugos (OL L 170, 2009 6 30, p. 1).

([8])* 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/125/EB, nustatanti ekologinio projektavimo reikalavimų su energija susijusiems gaminiams nustatymo sistemą (OL L 285, 2009 10 31, p. 10).

([9])* 2011 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/65/ES dėl tam tikrų pavojingų medžiagų naudojimo elektros ir elektroninėje įrangoje apribojimo (OL L 174, 2011 7 1, p. 88).

([10])* 2013 m. birželio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/29/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su pirotechnikos gaminių tiekimu rinkai, suderinimo (OL L 178, 2013 6 28, p. 27).

([11])* 2013 m. lapkričio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/53/ES dėl pramoginių ir asmeninių laivų, kuria panaikinama direktyva 94/25/EB (OL L 354, 2013 12 28, p. 90).

([12])* 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/29/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su paprastųjų slėginių indų tiekimu rinkai, suderinimo (OL L 96, 2014 3 29, p. 45).

([13])* 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/30/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su elektromagnetiniu suderinamumu, suderinimo (OL L 96, 2014 3 29, p. 79).

([14])* 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/31/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su neautomatinių svarstyklių tiekimu rinkai, suderinimo (OL L 96, 2014 3 29, p. 107).

([15])* 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/32/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su matavimo priemonių tiekimu rinkai, suderinimo (OL L 96, 2014 3 29, p. 149).

([16])* 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/34/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su potencialiai sprogioje aplinkoje naudojama įranga ir apsaugos sistemomis, suderinimo (OL L 96, 2014 3 29, p. 309).

([17])* 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/35/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su tam tikrose įtampos ribose skirtų naudoti elektros įrenginių tiekimu rinkai, suderinimo (OL L 96, 2014 3 29, p. 357).

([18])* 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/53/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su radijo įrenginių tiekimu rinkai, suderinimo, kuria panaikinama Direktyva 1999/5/EB (OL L 153, 2014 5 22, p. 62).

([19])* 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/68/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su slėginės įrangos tiekimu rinkai, suderinimo (OL L 189, 2014 6 27, p. 164).“;

2) I priedas papildomas šiuo punktu:

„71. 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1252, kuriuo nustatoma saugaus ir tvaraus ypatingos svarbos žaliavų tiekimo užtikrinimo sistema ir kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1724 ir (ES) 2019/1020 (OL L, 2024/1252, 2024 5 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj) tiek, kiek tai susiję su to reglamento 28, 29 ar 31 straipsniuose nustatytais reikalavimais.“

9 SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

44 straipsnis

Pažangos stebėsena

1. Ne vėliau kaip 2026 m. lapkričio 24 d. Komisija pateikia ataskaitą, apimančią orientacines kiekvienos ypatingos svarbos žaliavos metinio suvartojimo prognozes 2030 m., 2040 m. ir 2050 m., įskaitant mažo suvartojimo, didelio suvartojimo ir referencinę prognozę, taip pat orientacinius kiekvienos strateginės žaliavos gavybos ir apdorojimo rodiklius, kad 2030 m. būtų pasiekti 5 straipsnio 1 dalies a punkte nustatyti rodikliai.

2. Ne vėliau kaip 2027 m. gegužės 24 d., o vėliau – kas trejus metus Komisija, atsižvelgdama į Žaliavų tarybos rekomendacijas, stebi pažangą, padarytą siekiant 5 straipsnio 1 dalyje nustatytų rodiklių ir siekiant sulėtinti 5 straipsnio 2 dalyje nurodytą tikėtiną ypatingos svarbos žaliavų suvartojimo didėjimą, ir paskelbia ataskaitą, kurioje išsamiai apibūdinama Sąjungos pažanga siekiant tų rodiklių ir tokio lėtėjimo.

3. 2 dalyje nurodytoje ataskaitoje pateikiama:

a) kiekybinė informacija apie Sąjungos pažangos, padarytos siekiant 5 straipsnyje nustatytų rodiklių ir sulėtinimo, mastą;

b) Sąjungos ir trečiųjų valstybių sudarytų strateginių partneryščių, apimančių žaliavas, sąrašas, ir

c) strateginių partneryščių indėlio siekiant 5 straipsnio 1 dalies b punkte nustatyto rodiklio įvertinimas.

Šio straipsnio tikslais nereikalaujama, kad ekonominės veiklos vykdytojai pateiktų informaciją, kuri papildytų pagal 21 straipsnį pateiktą informaciją.

4. Siekdama užtikrinti nuoseklų šio reglamento įgyvendinimą, Komisija stebi, ar veiksmai, kurių ji imasi šiam reglamentui įgyvendinti, dera su kitais Sąjungos teisės aktais. Be to, Komisija ne vėliau kaip 2025 m. gegužės 24 d. paskelbia ataskaitą dėl šio reglamento ir kitų Sąjungos teisės aktų suderinamumo.

5. Jeigu, remdamasi 1 dalyje nurodyta ataskaita, Komisija padaro išvadą, kad Sąjunga tikriausiai nepasieks 5 straipsnyje nustatytų tikslų, ji įvertina, ar būtų įmanoma ir proporcinga siūlyti priemones siekiant užtikrinti tų tikslų įgyvendinimą.

6. Komisija prašo Europos standartizacijos organizacijų parengti Europos standartus arba Europos standartizacijos leidinius, kurie padėtų siekti šio reglamento tikslų.

45 straipsnis

Valstybių narių ataskaitų teikimas

1. Ne vėliau kaip 2026 m. gegužės 24 d., o vėliau – kasmet valstybės narės pateikia Komisijai ataskaitą, kurioje pateikiama 19 straipsnio 5 dalyje, 21 straipsnio 1 ir 2 dalyse, 22 straipsnio 1 dalyje, 23 straipsnio 5 dalyje ir 26 straipsnio 6 dalyje nurodyta informacija.

Nereikalaujama, kad ekonominės veiklos vykdytojai pateiktų informaciją, papildančią pagal pirmoje pastraipoje išvardytas nuostatas pateiktą informaciją.

2. Komisija gali priimti įgyvendinimo aktus, kuriais nustatoma šio straipsnio 1 dalyje nurodytų ataskaitų šablonas. Šablone gali būti nurodyta, kaip turi būti pateikiama šio straipsnio 1 dalyje nurodyta informacija. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 39 straipsnio 2 dalyje nurodytos patariamosios procedūros.

3. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytose ataskaitose teikiamai informacijai taikomas 46 straipsnis.

46 straipsnis

Konfidencialios informacijos tvarkymas

1. Informacija, gauta įgyvendinant šį reglamentą, naudojama tik šio reglamento tikslais ir saugoma atitinkama Sąjungos ir nacionaline teise.

2. Valstybės narės ir Komisija užtikrina komercinių ir verslo paslapčių ir kitos neskelbtinos, konfidencialios ir įslaptintos informacijos, gautos ir parengtos taikant šį reglamentą, įskaitant rekomendacijas ir priemones, kurių reikia imtis, apsaugą pagal Sąjungos ir atitinkamą nacionalinę teisę.

3. Komisija ir valstybės narės užtikrina, kad įslaptintos informacijos, kuri buvo pateikta arba kuria apsikeista pagal šį reglamentą, slaptumo žymos laipsnis nebūtų sumažintas arba ta informacija nebūtų išslaptinta be informaciją teikiančios šalies išankstinio raštiško sutikimo, laikantis atitinkamų Sąjungos arba nacionalinės teisės aktų.

4. Jeigu valstybė narė mano, kad tikėtina, jog apibendrintos informacijos atskleidimu pagal 22 straipsnį bus pakenkta jos nacionalinio saugumo interesams, pateikdama pagrįstą pranešimą, ji gali prieštarauti, kad Komisija atskleistų tą informaciją.

5. Komisija ir nacionalinės institucijos, jų pareigūnai, darbuotojai ir kiti tų institucijų prižiūrimi asmenys užtikrina informacijos, gautos vykdant jų užduotis ir veiklą, konfidencialumą, pagal atitinkamus Sąjungos arba nacionalinės teisės aktus. Ši pareiga taip pat taikoma visiems valstybių narių atstovams, stebėtojams, ekspertams ir kitiems asmenims, dalyvaujantiems Žaliavų tarybos posėdžiuose pagal 36 straipsnį.

6. Komisija numato standartizuotas ir saugias pagal šį reglamentą gautos informacijos rinkimo, tvarkymo ir saugojimo priemones.

7. Jokios pareigos dalytis informacija pagal šį reglamentą netaikomos duomenims, susijusiems su esminiais valstybių narių saugumo ar gynybos interesais.

47 straipsnis

Sankcijos

Ne vėliau kaip 2026 m. lapkričio 24 d. valstybės narės nustato sankcijų, taikomų pažeidus šį reglamentą taisykles ir imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, kad šios sankcijos būtų įgyvendinamos. Numatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos. Valstybės narės nedelsdamos praneša apie tas taisykles ir tas priemones Komisijai ir nedelsdamos jai praneša apie visus vėlesnius joms įtakos turinčius pakeitimus.

48 straipsnis

Įvertinimas

1. Ne vėliau kaip 2028 m. gegužės 24 d. Komisija atlieka šio reglamento vertinimą atsižvelgdama į jo tikslus ir pateikia apie tai ataskaitą Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui.

2. 1 dalyje nurodytoje ataskaitoje įvertinama bent:

a) tai, ar tikslinga nustatyti didžiausias ypatingos svarbos žaliavų, dėl kurių buvo priimtos skaičiavimo ir tikrinimo taisyklės, aplinkosauginio pėdsako ribas, taip pat poreikis toliau stiprinti ypatingos svarbos žaliavų tiekimo grandines po 2030 m.;

b) tai, ar tikslinga suvestiniu lygmeniu ir kiekvienai strateginei žaliavai nustatyti 2040 m. ir 2050 m. tikslinius rodiklius;

c) Sąjungos aplinkos teisės aktų ir šio reglamento suderinamumas, visų pirma kiek tai susiję su strateginių projektų prioritetiniu statusu;

d) informacijos apie atitinkamame atliekų sraute esančių atliekų kiekį ir strateginių žaliavų kiekį prieinamumas;

e) pagal 25 straipsnį sukurtos bendro pirkimo sistemos poveikis konkurencijai vidaus rinkoje;

f) tai, ar tikslinga nustatyti papildomas priemones siekiant didinti surenkamų, rūšiuojamų ir apdorojamų atliekų kiekį, visų pirma kalbant apie metalo laužą, įskaitant juodųjų metalų laužą.

3. Remdamasi 1 dalyje nurodyta ataskaita, Komisija prireikus pateikia atitinkamus pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų.

49 straipsnis

Įsigaliojimas

1. Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

2. Nukrypstant nuo šio straipsnio 1 dalies, 40 ir 41 straipsniai taikomi nuo 2028 m. gegužės 24 d.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2024 m. balandžio 11 d.

Europos Parlamento vardu	*Tarybos vardu*
Pirmininkė	*Pirmininkė*
R. METSOLA	H. LAHBIB

I PRIEDAS

Strateginės žaliavos

1 skirsnis

Strateginių žaliavų sąrašas

Strateginėmis laikomos šios žaliavos:

a) boksitas / aliuminio oksidas / aliuminis

b) bismutas

c) boras (naudojamas metalurgijos srityje)

d) kobaltas

e) varis

f) galis

g) germanis

h) litis (tinkamas baterijoms gaminti)

i) magnio metalas

j) manganas (tinkamas baterijoms gaminti)

k) grafitas (tinkamas baterijoms gaminti)

l) nikelis (tinkamas baterijoms gaminti)

m) platinos grupės metalai

n) pastoviesiems magnetams gaminti naudojami retųjų žemių elementai (Nd, Pr, Tb, Dy, Gd, Sm ir Ce)

o) silicio metalas

p) titano metalas

q) volframas

2 skirsnis

Strateginių žaliavų atrankos metodika

1. Strateginė svarba nustatoma remiantis žaliavos reikšme įgyvendinant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, taip pat gynybos, kosmoso ir aviacijos prietaikoms, laikantis šių kriterijų:

   a) strateginių technologijų, kuriose naudojama žaliava, kiekį;

   b) žaliavų, reikalingų atitinkamoms strateginėms technologijoms gaminti, kiekį;

   c) numatomą atitinkamų strateginių technologijų paklausą pasaulyje.

2. Prognozuojamas paklausos augimas (*DF*/*C*,*τ*) apskaičiuojama taip:

$$D_{F/C,\tau} = \frac{DF_{\tau}}{GS_{\tau_0}}$$

kai:

DFτ yra metinė žaliavų paklausos visame pasaulyje prognozė τ metais;

GSτo – ataskaitiniu laikotarpiu, τ0, per metus visame pasaulyje pagamintas žaliavos kiekis.

3. Gamybos didinimo sunkumai nustatomi atsižvelgiant bent į:

   a) esamą metinį žaliavos gamybos visame pasaulyje mastą;

   b) žaliavos atsargų ir gamybos santykį, pagrįstą žinomomis ekonomiškai išgaunamų geologinių išteklių atsargomis ir dabartine pasauline metine gamyba;

   c) parengties laiką naujiems projektams, kuriais didinamas tiekimo pajėgumas, kai turima patikimos informacijos.

II PRIEDAS

Ypatingos svarbos žaliavos

1 skirsnis

Ypatingos svarbos žaliavų sąrašas

Ypatingos svarbos žaliavomis laikomos šios žaliavos:

a) stibis

b) arsenas

c) boksitas / aliuminio oksidas / aliuminis

d) baritas

e) berilis

f) bismutas

g) boras

h) kobaltas

i) koksinės anglys

j) varis

k) putnagas (lauko špatas)

l) fluoritas

m) galis

n) germanis

o) hafnis

p) helis

q) sunkieji retųjų žemių elementai

r) lengvieji retųjų žemių elementai

s) litis

t) magnis

u) manganas

v) grafitas

w) nikelis (tinkamas baterijoms gaminti)

x) niobis

y) fosfatinės uolienos

z) fosforas

aa) platinos grupės metalai

ab) skandis

ac) silicio metalas

ad) stroncis

ae) tantalas

af) titano metalas

ag) volframas

ah) vanadis

2 skirsnis

Ekonominės svarbos ir tiekimo rizikos apskaičiavimas

1. Vertinamos žaliavos ekonominė svarba (*EI*) apskaičiuojama taip:

$$EI = \sum_s (A_s * Q_s) * SI_{EI}$$

kai:

s reiškia NACE (dviejų skaitmenų lygmens) ekonomikos sektorių;

As – vertinamos žaliavos galutinio naudojimo dalis NACE (dviejų skaitmenų lygmens) sektoriuje (naudojant Sąjungos vertes, kai turima, o kitais atvejais – pasaulines rinkos dalis);

Qs – atitinkamo sektoriaus pridėtinė vertė NACE (dviejų skaitmenų) lygmeniu, kaip visos ekonomikos dalis;

SIEI – pakeičiamumo rodiklis, susijęs su ekonomine svarba.

2. Vertinamos žaliavos pakeičiamumo rodiklis, susijęs su ekonomine svarba (*SIEI*), apskaičiuojamas remiantis pačiais svarbiausiais jos panaudojimo būdais:

$$SI_{EI} = \sum_i \sum_a SPP_{i,a;EI} * Sub_share_{i,a} * Share_a$$

kai:

i – atskira pakaitinė medžiaga;

a – atskiras žaliavos panaudojimo būdas;

SPPi,a; EI – kiekvienos pakaitinės medžiagos (i) veiksmingumo parametras ekonominės svarbos požiūriu, palyginti su vertinama žaliava, remiantis kiekvieno panaudojimo būdo (a) techninėmis charakteristikomis, įskaitant funkcionalumą, ir sąnaudų veiksmingumu;

Sharea – žaliavų, naudojamų pagal galutinę paskirtį, dalis;

Sub_sharei,a – kiekvienos pakaitinės medžiagos podalis kiekvieno panaudojimo atveju.

3. Vertinamos žaliavos tiekimo rizika (*SR*) apskaičiuojama taip:

$$SR = \left[\left(HHI_{WGI,t_c} \right)_{GS} * \frac{IR}{2} + \left(HHI_{WGI,t_c} \right)_{EU_sourcing} * \left(1 - \frac{IR}{2} \right) \right] * (1 - EoL_{RIR}) * SI_{SR}$$

kai:

GS – per metus visame pasaulyje pagamintas vertinamos žaliavos kiekis;

ES_sourcing – faktinis tiekimo į Sąjungą šaltinis, t. y. Sąjungos vidaus gamyba ir importas į Sąjungą iš trečiųjų valstybių ar iš UŠT;

HHI – Herfindahlio ir Hirschmano indeksas (naudojamas kaip pakaitinis tiekimo įvairiose valstybėse koncentracijos rodiklis);

WGI – indeksas, pagrįstas padidintais Pasaulio banko pasauliniais valdymo rodikliais (naudojamas kaip pakaitinis valstybės valdymo rodiklis);

tc– prekybos parametras, kurį taikant pakoreguojamas *WGI* ir kuris nustatomas atsižvelgiant į galimus eksporto mokesčius (kurie gali būti sumažinti galiojančiu prekybos susitarimu), fizines eksporto kvotas arba (*c*) valstybės nustatytus eksporto draudimus;

EoLRIR – nebetinkamų naudoti produktų perdirbimo sąnaudų rodiklis, t. y. antrinių medžiagų (perdirbamų iš seno laužo) ir visų žaliavų (pirminių ir antrinių) įvedinių santykis;

SISR – pakeičiamumo rodiklis, susijęs su tiekimo rizika;

IR – priklausomybė nuo importo.

4. Priklausomybė nuo žaliavų importo (*IR*) apskaičiuojama taip:

$$IR = \max\left\{ 0;\ \frac{Import - Export}{DomesticProduction + Import - Export} \right\}$$

5. Vertinamos žaliavos Herfindahlio ir Hirschmano indeksas (*HHIWGI*) apskaičiuojamas taip:

$$HHI_{WGI,t_c} = \sum_{c} (S_c)^2 * WGI_c * t_c$$

kai:

c – valstybės, tiekiančios vertinamą žaliavą;

Sc – (*c*) valstybės dalis vertinamos žaliavos tiekimo (GS arba *ES_sourcing*) rinkoje;

WGIc – indeksas, pagrįstas padidintais (*c*) valstybės Pasaulio banko pasauliniais valdymo rodikliais;

tc – *WGI* koreguojančios valstybės prekybos parametras, nustatomas atsižvelgiant į galimus eksporto mokesčius (kurie gali būti sumažinti galiojančiu prekybos susitarimu), fizines eksporto kvotas arba (*c*) valstybės nustatytus eksporto draudimus.

6. Vertinamos žaliavos pakeičiamumo rodiklis, susijęs su tiekimo rizika (*SISR*), apskaičiuojamas taip:

$$SI_{SR} = \sum_{i} \sum_{a} SPP_{i;SR} * Sub_share_{i,a} * Share_{a}$$

kai:

i – atskira pakaitinė medžiaga;

a – atskiras siūlomos medžiagos panaudojimo būdas;

SPPi;SR – kiekvienos pakaitinės medžiagos (i) veiksmingumo parametras tiekimo rizikos požiūriu, pagrįstas tos žaliavos pasauline gamyba, svarba ir ekonomine reikšme (pirminis produktas, gretutinis produktas, šalutinis produktas);

Sharea – siūlomų žaliavų, naudojamų pagal galutinę paskirtį, dalis;

Sub_sharei,a – kiekvienos pakaitinės medžiagos podalis kiekvieno panaudojimo atveju.

7. Jeigu struktūriniai arba statistiniai pasikeitimai daro horizontalų poveikį visų vertinamų medžiagų ekonominės svarbos ir tiekimo rizikos vertinimui, atitinkamos vertės pakoreguojamos, kad tokius pasikeitimus būtų galima kompensuoti.

Šiame skirsnyje skaičiavimai pagal formules grindžiami paskutinių penkerių metų, kurių duomenys turimi, vidurkiu. Atsižvelgiama į duomenų prioritetą, kokybę ir prieinamumą.

III PRIEDAS

Strateginių projektų pripažinimo kriterijų vertinimas

1. Vertinant, ar projektas Sąjungoje atitinka 6 straipsnio 1 dalies a punkte nustatytą kriterijų, atsižvelgiama į šiuos aspektus:

   a) tai, ar projektu prisidedama siekiant 5 straipsnio 2 dalies a punkte nustatytų lyginamųjų dydžių;

   b) tai, ar projektu prisidedama prie Sąjungos pajėgumų, kaip Sąjungos metinio sunaudojamo strateginių žaliavų kiekio, išlaikymo arba stiprinimo, atsižvelgiant į numatomą Sąjungos sunaudojamo kiekio padidėjimą;

   c) tai, ar projektu prisidedama prie Sąjungos pajėgumų gaminti novatoriškas žaliavas, galinčias pakeisti strategines žaliavas vienoje ar daugiau strateginių technologijų, stiprinimo, kartu imantis priemonių, kad būtų pasiektas toks pat ar mažesnis aplinkosauginis pėdsakas, palyginti su pakeičiamomis strateginėmis žaliavomis.

   Projekto indėlis siekiant atitinkamo su pajėgumais susijusio lyginamojo dydžio vertinamas atsižvelgiant į projekto verslo planą ir paraiškoje pateiktą papildomą techninę informaciją bei numatomą projekto pateikimo rinkai laiką.

2. Vertinant, ar projektas trečiojoje valstybėje ar UŠT atitinka 6 straipsnio 1 dalies a punkte nustatytą kriterijų, atsižvelgiama į šiuos aspektus:

   a) tai, ar projektu prisidedama siekiant 5 straipsnio 2 dalies b punkte nustatytų lyginamųjų dydžių arba padedama išlaikyti Sąjungos strateginių žaliavų tiekimo atsparumą;

   b) tai, ar taikant teisinę sistemą ar kitas sąlygas užtikrinama, kad su projektu susijusi prekyba ir investicijos nebus iškraipytos, visų pirma atsižvelgiant į tai, ar Sąjunga yra sudariusi su atitinkama trečiąja valstybe ar UŠT 37 straipsnyje nurodytą strateginę partnerystę arba prekybos susitarimą, į kurį įtrauktas skyrius dėl žaliavų, ir ar tai atitinka Sąjungos bendrą prekybos politiką;

   c) kiek yra įmonių, sudariusių arba pageidaujančių sudaryti prekių pirkimo susitarimus su projektų rengėju, ketindamos naudoti arba apdoroti strategines žaliavas, gautas vykdant atitinkamus projektus Sąjungoje;

   d) tai, ar projektas atitinka Sąjungos vystomojo bendradarbiavimo ir užsienio politikos sričių tikslus.

   Projekto indėlis siekiant a punkte nurodytų lyginamųjų dydžių vertinamas atsižvelgiant į projekto verslo planą ir paraiškoje pateiktą papildomą techninę informaciją, numatomą projekto pateikimo rinkai laiką ir projekto išdirbio dalį, kuriai taikomi esami arba galimi c punkte nurodyti pirkimo susitarimai. Su c punktu susiję įrodymai gali apimti sutartinius susitarimus, ketinimų protokolus arba susitarimo memorandumus.

3. Vertinant, ar projektas atitinka 6 straipsnio 1 dalies b punkte nustatytą kriterijų, atsižvelgiama į šiuos aspektus:

   a) atliktų galimybių studijų, susijusių su projekto plėtros galimybėmis, kokybę;

   b) tai, ar technologija, kurią ketinama naudoti, buvo pademonstruota atitinkamoje aplinkoje.

4. 3 punkto a papunktyje nurodytos galimybių studijos turi būti rengiamos taip, kad butų galima:

   a) analizuojant technologinius ir aplinkosaugos aspektus įvertinti, ar tikėtina, kad siūlomas projektas bus sėkmingas;

   b) nustatyti galimas technines problemas ir problemas, kurių gali atsirasti vykdant projektą.

   Norint patvirtinti projekto įgyvendinamumą gali prireikti papildomų tyrimų.

5. Vertinant, ar Sąjungoje vykdomi projektai atitinka 6 straipsnio 1 dalies c punkte nustatytą kriterijų, atsižvelgiama į bendrą projekto atitikties atitinkamiems Sąjungos ar nacionalinės teisės aktams vertinimą, taip pat į atitinkamus papildomus įrodymus, atsižvelgiant į projekto vietą.

Vertinant, ar trečiosiose valstybėse ar UŠT vykdomi projektai atitinka 6 straipsnio 1 dalies c punkte nurodytą kriterijų, atsižvelgiama į atitiktį taikytinai nacionalinei teisei, jei ta nacionalinė teisė pateikia pakankamą patikinimą, kad laikomasi šio kriterijaus ar jo aspektų bei toliau nurodytoms tarptautinėms priemonėms:

a) TDO trišalei deklaracijai dėl principų, susijusių su daugiašalėmis įmonėmis ir socialine politika;

b) EBPO išsamaus patikrinimo rekomendacijoms dėl atsakingo verslo, visų pirma gairėms, susijusioms su kova su korupcija;

c) EBPO išsamaus patikrinimo rekomendacijoms dėl atsakingo naudingųjų iškasenų iš konfliktinių ir didelės rizikos zonų tiekimo grandinių;

d) EBPO išsamaus patikrinimo rekomendacijoms dėl reikšmingesnio suinteresuotųjų šalių dalyvavimo gavybos sektoriuje, įskaitant atvejus, kai nurodomi Deklaracijoje dėl čiabuvių tautų teisių nustatyti principai;

e) EBPO įmonių valdymo principams;

f) EBPO rekomendacijoms daugiašalėms įmonėms dėl atsakingo verslo;

g) JT verslo ir žmogaus teisių pagrindiniams principams;

h) Tarptautinės finansų korporacijos (TFK) veiklos standartą Nr. 5 dėl žemės įsigijimo ir priverstinio perkėlimo.

6. Projektų rengėjai taip pat gali patvirtinti atitiktį 6 straipsnio 1 dalies c punkte nustatytam kriterijui,

a) pateikdami įrodymus, kad atitinkamas projektas yra atskirai sertifikuotas pagal vieną ar daugiau pagal 30 straipsnio 2 dalį pripažintų schemų, kurios kartu apima visus IV straipsnio 2 punkte išvardytus reikalavimus, arba

b) įsipareigodami gauti sertifikatą atitinkamam projektui pagal vieną ar daugiau pagal 30 straipsnio 2 dalį pripažintų schemų, kurios kartu apima visus IV straipsnio 2 punkte išvardytus reikalavimus, ir pateikdami pakankamai įrodymų, kad įgyvendintas atitinkamas projektas galės atitikti tokio sertifikato kriterijus.

7. Vertinant, ar projektas Sąjungoje atitinka 6 straipsnio 1 dalies d punkte nustatytą kriterijų, atsižvelgiama į šiuos aspektus:

a) tai, ar projekte dalyvauja įmonės iš skirtingų valstybių narių;

b) tai, ar potencialūs prekių pirkėjai taip pat yra įsikūrę daugiau nei vienoje valstybėje narėje;

c) koks gali būti poveikis strateginių žaliavų prieinamumui tolesniems naudotojams daugiau nei vienoje valstybėje narėje.

8. Vertinant, ar projektas trečiojoje valstybėje atitinka 6 straipsnio 1 dalies e punkte nustatytą kriterijų, atsižvelgiama į tai, kiek šiuo projektu atitinkamoje trečiojoje valstybėje prisidedama:

a) stiprinant daugiau nei vieną žaliavų vertės grandinės etapą toje valstybėje arba platesniame jos regione;

b) skatinant privačias investicijas į vietos žaliavų vertės grandinę;

c) siekiant didesnės ekonominės arba socialinės naudos, įskaitant darbo vietų kūrimą.

IV PRIEDAS

Sertifikavimo schemų kriterijai

1. Pripažinta sertifikavimo schema turi atitikti šiuos kriterijus:

   a) skaidriomis, sąžiningomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis ši schema turi būti atvira visiems ekonominės veiklos vykdytojams, norintiems ir galintiems laikytis schemos reikalavimų, ir jai taikomas įvairių suinteresuotųjų subjektų dalyvavimu grindžiamas valdymas;

   b) atitikties tikrinimas ir stebėsena turi būti objektyvūs, grindžiami tarptautiniais, Sąjungos arba nacionaliniais standartais, reikalavimais ir procedūromis, o jų vykdymas neturi priklausyti nuo atitinkamo ekonominės veiklos vykdytojo;

   c) numatomi pakankami reikalavimai ir procedūros, kuriais užtikrinama atsakingų tikrintojų kompetencija ir nepriklausomumas;

   d) į ją įtraukti reikalavimai užtikrinti, kad audito ataskaita būtų parengta vietos lygmeniu.

2. Sertifikavimo reikalavimai apima bent:

   a) reikalavimus, kuriais užtikrinama aplinkos atžvilgiu tvari veikla, įskaitant reikalavimus, kuriais užtikrinama aplinkosaugos vadyba ir poveikio mažinimas šiose rizikos aplinkai kategorijose:

      i) oras, įskaitant oro taršą, pvz., išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį;

      ii) vanduo, įskaitant jūros dugną ir jūros aplinką, vandens taršą, vandens naudojimą, vandens kiekį, atsižvelgiant į potvynius ar sausras, ir prieigą prie vandens;

      iii) dirvožemis, įskaitant dirvožemio taršą, dirvožemio eroziją, žemės naudojimą ir žemės degradaciją;

      iv) biologinė įvairovė, įskaitant žalą buveinėms, laukinei gyvūnijai, augmenijai ir ekosistemoms, įskaitant ekosistemines paslaugas;

      v) pavojingosios medžiagos;

      vi) triukšmas ir vibracija;

      vii) įrenginių sauga;

      viii) energijos sąnaudos;

      ix) atliekos ir liekanos;

   b) reikalavimus, kuriais užtikrinama socialiai atsakinga veikla, įskaitant pagarbą žmogaus teisėms ir darbuotojų teisėms, įskaitant čiabuvių tautų bendruomeninį gyvenimą;

   c) reikalavimus kuriais užtikrinamas verslo sąžiningumas ir skaidrumas, įskaitant patikimos finansų, aplinkosaugos ir socialinių reikalų vadybos reikalavimus ir kovos su korupcija bei kyšininkavimu politiką.

V PRIEDAS

Aplinkosauginis pėdsakas

I dalis

Terminų apibrėžtys

Šiame priede vartojamų terminų apibrėžtys:

a) veiklos duomenys – su gyvavimo ciklo aprašų (toliau – GCA) modeliavimo procesais susijusi informacija, pagal kurią proceso veiklą atitinkančių proceso grandinių suvestiniai GCA rezultatai atskirai padauginami iš atitinkamų veiklos duomenų ir tada sujungiami, kad būtų nustatytas su tuo procesu susijęs aplinkosauginis pėdsakas;

b) medžiagų aprašas – žaliavų, surenkamųjų mazgų ir tarpinių sąrankų, smulkių sudedamųjų dalių, produkto dalių ir kiekvieno iš jų kiekio, reikalingo tiriamam produktui pagaminti, sąrašas;

c) konkrečios bendrovės duomenys arba pirminiai duomenys – tiesioginiais matavimais nustatyti arba iš vienos ar daugiau bendrovių surinkti duomenys (konkrečios vietos duomenys), kurie atspindi bendrovės veiklą;

d) poveikio vertinimo metodas – protokolas, kuriuo vadovaujantis atliekamas kiekybinis inventorinių gyvavimo ciklo duomenų perskaičiavimas į poveikį aplinkai;

e) poveikio kategorija – išteklių naudojimo arba poveikio aplinkai klasė, su kuria susiję inventoriniai gyvavimo ciklo duomenys;

f) gyvavimo ciklas – nuoseklūs ir tarpusavyje susiję produktų sistemos etapai nuo žaliavų įsigijimo ar gavybos iš gamtinių išteklių iki galutinio pašalinimo (standartas ISO 14040:2006);

g) gyvavimo ciklo aprašas arba GCA – bendras elementų, atliekų ir produktų srautų sąsajų kompleksas GCA duomenų rinkinyje;

h) gyvavimo ciklo aprašo arba GCA duomenų rinkinys – dokumentas arba rinkmena, kuriame pateikta gyvavimo ciklo informacija apie konkretų produktą arba kitą atskaitos vienetą, pavyzdžiui, gamybos vietą, procesą, įskaitant aprašomuosius metaduomenis ir kiekybinį gyvavimo ciklo aprašą ir gali būti vieninio proceso duomenų rinkinys, iš dalies sujungtų arba jungtinių duomenų rinkinys;

i) antriniai duomenys – duomenys, kurie nėra gauti iš konkretaus bendrovės, atliekančios aplinkosauginio pėdsako tyrimą, tiekimo grandinės proceso, t. y. duomenys, kurių bendrovė tiesiogiai nerenka, nematuoja ir neskaičiuoja; jie gaunami iš trečiosios šalies GCA duomenų bazės arba kitų šaltinių, įskaitant vidutinius pramonės duomenis, pavyzdžiui, gautus iš paskelbtų gamybos duomenų, valdžios sektoriaus statistikos ir pramonės asociacijų), literatūros tyrimų, inžinerinių tyrimų ir patentų duomenis, jie taip pat gali būti pagrįsti finansiniais duomenimis ir juose gali būti pakaitinių duomenų ir kitokių bendro pobūdžio duomenų ir įskaitant pirminius duomenis, atlikus jų horizontalųjį sumavimą;

j) sistemos ribos – į gyvavimo ciklo tyrimą įtraukti arba neįtraukti aspektai.

Ypatingos svarbos žaliavos aplinkosauginio pėdsako apskaičiavimo taisyklės apima bet kokią papildomą jų aiškinimui reikalingą apibrėžtį.

II dalis

Taikymo sritis

Šiame priede pateikiami esminiai ypatingos svarbos žaliavų aplinkosauginio pėdsako apskaičiavimo proceso elementai.

Konkrečių ypatingos svarbos žaliavų aplinkosauginio pėdsako apskaičiavimo taisyklės grindžiamos į šį priedą įtrauktais esminiais elementais, atsižvelgiant į moksliškai pagrįstus vertinimo metodus ir atitinkamus tarptautinius gyvavimo ciklo vertinimo srities standartus.

Ypatingos svarbos žaliavų aplinkosauginis pėdsakas apskaičiuojamas pagal ypatingos svarbos žaliavų gamybos įrenginiuose naudojamų medžiagų aprašą, energijos kiekį, gamybos metodus ir pagalbines medžiagas.

Nustatydama konkrečių ypatingos svarbos žaliavų aplinkosauginio pėdsako apskaičiavimo taisykles, Komisija siekia užtikrinti suderinamumą su tarpinio ir galutinio produktų, kuriems gaminti naudojamos atitinkamos ypatingos svarbos žaliavos, aplinkosauginio pėdsako apskaičiavimo taisyklėmis.

III dalis

Deklaruotasis vienetas

Deklaruotasis vienetas yra 1 kg atitinkamos rūšies ypatingos svarbos žaliavos.

Tais atvejais, kai būtina atsižvelgti į atitinkamos ypatingos svarbos žaliavos pobūdį arba naudojimo būdą, konkrečių ypatingos svarbos žaliavų aplinkosauginio pėdsako apskaičiavimo taisyklėse gali būti nurodytas didesnis arba mažesnis deklaruotasis vienetas, išreikštas kilogramais.

Visi kiekybiniai įvesties ir išvesties duomenys, gamintojo surinkti anglies dioksido išmetimo rodikliui kiekybiškai nustatyti, apskaičiuojami atsižvelgiant į šį deklaruotąjį vienetą.

IV dalis

Sistemos ribos

1. Gavyba, koncentravimas ir rafinavimas yra trys gyvavimo ciklo etapai, kurie turi būti įtraukiami į pirminių ypatingos svarbos žaliavų sistemos ribas, taikant šiuos procesus (kai jie susiję su konkrečia žaliava):

   a) pradinės grandies procesus, įskaitant rūdos išgavimą žaliavoms gaminti, cheminių medžiagų gamybą ir tiekimą, įskaitant vežimą, pagalbinius procesus, kuro gamybą ir tiekimą, įskaitant vežimą, elektros energijos gamybą ir tiekimą bei medžiagų vežimą organizacijai nepriklausančiomis arba jos nenaudojamoms transporto priemonėmis;

   b) rūdos, koncentratų ir žaliavų vežimą organizacijai nuosavybės teise priklausančiomis arba jos valdomomis transporto priemonėmis;

   c) rūdos, koncentratų ir žaliavų saugojimą;

   d) rūdos smulkinimą ir valymą;

   e) žaliavų koncentratų gamybą;

   f) metalų gavybą naudojant chemines, fizines ar biologines priemones;

   g) lydymą;

   h) metalų konversiją;

   i) šlakų valymą;

   j) metalų rafinavimą;

   k) metalų elektrolizę;

   l) metalų liejimą arba pakavimą;

   m) panaudotų medžiagų ir šlakų apdorojimą;

   n) visus susijusius pagalbinius procesus, pavyzdžiui, nuotekų valymą vietoje, įskaitant technologinio vandens valymą, tiesioginio aušinimo vandens bei paviršinių nuotekų valymą; dujų kiekio mažinimo sistemas, be kita ko, skirtas pirminėms bei antrinėms ore esančioms dujoms; katilus, be kita ko, skirtus tiekiamo vandens pirminiam valymui ir vidaus logistiką.

2. Antrinių ypatingos svarbos žaliavų sistemos ribos, kuriomis apibrėžiamas perdirbimo gyvavimo ciklo etapas, apima šiuos procesus, kai jie susiję su konkrečia perdirbta žaliava:

   a) pradinės grandies procesus, įskaitant pradinių medžiagų (laužo medžiagų ir pirminių koncentratų) išgavimą žaliavoms gaminti, cheminių medžiagų gamybą ir tiekimą (vežimą), pagalbinius procesus, kuro gamybą ir tiekimą (vežimą), elektros energijos gamybą ir tiekimą bei medžiagų vežimą organizacijai nepriklausančiomis transporto priemonėmis;

   b) koncentratų ir laužo vežimą organizacijai nuosavybės teise priklausančiomis arba jos valdomomis transporto priemonėmis;

   c) laužo, koncentratų ir žaliavų saugojimą;

   d) pirminį antrinių žaliavų apdorojimą;

   e) lydymą;

f) metalų konversiją;

g) metalų rafinavimą;

h) metalų elektrolizę;

i) metalų liejimą arba pakavimą;

j) panaudotų medžiagų apdorojimą;

k) visus susijusius pagalbinius procesus, pavyzdžiui, nuotekų valymą vietoje, įskaitant technologinio vandens valymą, tiesioginio aušinimo vandens bei paviršinių nuotekų valymą; dujų kiekio mažinimo sistemas, be kita ko, skirtas pirminėms bei antrinėms ore esančioms dujoms; katilus, be kita ko, skirtus tiekiamo vandens pirminiam valymui ir vidaus logistiką.

3. Naudojimo etapas arba gyvavimo ciklo pabaigos etapas į aplinkosauginio pėdsako skaičiavimus neįtraukiamas, nes atsakingas ekonominės veiklos vykdytojas šių etapų metu neturi tiesioginės įtakos. Gali būti neįtraukiami ir kiti procesai, jeigu jų indėlis į konkrečios ypatingos svarbos žaliavos aplinkosauginį pėdsaką yra nereikšmingas.

V dalis

Poveikio kategorijos

Apskaičiavimo taisyklėse nurodomos poveikio kategorijos, kurios turi būti įtraukiamos apskaičiuojant aplinkosauginį pėdsaką. Šios kategorijos pasirinkimas grindžiamas reikšmingų elementų analize, atliekama taikant tarptautiniu lygmeniu parengtus moksliškai pagrįstus metodus ir atsižvelgiant į:

a) santykinę įvairaus poveikio svarbą, įskaitant jo santykinę svarbą siekiant Sąjungos klimato ir aplinkosaugos tikslų;

b) vartotojų grandies įmonių, pageidaujančių pranešti apie jų naudojamų ypatingos svarbos žaliavų aplinkosauginį pėdsaką, poreikius.

VI dalis

Konkrečios bendrovės duomenų ir antrinių duomenų rinkinių naudojimas

Skaičiavimo taisyklėse nurodoma, kaip visų susijusių procesų ir medžiagų atvejais reikia naudoti su konkrečia bendrove susijusius arba antrinius duomenų rinkinius. Jei pagal skaičiavimo taisykles galima pasirinkti tarp konkretaus bendrovės duomenų rinkinio ar antrinio duomenų rinkinio, Komisija apsvarsto galimybę skatinti naudoti konkrečios bendrovės duomenų rinkinį.

Konkrečios bendrovės duomenis reikia naudoti bent tiems procesams, kuriuos tiesiogiai veikia atsakingas veiklos vykdytojas ir kuriais labiausiai prisidedama prie atitinkamų poveikio kategorijų.

Konkrečios bendrovės veiklos duomenys turi būti naudojami kartu su aktualiais produkto aplinkosauginio pėdsako metodą atitinkančiais antrinių duomenų rinkiniais. Apskaičiavimo taisyklėse turi būti nurodyta, ar leidžiama imti mėginius, laikantis tarptautiniu lygmeniu parengtose moksliškai pagrįstose metodikose nustatytų kriterijų.

Norint pakeisti ypatingos svarbos žaliavos gamybos medžiagų žiniaraštį ar energijos rūšių derinį būtina iš naujo apskaičiuoti aplinkosauginį pėdsaką.

Nustatydama apskaičiavimo taisykles, be kita ko, siekiant apskaičiuoti šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, kuris išmetamas dėl elektros energijos, naudojamos ypatingos svarbos žaliavoms gaminti, Komisija užtikrina nuoseklumą ir suderinamumą su kitomis atitinkamomis Sąjungos teisės nuostatomis, išskyrus atvejus, kai yra pateisinama to nedaryti.

Į apskaičiavimo taisykles, nustatomas deleguotuoju aktu, įtraukiamas išsamus šių gyvavimo ciklo etapų modeliavimas:

a) pirminių žaliavų gavybos, koncentravimo ir rafinavimo etapo;

b) antrinių žaliavų įgijimo ir apdorojimo etapo.

VII dalis

Poveikio vertinimo metodai

Aplinkosauginis pėdsakas apskaičiuojamas taikant moksliškai pagrįstus poveikio vertinimo metodus, kuriais atsižvelgiama į tarptautinio lygmens pokyčius, susijusius su atitinkamomis poveikio kategorijomis, susijusiomis su klimato kaita, vandeniu, oru, dirvožemiu, ištekliais, žemės naudojimu ir toksiškumu.

Rezultatai pateikiami kaip apibūdintieji rezultatai be normalizavimo ir svertinio vertinimo.

VIII dalis

Aplinkosauginio pėdsako veiksmingumo klasės

Atsižvelgiant į vidaus rinkai pateiktų produktų deklaracijose pateiktų aplinkosauginio pėdsako verčių pasiskirstymą, nustatomas reikšmingas veiksmingumo klasių skaičius, kai A kategorija yra geriausia klasė, kurioje gyvavimo ciklo poveikis mažiausias, kad būtų galima diferencijuoti rinką. Priskyrimo kiekvienai veiksmingumo klasei ribos ir tos klasės aprėpties nustatymas grindžiamas per praėjusius trejus metus rinkai pateiktų ypatingos svarbos žaliavų atitinkamų veiksmingumo rodiklių pasiskirstymu, numatoma technologine pažanga ir kitais nustatomais techniniais veiksniais.

Komisija kas trejus metus peržiūri veiksmingumo klasių skaičių ir ribas tarp jų, kad jos ir toliau atitiktų realią rinkos padėtį ir numatomą jos raidą.

IX dalis

Atitikties vertinimas

Apskaičiavimo ir tikrinimo taisyklėse nurodoma galiojanti vieno iš Sprendimo Nr. 768/2008/EB II priede nustatytų modulių atitikties vertinimo procedūra, pritaikyta atsižvelgiant į atitinkamą žaliavą.

Apibrėždama galiojančią atitikties vertinimo procedūrą, Komisija atsižvelgia į šiuos kriterijus:

a) atitinkamo modulio tinkamumą žaliavos rūšiai ir proporcingumą siekiamam viešajam interesui;

b) gaminio keliamo pavojaus pobūdį ir tai, kokiu mastu atitikties įvertinimas prilygsta pavojaus tipui ir laipsniui;

c) kai būtinas trečiosios šalies dalyvavimas – gamintojo poreikį turėti galimybę pasirinkti Sprendimo Nr. 768/2008/EB II priede nustatytus kokybės užtikrinimo ir gaminių sertifikavimo modulius.